Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет

Катедра української мови імені професора Івана Ковалика

ОЙКОНІМИ СХІДНОЇ УКРАЇНИ ДО ТА ПІСЛЯ ДЕКОМУНІЗАЦІЇ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА СТРУКТУРНО-СЛОВОТВІРНИЙ АНАЛІЗ

Магістерська робота

студентки ІІ курсу групи ФЛУм-21с

спеціалізації 035.01 Українська мова та література

(освітня програма «Українська мова та література»)

денної форми здобуття освіти

Томащук Олесі Ігорівни

Науковий керівник – доц., к.ф.н. Мосур О. С.

Львів – 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ....2
ВСТУП....3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ 8
ТОПОНІМІЇ 8
1.1. Топонімні дослідження в українському мовознавстві 8
1.2. Зміст і ознаки поняття *ойконім* 12
1.3. Мовне законодавство та його вплив на перейменування населених пунктів 15
РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТВІРНИХ ОСНОВ.....26
ВЛАСНИХ НАЗВ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ СХІДНОЇ УКРАЇНИ 26
2.1. Лексико-семантичні групи ойконімів Східної України до реформи декомунізації....26
2.2. Лексико-семантичні групи ойконімів Східної України після реформи декомунізації....42
РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРНО-СЛОВОТВІРНИЙ АНАЛІЗ ТВІРНИХ ОСНОВ 61
ВЛАСНИХ НАЗВ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ СХІДНОЇ УКРАЇНИ 61
3.1. Структурно-словотвірні моделі ойконімів Східної України до реформи декомунізації....62
3.2. Структурно-словотвірні моделі ойконімів Східної України після реформи декомунізації....77
ВИСНОВКИ 91
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ.....98
ДОДАТКИ 116

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ААТУ – Атлас адміністративно-територіального устрою України / За заг. ред. Остапенка П. /видання друге, доповнене. Київ. 2021. 441 с.

ВІЛ – Власні імена людей: слов.-довід. / Л. Г. Скрипник, Н. П. Дзятківська; ред. В. М. Русанівський; НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, 3-тє вид., випр. Київ: Наук. думка, 2005. 334 с.

ЕСТУ – Лучик В. В. Етимологічний словник топонімів України / відп. ред. В. Г. Скляренко. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 544 с.

Перелік УІНП– Перелік населених пунктів, назви яких містять російську імперську символіку. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://uinp.gov.ua/dekomunizaciya-ta-reabilitaciya/

СГУ – Словник гідронімів України / Ред. кол.: А. П. Непокупний, О. С. Стрижак (заст. голови), К. К. Цілуйко (голова); Укладачі: І. М. Желєзняк, А. П. Корепанова, Л. Т. Масенко, А. П. Непокупний, В. В. Німчук, Є. С. Отін, О. С. Стрижак, К. К. Цілуйко. АН УРСР; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Українська ономастична комісія. К.: Наукова думка, 1979. 782 с.

СУП – Сучасні українські прізвища / Ю. К. Редько; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наук. думка, 1966. 214 с.

ССУП – Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ: У 2-х тт. / Ред. Д. Гринчишин. Львів: Наукове товариство ім. Т. Шевченка, 2007. // Т. 1: А– М. XXVI+720 с.

СУМ – Словник української мови. В 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

Список УІНП – Список осіб, які підпадають під закон про декомунізацію. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://old.uinp.gov.ua/publication/spisok-osib-

ВСТУП

Використання географічних назв як засобу репрезентації суспільних цінностей є характерним явищем для багатьох країн світу. Топонімія, особливо ойконімія, виступає важливим інструментом формування колективної пам'яті, адже найменування на честь визначних осіб чи історичних подій відображають культурні пріоритети суспільства та слугують маркерами його історичного розвитку. У цьому сенсі географічні назви набувають статусу культурного надбання, закоріненого в національній традиції.

Українська топонімія формувалася в умовах тривалого перебування різних частин країни під владою інших держав, що супроводжувалося системними

спробами нівелювати українську ідентичність і впроваджувати чужу мовну політику. Найбільш масштабних трансформацій топонімний простір України зазнав у період російського та радянського панування, коли поширилися найменування, спрямовані на підтримку офіційної ідеології. Особливого впливу цієї тенденції зазнала Південна та Східна Україна.

Нині, в умовах повномасштабного вторгнення, є вкрай неприпустимим у системі ойконімів держави залишати назви, пов'язані з радянськими ідолами. Питання знищення російської символіки на українських теренах актуальне досі. Після здобуття незалежності в Західній Україні розпочали процес перейменування населених пунктів фактично одразу. На території ж Східної України ойконіми з радянським підтекстом існували до моменту ухвалення Верховною Радою України (далі – ВРУ) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 2015 р.

Реформи декомунізації з політичної, культурно-історичної та частково лінгвістичної точки зору досліджував О. Гриценко[1]. Культуролог аналізував державну політику, здійснювану в Україні з метою заборони комуністичних символів, перейменування вулиць, площ і пам'ятників, а також – демонтажу пам'ятників радянським діячам; розглядав юридичні аспекти такої політики та її вплив на суспільство; вивчав зміни в колективній свідомості, історичній пам'яті та національній ідентичності українців.

Українську топонімію після реформи декомунізації досліджували: А. Титаренко[2], яка з'ясувала особливості лінгвістичного ландшафту Кривого Рогу, Г. Гримашевич[3] – проаналізувала годоніми Житомира, І. Гирич[4], який розглянув

---

[1] Гриценко О. А. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України ; Інститут культурології НАМ України. Київ, 2019. 320 с.

[2] Титаренко А. А. Урбанонімія Кривого Рогу: структура, семантика, функціонування : автореф. дис. … канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Дніпропетровськ, 2015. 20 с.

[3] Гримашевич Г. І Урбанонімія Житомира в контексті декомунізації. С. 53–61 URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/11408 (дата звернення: 10.11.2024).

[4] Гирич І. Чи потрібна в Києві подальша деколонізація та дерусифікація міського інтелектуального простору. *Київськіісторичні студії* : науковий журнал. № 2 (7). 2018. С. 130–139. URL: https://istorstudio.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/163/210 (дата звернення: 10.11.2024).

розбудову культурного ландшафту Києва завдяки оновленню топонімів. Різні аспекти трансформації власних географічних назв України, що відбуваються на сучасному етапі, розглянуто в роботах О. Шульган[5], Л. Кравченко[6], С. Ковтюх[7], О. Демської[8], В. Циби[9] та ін.

Актуальність роботи зумовлена відсутню комплексних досліджень, присвячених аналізу ойконімів Східної України до та після реформи декомунізації у 2015 р. Незважаючи на масштабність перейменувань і суттєві зміни у лінгвістичному ландшафті, ономастичний опис цих найменувань залишається недостатньо опрацьованим.

Мета роботи – розкрити сутнісні ознаки змісту власних назв населених пунктів Східної України до та після реформи декомунізації.

Реалізація цієї мети передбачає виконання низки **завдань:**

1) виокремити власні назви населених пунктів Східної України до та після реформи декомунізації;
2) укласти алфавітний покажчик виокремлених найменувань;
3) окреслити теоретико-методологічні засади вивчення топонімів в ономастиці;
4) згрупувати ойконіми зазначеного регіону до та після реформи декомунізації в лексико-семантичні групи;
5) здійснити структурно-словотвірний аналіз твірних основ ойконімів Східної України до та після реформи декомунізації;
6) укласти додатки, які відображатимуть результати лексико-семантичного та структурно-словотвірного аналізу.

---

[5] Шульган О. В. Ойконімія України 20 століття (еко- та соціолінгвістичні аспекти) : дис. … канд. філол. наук: 10.02.01.Тернопіль. 2017. 302 с.

[6] Кравченко Л. О. Перейменування сучасних українських ойконімів. *Українське мовознавство*. 2018. Вип. 48. С. 135-151. URL: https://doi.org/10.17721/um/48(2018).135-151 (дата звернення: 10.11.2024).

[7] Ковтюх С. Соціоономастичні аспекти перейменувальних процесів в Україні. *Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. Сер. Мовознавство.* 2017. Вип. 1 (27). С. 160–165.

[8] Демська, О. М. Сучасний топонімний ландшафт України: між пам’яттю і спогадом. *Slavia Orientalis*. 2016. Т. 65, Вип. 3. С. 601–611.

[9] Циба В. М. Декомунізація і легітимізація правлячої еліти в Україні. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2017. №1. С. 152–170.

Об’єктом дослідження є 768 власних назв населених пунктів Східної України до (384) та після (384) реформи декомунізації.

Предмет дослідження – лексико-семантичні та структурно-словотвірні ознаки ойконімів.

Джерельною базою послужили: Постанова ВРУ від 4 лютого 2016 р. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів»; Постанова ВРУ від 17 березня 2016 р. «Про перейменування окремих населених пунктів»; Постанова ВРУ від 12 травня 2016 р. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей»; Постанова ВРУ від 19 травня 2016 р. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів»; Про внесення змін до Постанови ВРУ від 14 липня 2016 р. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей»; Постанова ВРУ від 19 вересня 2024 р. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів»; Постанови ВРУ від 5 червня 2025 р.: «Про перейменування окремих населених пунктів»; «Про перейменування окремих населених пунктів, назви яких містять символіку російської імперської політики або не відповідають стандартам державної мови».

Основні методи дослідження: загальнонаукові (*індукція*, *дедукція*, *гіпотеза*, *аналіз*, *синтез*) та лінгвістичні методи і прийоми: *метод суцільної вибірки* (опрацювання досліджуваних джерел та формування реєстру ойконімів для аналізу); *описовий* (лексико-семантичні та структурно-словотвірні ознаки власних назв населених пунктів Східної України); *структурний* (морфемна будова досліджуваних ойконімів); *соціолінгвістичної інтерпретації* (виявлення впливу позамовних чинників на процес творення ойконімів); *елементи кількісного аналізу* (встановлення продуктивності тих або тих лексико-семантичних груп та структурно-словотвірних моделей досліджуваних власних назв).

Наукова новизна полягає в комплексному висвітленні лексико-семантичних та структурно-словотвірних характеристик ойконімів Східної

України до та після реформи декомунізації. У роботі вперше систематизовано сутнісні ознаки змісту найменувань цього регіону відповідно до їхньої семантики й способів деривації, що дає змогу встановити закономірності формування сучасного ойконімікону та виявити тенденції його подальшого розвитку.

Теоретичне значення роботи. Матеріал і результати дослідження дають змогу розкрити закономірності процесу найменування населених пунктів Східної України до та після реформи декомунізації, що є передумовою вивчення позалінгвальних впливів на творення онімного простору країни.

Практичне значення роботи. Отримані результати можуть слугувати джерельною базою для подальших лінгвістичних студій з ономастики та соціолінгвістики, зокрема для аналізу впливу політичних і культурних чинників на процес перейменування ойконімікону.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Наукові результати дослідження апробовано на: Всеукраїнській студентській науковій онлайн-конференції «Коворкінг 3.0: мовознавство, літературознавство, журналістикознавство» (Харків, 8 квітня 2025 р.); XXIII Всеукраїнській науковій конференції молодих філологів «Vivat Academia» (Львів, 11 квітня, 2025 р.). За результатами конференцій опубліковано тези доповідей у відповідних збірниках.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та джерел, переліку умовних позначень та 5 додатків. Повний обсяг роботи – 185 сторінок, основний зміст викладено на 93 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТОПОНІМІЇ

1.1. Топонімні дослідження в українському мовознавстві

Власні назви є основною складовою дослідження ономастики. Професор А. Загнітко у «Словнику сучасної лінгвістики: поняття і терміни» подає дефініцію цього поняття: «Ономастика (грецьк. ουομαστιχή – мистецтво давати імена / onomasia – найменування від onoma – ім'я) – розділ мовознавства, об'єктом якого є власні назви (оніми), що функціонують у мові»[10]. Ця наука посідає вагоме місце у житті суспільства, оскільки дає змогу простежити давній стан мови та зберегти етимологію власних назв на діахронному зрізі.

Цікавим є погляд науковця А. Зубка, який запевняє, що: «Ономастика (від грецького ONOMA – ім'я, назва) – спеціальна історична дисципліна, що вивчає власні імена, їх функціонування в мові і суспільстві, закономірності їх утворення, розвитку і постійних перетворень. Вона виникла в результаті взаємодії досліджень з історичного джерелознавства і лінгвістики»[11]. Упродовж тривалого часу дослідники вели дискусію стосовно того, чи є ономастика самостійною наукою, чи допоміжною в системі інших дисциплін, таких як історія, географія, археологія, лінгвістика тощо[11]. Тому сформовано два підходи у вивченні власних назв: 1) використання онімів як історичного джерела; 2)використання онімів у контексті розвитку мови[12].

Залежно від аспекту й методики вивчення онімів розрізняють реальну (досліджує найменування реальних об'єктів) і літературну / фольклорну ономастику (досліджує систему онімів у художніх і фольклорних текстах, їхню структуру, принципи вибору, функціональні особливості вживання в текстах,

---

[10] Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Т. 2. Донецьк : ДонНУ, 2012. С. 329. [11] Зубко А. М. Українська ономастика: здобутки та проблеми. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики* : зб. наук. праць. 2007. С. 262.

[11] Там само.

[12] Леванда Н., Койло Ю. Ономастика: здобутки і самостійність. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : мат-ли V Всеукр. наук. конф. студ., асп., викл. та співроб. Суми 20–21 квітня, 2017. С. 359.

специфіку сприймання онімів читачем і под.). Розрізняють також прикладну ономастику, що вивчає ономастичні підсистеми на певних територіях[13].

Власні назви постійно перебувають під глибинними та системними змінами, що зумовлені лінгвальними та екстралінгвальними чинниками, тому завжди потребують дослідження. Уперше поняття ономастика застосував хорватський лінгвіст Т. Маретич 1886 р. Спочатку дисципліна була зосереджена лише на антропонімах[14].

Становлення української академічної ономастики починається в післявоєнний період, коли в межах відділу історії мови Інституту мовознавства АН УРСР виокремилася група науковців, яка зосередила свої зусилля на ономастичних студіях (К. Цілуйко, О. Стрижак, А. Непокупний, І. Желєзняк, А. Корепанова, Л. Масенко, В. Німчук)[15]. З 60-х рр. XX ст. почала розвиватися топоніміка як галузь мовознавчих дисциплін. Поштовхом для дослідження топоніміки стало створення «Гідронімічного атласу України» (1967) за редакцією К. Цілуйка[16].

Топоніміст того часу особисто збирали матеріал за допомогою польового методу. Одне з головних завдань – простежити зв’язок найменованих об’єктів із місцевими топографічними реаліями, діалектами. За цей час опубліковано низку праць. Наприклад дослідження Ю. Карпенка: «Топонімія гірських районів Чернівецької області. Конспект лекцій» (1964), «Топонімія Центральних районів Чернівецької області. Конспект лекцій» (1965) і «Топонімія східних районів Чернівецької області. Конспект лекцій» (1965). У ці роки активізовано роботу над створенням українського гідронімного фонду; розроблено картографічний аспект топонімічних студій; опубліковано ойконімні карти Є. Посацької-Черняхівської, М. Пещак; гідронімні карти

---

[13] Словник української ономастичної термінології / уклад.: Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. Харків : Ранок-НТ, 2012. С. 139–140.

[14] Нуждак Л. В. Теоретичні здобутки в галузі еколінгвістики. *Лінгвістичні дослідження* : зб. наук. пр. Харків : Харківський національний педагогічний університет ім. Г. Сковороди, 2013. Вип. 36. С. 207.

[15] Вербич С. О. Українська ономастика: перспективи розвитку. *Українська мова*. Київ, 2010. Вип 3. С. 73.

[16] Лучик В. В. Топоніміка // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe (дата звернення: 18.03.2025).

А. Корепанової, І. Желєзняк, О. Стрижака, А. Непокупного [17]. Результатом науково-дослідної роботи у сфері української ойконімії стало видання 26томної «Історії міст і сіл УРСР» (1968–1973), а пізніше – «Етимологічного словника літописних географічних назв Південної Русі» (1985), де вміщено дослідження багатьох історичних ойконімів України[18].

До початку XXI ст. виокремилося кілька топонімічних шкіл: київська (І. Желєзняк, А. Корепанова, Л. Масенко, А. Непокупний, В. Німчук, О. Стрижак, К. Цілуйко); одеська (Ю. Карпенко); донецька (Є. Отін); львівська (М. Худаш, С. Грабець, Я.-Б. Рудницький, З. Штібер); ужгородська (К. Галас, П. Чучка)[19].

Кінець XX – початок XXI ст. ознаменувався значним посиленням наукового інтересу до ойконімної системи України. У цей період з'являється низка досліджень, спрямованих на ареальний аналіз ойконімів та поглиблене вивчення назв, що репрезентують окремі структурно-словотвірні моделі. Зокрема праці таких вчених: О. Купчинського (дослідив географічні назви на *-ичі*)[21], Д. Бучка (на *-івці*, *-инці*)[20], З. Купчинської (на *-ів*, *-ин*)[21], І. Царалунги (на *-ани*(*-яни*))[22], Н. Михайличенко (на *-ець, -иця*)[23] тощо.

За визначенням зі «Словника української ономастичної термінології» (2012) Д. Бучка та Н. Ткачової, *топонім* є власною назвою будьякого географічного об'єкта [24]. Тому, варто зауважити, що топоніміка перебуває на перетині трьох дисциплін: лінгвістики, історії, географії. М. Худаш і

---

[17] Вербич С. О. Українська ономастика: перспективи розвитку. С. 74.
[18] Там само. С. 75.
[19] Лучик В. В. Топоніміка. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe (дата звернення: 18.03.2025). [21] Купчинський О. А. Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень (Географічні назви на *-ичі*). Київ: Наукова думка, 1981. 251 с.
[20] Бучко Д. Г. Українські топоніми на *-івці*, *-инці*: дис. ... канд. філол. наук: 10.661. Львів, 1972. 333 с.
[21] Купчинська З. О. Лексико-семантична і словотвірна структура географічних назв на *-ин*, *-ів* (територія України, X–XX ст.): дис. … канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 1993. 163 с.
[22] Царалунга І. Б. Українські топоніми на *-ани (-яни)*: автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 2006. 17 с.
[23] Михайличенко Н. Є. Структурно-семантичні типи українських ойконімів із формантами *-ець*, *-иця*: автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 2011. 18 с.
[24] Словник української ономастичної термінології / уклад.: Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. С. 173.

М. Демчук вказують, що однією з найбільших проблем цієї дисципліни є відсутність загальноприйнятої класифікації назв географічних об'єктів[25].

Перші спроби класифікувати слов'янські назви за походженням були зроблені у другій половині XIX ст. Чеський історик Ф. Палацький у своїй праці «Rozbor etymologicky mistnih jmen ceskoslovenskych» (1838) поділив місцеві назви на дві групи: 1) назви, утворені від імен засновників чи власників поселень; 2) назви, які є показниками топографічного положення. Виокремив також незрозумілі назви. Через 20 років з'являються праці Ф. Міклошича, у яких автор робить висновок, що існує дві категорії назв: 1) топоніми, які походять від назв осіб; 2) топоніми, утворені від загальних назв. У межах двох категорій виділив групи назв, які означають: землю, воду, рослини, тваринний світ, колір, будівлі, заняття людей, знаряддя виробництва, етнічні назви та назви, які безпосередньо чи опосередковано пов'язані з суспільним ладом. Класифікація Ф. Міклошича мала помітний вплив на інших дослідників[26].

Продовжуючи поділ топонімів на відонімні та відапелятивні, Л. Гумецька виділяє: 1) місцеві назви, що не утворені від назв осіб; 2) місцеві назви, що утворені від назв осіб; 3) назви непевного значення; 4) назви неясного значення. На класифікацію Л. Гумецької згодом покликалася Є. Черняхівська в праці «Топонімія Львівщини» (1966)[27].

Про важливість семантичної класифікації топонімів писав ономаст Ю. Карпенко. В основі запропонованого поділу враховано походження власних назв: 1) топоніми, які походять від загальних географічних назв; 2) топоніми, похідні від антропонімів, назв етнічних груп, інших назв людей; 3) топоніми, що походять від назв предметів та явищ культури; 4) топоніми з неясним джерелом походження[28].

---

[25] Худаш М. Л., Демчук М. О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімні утворення). Київ : Наук. думка, 1991. С. 6.

[26] Таранова Н. Б. До питання про класифікацію топонімів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. *Сер.: Географія.* Тернопіль, 2015. Вип. 2. С. 16.

[27] Там само. С. 17.

[28] Макеєва К. С. Про аспекти топонімічних досліджень в сучасній лінгвістиці. *Наукові вісті Київського політехнічного інституту ім. І. Сікорського. Сер. : Філологія.* 2012. Вип. 24. С. 190.

На думку А. Титаренко, лінгвісти використовують три критерії для класифікації власних географічних назв: 1) лексико-семантичний; 2) морфолого-словотвірний; 3) лексико-семантичний і словотвірний (бінарний)[29].

Сучасний рівень розвитку топоніміки є досить високим, про що свідчить енциклопедія «Slowianska onomastyka» у 2-х томах, над підготуванням української частини якої працювали Ю. Карпенко, В. Лучик, П. Чучка[30].

Отже, топоніміка як окрема галузь ономастики виокремилася відносно недавно, хоча питання, пов'язані з цією дисципліною, порушували ще в період існування Київської Русі. Попри велику кількість праць з ономастики, існує низка тем, які потребують ґрунтовних досліджень, оскільки пропріативи перебувають під постійним впливом таких екстралінгвальних чинників, як глобалізація, залежать від економічних, політичних, територіальних аспектів тощо. Ономастичні дослідження завжди будуть актуальними й тому, що власні назви географічних об'єктів відображають культуру, минуле, особливості та багатство української мови. Географічні найменування України – відображення різних історичних періодів багатої історії українського народу.

1.2. Зміст і ознаки поняття *ойконім*

На сучасному етапі *ономастика* вивчає всі типи власних назв, або так званих онімів, закономірності їхнього розвитку та функціонування: «Онім – власна назва, що виражена словом, словосполученням чи реченням і служить для виділення названого нею об'єкта серед інших об'єктів для його індивідуалізації та ідентифікації»[33].

---

[29] Титаренко А. А. Місце урбанонімів у загальній класифікації онімів. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького національного університету* : зб. наук. пр. Кривий Ріг : Криворізький національний університет, 2013. Вип. 9. Ч. 2. С. 173.

[30] Лабінська Г. М. Топоніміка України : навч.-метод. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. С. 17. [33] Словник української ономастичної термінології / уклад.: Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. С. 132.

Розрізняють різні макрокласи онімів: 1) антропоніми (власні особові імена людей); 2) топоніми (власні географічні назви), 3) зооніми (клички тварин); 4) теоніми (власні назви різноманітних божеств); 5) міфоніми (власні назви міфічних істот); 6) космоніми (власні назви об'єктів зоряного неба); 7) ергоніми (власні назви організацій, виробничих та суспільних об'єднань); 8) хрононіми (власні назви відрізків часу, історичних подій); 9) хрематоніми (власні назви численних матеріальних предметів та витворів духовної культури); 10) поетоніми (різноманітні власні назви в художніх творах)[3132].

Фактично всі географічні об'єкти мають свої назви, а розділ ономастики, що вивчає їхнє походження, значення та функціонування, називають топонімікою. Відповідно, іменування географічних об'єктів – це топоніми, які ономасти поділяють на різні тематичні групи. Зокрема: гідроніми (назви водних об'єктів); ороніми (назви гірських об'єктів); спелеоніми (назви печер і гротів); хороніми (назви територій); дромоніми (назви доріг); аргооніми (назви оброблювальних земельних ділянок); дримоніми (назви лісових насаджень); інсулоніми (назви островів); некроніми (назви поховальних місць), а також ойконіми (назви населених пунктів), які чітко розмежовують на: астіоніми (назви поселень міського типу); комоніми (назви поселень сільського типу); урбаноніми (назви топографічних об'єктів міста); ойкодомоніми (назви приміщень)[33].

Об'єктом нашого дослідження є ойконіми як вид топонімів, власна назва будь-якого населеного пункту. *Ойконіми* – одна з найбагатших категорій власних назв за структурою, походженням, мотивацією, семантикою та іншими ознаками. Тому в ономастиці власні назви населених пунктів досліджують досить детально.

Ойконімам в українській мові присвячені розвідки Д. Бучка, О. Купчинського, І. Ковалика, О. Скляренка, З. Купчинської. Власні назви населених пунктів висвітлювали на тлі топонімії, утворень іншого типу А. Корепанова,

---

[31] Вербич С. О. Сучасна українська онімна лексика: функціональний аспект. *Вісник НАН України*. 2008. № 5. С.

[32] . URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/ (дата звернення: 03.01.2025).

[33] Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія. Хмельницький : Авіст, 2008. С. 156–170.

Т. Поляруш, О. Стрижак, К. Цілуйко. У загальнотеоретичному плані ойконіми досліджували А. Білецький, Ю. Карпенко, І. Желєзняк та інші[34].

Питання щодо принципів класифікації ойконімів досі залишається актуальним. Цікавою, на наш погляд є класифікація ойконімів польського мовознавця В. Ташицького, яка базується на хронології процесу номінації та можливості чи неможливості встановити походження, з'ясувати етимологію. Дослідник виокремив такі групи назв: 1) назви, які завжди були найменуваннями поселень; 2) назви, які раніше іменували людей, а потім трансформувалися у топоніми; 3) назви подвійного змісту, які допускають різне тлумачення своєї етимології; 4) назви невідомого походження[35].

Характеризуючи словотвірно-мотиваційну структуру назв населених пунктів України у праці «Класифікація ойконімів України (словотвірномотиваційний аспект)» [36] , Д. Бучко пропонує розрізняти доойконімний та ойконімний рівні ойконімізації, в основі якого – поділ назв залежно від того існували вони раніше як апелятиви чи відразу після свого виникнення стали найменуваннями населених пунктів[39].

Серед системних розвідок заслуговує на увагу класифікація ойконімів В. Німчука. Учений, узявши за основу мотиваційні відношення ойконімів, виокремлює 28 груп. Цікавими з них, на наш погляд, є такі класи назв: 1) які використовувались для позначення різних груп людей, найменування *Пилипони*; 2) які були вибрані поселенцями: *Ставчани, Горяни*; 3) які пов'язані з професійним заняттям або родом діяльності мешканців: *Ковалі, Рибалки, Шевці;* 4) які пов'язані з військовою справою або воєнними спорудами: *Острог, Редути*; 5) які отримали назви на честь колишніх власників, перших поселенців або видатних осіб: *Йосипів, Хмельницький*; 6) які пов'язані з природою або топографічними особливостями: *Поляна, Кучугури, Оболонь*; 7) які пов'язані з рельєфом місцевості: *Береги, Ями*; 8) які пов'язані з господарською діяльністю, як

---

[34] Лучик В. В. Топоніміка. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe (дата звернення: 18.03.2025).
[35] Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія. С. 31–32.
[36] Бучко Д. Г. Класифікація ойконімів України (словотвірно-мотиваційний аспект). *Наукові записки Кіровоградського університету*. Серія : Філологічні науки. 2001. Вип. 37. С. 10–11. [39] Там само. С. 10–11.

назва *Рудня*; 9) які пов'язані з типом поселення: *Сільце, Хутір*; 10) які утворили від типу господарських будівель: *Двірець, Дворик*; 11) які відображають певні історичні події або досягнення, як-от назва *Перемога*.

Через занадто детальний розподіл деякі групи ойконімів виглядають мізерними (наприклад, назви поселень за огорожами: *Загінці, Забори*), або нечітко визначеними, абстрактними (бажальні назви населених пунктів, а саме *Dařbože*)[37].

Класифікації ойконімів з точки зору семантики та структури посідають вагоме місце в дослідженнях мовознавців. Традиційна модель таких класифікацій обґрунтована семантичним навантаженням іменувань. Відповідно до таких класифікацій власні назви населених пунктів ділять на відонімні та відапелятивні за походженням. Також відомий поділ ойконімів на прості (однослівні) складні та складені (двослівні) назви.

Важливою особливістю української ойконімії є її динамізм. Виникають нові населені пункти, а назви багатьох населених пунктів замінюють іншими, а це новий матеріал для подальших досліджень у цій галузі, значення якої, на нашу думку, важко переоцінити, оскільки топоніми є культурним надбанням народу, його унікальним феноменом, який поєднує в собі історичні, соціальноекономічні, ментальні та духовні елементи українського національного буття.

1.3. Мовне законодавство та його вплив на перейменування населених пунктів

Одним із найважливіших чинників розвитку кожної країни є її історичне минуле, йдеться про залежність від інших держав і про зміну режимів влади. Процес становлення й удосконалення мови ніколи не припиняється, водночас вона зберігає ознаки іманентної стабільності, цілісності [38] . В умовах глобалізованого суспільства важливими є проблеми функціонування мови в

[37] Німчук В. В. Українська ономастична термінологія : проект. *Повідомлення Української ономастичної комісії*. Київ : Наукова думка, 1966. Вип. 1. С. 24–43.

[38] Семчинський С. В. Загальне мовознавство : підруч. для студ. філол. фак. Київ : АТ «ОКО», 1996. С..320.

соціальному контексті, тобто мовні практики у різноманітних сферах суспільного життя: політичному, професійному, медійному, рекламному дискурсах. Низка понять, які пояснюють процеси, що відбуваються у суспільстві – це *мовне питання, мовна ситуація, мовна політика* тощо.

Зацікавленість цими проблемами не є випадковою, оскільки мові належить важлива роль у формуванні особистості та її комунікації з представниками не тільки своєї, а й інших культур.

В Україні функціонує велика кількість мов (окрім державної): кримськотатарська, румунська, грецька, угорська, польська та багато інших. Але найбільш помітним є вплив російської, що засвідчує факт білінгвізму (двомовності) – специфічного стану суспільного життя, при якому спостерігається і є визнаним факт функціонування і співіснування двох мов у межах однієї держави [39]. Мови національних меншин охороняє Конституція України, що дозволяє їм вільний розвиток і використання.

У лютому 2024 р. Київський міжнародний інститут соціології опитав українців щодо того, яким має бути статус російської мови в Україні. Дослідники зауважують, що питання ставили лише про сферу офіційного спілкування, а не про повсякденне побутове використання. Згідно з даними, ще у 1997 р. 39% вважали, що російську мову варто зробити другою державною в країні, проти виступало тільки 18% респондентів. Але після початку повномасштабного вторгнення РФ (станом на лютий 2024 р.) 66% опитаних думають, що її потрібно усунути з офіційного спілкування[40].

Мовне питання в Україні є предметом політичної боротьби та протистояння між різними ідеологіями. Це призводить до дискусій та конфліктів, пов'язаних із використанням різних мов і мовних норм. Як зауважив керівник соціологічної служби Центру Разумкова А. Биченко: «Мовне питання ніколи не входило навіть до першої десятки наболілих проблем, що турбують українців,

---

[39] Павліченко Ю. В. Білінгвізм в Україні: причини й наслідки. Управління розвитком, 2013. №15, С. 35. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe? (дата звернення: 03.01.2025).

[40] Серед опитаних українців 66 % виступає за усунення російської мови зі сфери офіційного спілкування: КМІС URL: https://suspilne.media/culture/704064-sered-opitanih-ukrainciv-66-vistupae-za-us (дата звернення: 03.01.2025).

при цьому в дискурсі політичних баталій воно є найгострішим і найбільше мусується»[4142].

Державна мовна політика – це: «Сукупність ідеологічних постулатів і практичних дій, спрямованих на регулювання мовних відносин у країні або на розвиток у певному напрямі мовної системи»[43]. Вона є ключовим фактором у регулюванні мовних відносин у суспільстві та має значний вплив на розвиток літературного стандарту та мовної системи в цілому. Формування мовної політики повинно ґрунтуватися на вимогах суспільства, проте на сьогодні в цьому процесі значну роль відіграє вектор інтересів владних політичних сил. Це призвело до того, що мовна політика в Україні часткова та непослідовна, а мовна ситуація стала дисбалансованою на тлі конфлікту між українською та російською мовами[44]. Ці проблеми виникають як у зв'язку з особливостями сучасної української ситуації, так і з історико-культурними обставинами.

Мовна ситуація – це притаманний суспільству спосіб задоволення комунікативних потреб за допомогою однієї або кількох мов. Український досвід мовної ситуації та мовного планування, сформований під впливом тривалої колоніальної асиміляції, є цінним матеріалом для порівняння з практиками інших країн та для вироблення критеріїв оцінювання мовної політики. Для сучасної мовної ситуації України (у зв'язку зі зміною мовної політики) характерні динамічні зміни. Як свідчать соціологічні дослідження: «19% українців з початку війни перейшли на постійне або частіше використання української мови»[45].

Україна зазнала багатовікової примусової росіянізації. Місце російської мови в українському суспільстві є результатом офіційної та прихованої мовної політики російської імперії та Радянського Союзу, які посприяли використанню російської мови та дискримінували українську мову та її носіїв. Покоління українців виросли російськомовними.

---

[41] Блохтур А. Українська мова за роки незалежності. URL: https://glavcom.ua/publications/1 (дата звернення:
[42] .01.2025).
[43] Ажнюк Б. М. Мовна політика: Україна і світ. Київ : Видавн. дім Дмитра Бураго, 2021. С. 5.
[44] Ковач Л. Л. Мовна ситуація та мовна політика в Україні. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. Київ, 2010. Вип. 2. С. 145–146.
[45] Ажнюк Б. М. Мовна політика в Україні і перспективи євроінтеграції. *Мовознавство*. 2022. №6. С. 22.

Приводом для вторгнення на схід України у 2014 р. була необхідність «захистити росіян і російськомовних громадян в Україні». Ця риторика загострилася у лютому 2022 р. до заяв про «приниження та геноцид, вчинений київським режимом» щодо російськомовного населення на сході. Президент рф використовує мову як привід та інструмент експансії[46].

Від 24 лютого 2022 р. українська мова набула особливого значення, перестала бути тільки засобом спілкування, стала маркером ставлення до війни, так вважає Т. Кремінь, який обіймає посаду Уповноваженого із захисту державної мови від липня 2020 р[47].

Щодо мовної політики, то російська федерація здійснює пильний контроль із метою захисту мовних прав російськомовного населення в Україні. Політичні маніпуляції мовним питанням створюють додаткові труднощі, оскільки різні політичні сили використовують його з метою згуртування кола виборців. Український політолог В. Кулик у своїй роботі виділяє дві причини, які, на його думку, мають визначальне значення для становища української мови в сучасному суспільстві. Ці причини полягають у політичній нестабільності країни та відсутності ясної державної мовної політики, а також через те, що влада має можливість безкарно ігнорувати проблеми людей («слабке» суспільство). У цьому випадку «не суспільство чи його частини висувають вимоги до держави, а радше політичні еліти використовують незадоволення людей державною політикою задля дискредитації та стримування своїх суперників»[48]. За його словами, ці фактори призводять до розбалансованості мовної ситуації в Україні, що проявляється у протистоянні української та російської мов.

Мовну політику здійснюють за допомогою мовного законодавства – сукупності законодавчих і нормативно-правових актів, що регулюють

---

[46] Тиравський В. І. Українська мова стала додатковим полем битви під час війни з Росією. URL: https://foreignukraines.com/2023/04/06/the-ukrainian-language-became-an-additio (дата звернення: 04.01.2025).

[47] Тарас Кремінь: Українська мова стала маркером ставлення до війни (інтерв'ю) URL: https://movaombudsman.gov.ua/news/taras-kremin-ukrainska-mova-stala-markerom-stavlennia-do-viiny-interviu (дата звернення: 04.01.2025).

[48] Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації. / за ред. Юліане Бестерс-Дільґер. 2-ге вид. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. С. 13.

використання мов у державі та світі[49]. В Україні така політика визначена законами та рішеннями, ухваленими державою, і має на меті забезпечити рівноправність мов та підтримати українську мову як державну зокрема.

Одним з основних документів, які визначають мовну політику в Україні, є Конституція України 1996 р., у якій зазначено: «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України»[50].

У 2019 р. ВРУ ухвалила закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної», у VI розділі якого зосереджено увагу на використанні онімів по всій території України. Цей розділ має назву «Застосування української мови як державної у власних назвах та іменах» та охоплює основні складові, які впливають на мовну політику країни. Ідеться про такі пункти: 1) імена, прізвища та імена по батькові громадян України виконують державною мовою відповідно до правил українського правопису (ст. 40); 2) назви об'єктів топоніміки (географічні назви, назви вулиць, бульварів, площ, проспектів тощо) виконують державною мовою (ст. 41); 3) написи на дорожніх знаках, назви на міських вивісках та інших об'єктах топоніміки подають виключно українською мовою (ст. 41)[51].

Мовне законодавство в Україні має значний вплив на процес перейменування лінгвістичного ландшафту держави. Наприклад, у середині XIX століття стрімкий розвиток і значне зростання населення столиці України спричинили масову зміну назв вулиць, провулків та площ Києва з метою упорядкування, уникнення повторень. Це викликало необхідність створення

---

[49] Панич Г. І., Іщенко О. С. Мовне законодавство // Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. 2019. URL: https://esu.com.ua/article-68169 (дата звернення: 04.01.2025).

[50] Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Київ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show (дата звернення: 19.01.2025).

[51] Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25 квітня 2019 р. №2704-VIII. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text (дата звернення: 04.01.2025).

спеціальної комісії, такої як «Комісія з перейменування вулиць, площ та провулків Києва» (1866 р.), яка вперше виконала ретельний аналіз та системне перейменування урбанонімів, наприклад, з'явилася *площа Богдана Хмельницького*, частину *Володимирської* вулиці перейменовано на *Десятинну*, вулиця *Липська* (маловідома під цією назвою) перейменована на *Катеринську* тощо[52].

З приходом більшовицької влади відбулося чергове масштабне перейменування власних назв, яке мало на меті уніфікувати назви населених пунктів у всіх республіках та підкреслити культ особистості радянських діячів та тогочасної політичної еліти. Упродовж 20-60-х років XX століття відбулося кілька ініціатив зі зміни назв населених пунктів за ідеологічними мотивами, включаючи навіть ті, що мали давню, часто кількасотлітню історію. Перейменовували ойконіми, пов'язані з українською національною історією, церковними традиціями, а також ті, що виникли на основі неслов'янських мов, таких як німецька, польська, румунська та інші. Тільки в перші роки після війни в колишній УРСР було перейменовано близько чотирьох тисяч населених пунктів. Наприклад: *м. Луганськ* названо *Ворошиловград* (1935 р.), *м. Юзівка* (сучасний *Донецьк*) перейменували на *Сталіно* (1924 р.), *м. Маріуполь* отримало найменування *Жданов* (1948 р.) тощо[53].

Після здобуття Україною незалежності, розпочався процес переосмислення назв та об'єктів, що містили радянську символіку. Спостерігаємо спроби усунення комуністичної ідеології у таких постановах: указ президента В. Ющенка про демонтаж пам'ятників радянських діячів, причетних до Голодомору (2007 – 2009 рр.), «Ленінопад» під час Євромайдану у 2013 – 2014 рр.[54].

---

[52] Рибаков М. О. Невідомі та маловідомі сторінки історії Києва. Київ : Кий, 1997. С 8–9. URL: http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe (дата звернення: 04.01.2025).

[53] Стрижак О. С. Українська ономастика на зламі тисячоліть. *Укр. мова*. 2003. № 3–4. С. 111.

[54] Гриценко О. А. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України; Інститут культурології НАМ України. Київ, 2019. С. 4.

Натомість активний процес знищення радянської символіки на території України триває від 2014 р., після Революції Гідності та Майдану. Ідеться про процес декомунізації. У 2015 р. розпочато курс на ухвалення «декомунізаційних законів»: Закон України від 01.01.2015 «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»[55]; Закон України від 09.04.2015 «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 рр.»[56]; Закон України від 09.04.2015 «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 рр.»[57]; Закон України від 09.04.2015 «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті»[58].

Основна мета цих законів – подолати залишки тоталітаризму, усунути його наслідки та сприяти демократизації українського суспільства. Канадський науковець Девід Марплз подав такі міркування щодо декомунізації: «Це заходи, спрямовані на виконання завдань, сформованих у так званих декомунізаційних законах весни 2015 року, а також – програма дій Українського інституту національної пам'яті. Цей процес включав усунення статуй (sic) Леніна та інших статуй, пов'язаних із радянським періодом, а також радянських символів та монументів. Він також охоплював перейменування міст, сіл та вулиць, заміну їх на назви, не пов'язані з комуністичним періодом»[61].

Цей процес полягає в перейменуванні населених пунктів, які були названі на честь комуністичних лідерів чи символів, а також усунення тоталітарної символіки з громадського простору. Це сприяє зміцненню національної

---

[55] Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки: Закон України від 09.04.2015 р №317-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19#Text (дата звернення: 04.01.2025).

[56] Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 рр.: Закон України від 09.04.2015 р. №316-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/316-19#Text (дата звернення: 04.01.2025).

[57] Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 рр.: Закон України від 09.04.2015 р. № 315-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/315-19#Text (дата звернення: 04.01.2025).

[58] Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті: Закон України від 09.04.2015 р. №314-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/315-19#Text (дата звернення: 04.01.2025). [61] Цит. за: Гриценко О. А. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище. С. 8.

свідомості та забезпеченню відчуття гідності та поваги до національних символів та історії. Як зауважила депутат Г. Гопко: «Декомунізація – надзвичайно важливий крок, не менш важливий, ніж денацифікація в післявоєнній Німеччині. Як без рішучого засудження й очищення від спадщини гітлеризму не була б можливою сучасна демократична Німеччина, так само неможлива європейська Україна без декомунізації»[59].

У перейменуванні громадського простору держави взяли участь: Український інститут національної пам'яті як центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті українського народу (діяльність інституту спрямовує та координує Кабінет Міністрів); політичні опоненти – члени колишньої «Комуністичної партії» та «Партії регіонів»; органи місцевого самоврядування; міські комісії з представників громадськості (історики, мовознавці, архітектори, скульптори та місцеві депутати); громадські організації; громади меншин, які проживали в населеному пункті і вносили свої пропозиції; окремі громадяни[60].

Після підписання Постанови ВРУ від 4 лютого 2016 р. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів» розпочався активний процес перейменування власних назв населених пунктів України. «Інститут національної пам'яті систематизував назви для перейменування: 941 населений пункт, 84 міста і містечка, решта – села, селища, вулиці. До грудня 2016 р. було перейменовано 51493 одиниць»[61].

Процес декомунізації триває й досі. У 2022 р. перейменували 9859 топонімів та демонтували 145 пам'ятників, пов'язаних з пропагандою російської імперської політики. Наприклад, серед демонтованих споруд 28 присвячені російському письменнику – Олександру Пушкіну, 9 – радянському

---

[59] Ганна Гопко: «Чого ні в кого не виникає питання, чому в нас не може діяти нацистська партія?». *Телекритика*. Дата оновлення: 19 квітня 2015. URL: http://ru.telekritika.ua/kontekst/2015-04-19/106201 (дата звернення: 04.01.2025).

[60] Мацюк Г. П. Лінгвістичний ландшафт України як взаємодія мови та ідеології: минуле і сьогодення. *Мова і суспільство*. Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2017. Випуск 8. С. 75.

[61] Там само. С. 75.

письменнику Максиму Горькому, 1 – імператриці Катерині ІІ тощо[62]. Лише на Закарпатті перейменували понад 500 вулиць. Наприклад, *вул. Льва Толстого* перейменовано на *вул. Бориса Джонсона* (м. Хуст), *вул. Декабристів* – на *вул. Добровольців* (м. Мукачево), *площу Дружби народів* – на *площу Захисників України* (м. Ужгород) тощо[63].

Повномасштабне вторгнення рф на територію України відкрило новий етап у здійсненні державної топонімної політики. З 27 липня 2023 р. набуває чинності Закон України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії»[64], який передбачає комплекс заходів, спрямований на очищення культурного простору від символічних маркерів колоніального періоду та наративів, які містять російсько-імперську ідеологію. Як зазначає колектив дослідників, в Україні під: «терміном «деколонізація» здебільшого позначають політику щодо символічного спадку СРСР та Російської імперії. Таким чином, деколонізація в Україні фактично ототожнюється з дерусифікацією як позбавленням російських та радянських символічних маркерів»[65].

У межах нашого дослідження розглядаємо процес деколонізації топонімів як органічне продовження державної політики декомунізації. Обидва явища мають спільну стратегічну мету – усунення з лінгвістичного ландшафту України наслідків тривалого політичного, культурного та мовного домінування, що супроводжувалося системним насадженням чужих для українського суспільства символів та номінативних моделей. Деколонізація топонімів покликана не лише позбутися маркерів радянської ідеології, а й усунути номінації, пов’язані з

---

[62] В Україні торік знесли 28 пам’ятників Пушкіну і чотири – Суворову. Мультимедійна платформа іномовлення України : Укрінформ. Дата оновлення: 10. 04. 2023. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-culture (дата звернення: 09.01.2025).

[63] На Закарпатті з початку повномасштабного вторгнення перейменували понад 500 вулиць. Мультимедійна платформа іномовлення України : Укрінформ. Дата оновлення: 07.02.2023. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/ (дата звернення: 09.01.2025).

[64] Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії: Закон України від 15.06.2023 р. № 3005-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20#Text (дата звернення: 09.01.2025).

[65] Гнатюк О. М., Гоманюки М. А., Мельничук А. Л. Деколонізація ойконімів України: у пошуку оптимальних підходів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. *Серія : Географічні науки*, 2022. Вип. 17. С. 20. URL: https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/338 (дата звернення: 09.01.2025).

державою-агресором, які залишилися в українському просторі як наслідок асиміляційної політики.

Вважаємо, що доцільно використовувати термін *деросіянізація* для означення процесу позбавлення топонімії російських формантів, назв і структур, що були інтегровані в український простір упродовж імперського та радянського періодів. Застосування саме цього терміна видається доцільнішим, ніж поширеного у публічному дискурсі поняття *дерусифікація*, оскільки він детальніше окреслює політичну та культурну природу явища, безпосередньо пов'язану з усуненням російського колоніального впливу.

У 2024 р. ВРУ ухвалила Постанову «Про перейменування окремих населених пунктів та районів», згідно якої в рамках декомунізації передбачено перейменування 10-ти міст, 4-х районів, 262-х сел та 56-ти селищ в Україні[66]. В інтересах влади внести зміни до лінгвістичного ландшафту України не лише з метою позбавлення радянської ідеології, а й перейменувати назви, які не відповідають літературним нормам української мови. Лише з березня 2022 р. до травня 2024 р. перейменовано понад 7 тис. топонімів, що свідчить про активну динаміку цього процесу на території України[67][68][69].

Про те, що процес очищення українського лінгвістичного простору триває й нині, свідчить ухвалення ВРУ низки нормативних актів. Зокрема, від 5 червня 2025 р.: «Про перейменування окремих населених пунктів»; «Про перейменування окремих населених пунктів, назви яких містять символіку російської імперської політики або не відповідають стандартам державної мови». Їхнє ухвалення демонструє послідовність державної політики щодо демонтажу колоніальної спадщини та формування національно орієнтованого номінативного простору.

---

[66] Парламент ухвалив рішення про перейменування 10 міст 4 районів та більше 300 сіл та селищ в Україні. Дата оновлення: 19.09.2024. URL: https://decentralization.ua/news/18645 (дата звернення: 09.01.2025).

[67] Протистояння з імперією: як українські міста за останні два роки перейменовували топоніми. Дата оновлення:

[68] .06.2024. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3878305-protistoanna-z-imperieu- (дата звернення:

[69] .01.2025).

Отже, перейменування населених пунктів є частиною процесів декомунізації, деколонізації, деросіянізації, які є важливими для зміни менталітету та створення нового історичного наративу. Варто зазначити, що процесом перейменування назв населених пунктів України цікавилися також й зарубіжні дослідники. Наприклад, Алексія Кіс-Марк [70] у одній зі статей охарактеризувала декомунізацію в Україні та навела приклад перейменування міста *Дніпропетровськ* на *Дніпро*.

[70] Kis-Marck Alexia. La guerre, des lieux et des noms. L'Ukraine à l'heure de la décommunisation. *OpenEdition Journals*. URL: https://journals.openedition.org/lengas/1173 (дата звернення: 09.01.2025).

РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТВІРНИХ ОСНОВ ВЛАСНИХ НАЗВ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ СХІДНОЇ УКРАЇНИ

Дослідження лінгвістичного ландшафту ***Східної України до та після реформи декомунізації*** дає змогу виявити ступінь трансформації ономастичного простору як складової мовної картини держави у посттоталітарний період.

Зосереджено увагу на трьох ключових регіонах – ***Донецькій, Луганській та Харківській областях***. Саме ці області репрезентують приклади мовних і соціокультурних змін, адже тривалий час залишалися під потужним впливом радянської ідеології.

Варто зазначити, що східна частина Україна є одним із найскладніших регіонів для реалізації мовної політики держави, оскільки саме тут висока концентрація топонімів, утворених у радянську добу, а також значний вплив соціально-політичних чинників на процеси перейменування. У цьому контексті очищення мовного простору постає не лише як акт відновлення історичної справедливості, а й як важливий механізм утвердження української національної ідентичності через просторові мовні маркери.

2.1. Лексико-семантичні групи ойконімів Східної України до реформи декомунізації

Нові назви населених пунктів, які виникали внаслідок розпоряджень радянських державних органів, були спрямовані на знищення минулого народу та створення привабливого образу нового суспільного устрою й майбутнього. На думку радянських службовців, нові ойконіми, які були названі на честь революційних свят, партійних чи військових діячів, повинні були прославити комуністичні ідеї та відобразити імена конкретних осіб із метою увіковічення їх в історії[71].

[71] Бучко Д. Г. Аналіз ойконімії конкретного регіону крізь призму номінації (на матеріалі ойконімії Тернопільщини). *Miasto w perspektywie onomastyki i historii.* Познань, 2010. С. 323.

Під час панування радянської влади виникла ідеологічно зумовлена модель номінацій, що сприяла формуванню стандартизованої суспільної свідомості. У центр уваги нашого дослідження потрапило 384 ойконіми Східної України до реформи декомунізації (див. додаток Б).

Аналіз фактичного матеріалу дає змогу виділити дві основні тематичні групи назв – ***відапелятивні*** та ***відонімні***.

З огляду на лексико-семантичні ознаки та мотивувальні моделі творення найменувань до ***відапелятивного фонду*** зараховуємо ойконіми:

Утворені за допомогою прикметника червоний як виразника радянської символіки (43 одиниці). Через ідеологічну політику прикметник *червоний* набув нового семантичного значення, тим самим увійшов до словникового складу як радянська новомова. Цей колір отримав особливе значення у радянському дискурсі, знищивши традиційне пояснення у свідомості українського народу та перетворившись на так званий символ політики СРСР, революції та комунізму. Це підтверджує визначення у «Словнику української мови» в 11 томах за редакцією Івана Білодіда, що свідчить про політизацію прикметника: див. «*червоний*, *а, е. 2. перен., політ*. Який стосується революційної діяльності; пов'язаний з радянським соціалістичним ладом»[73].

Засвідчено складені ойконіми: *Червона Гусарівка*, *Червона Діброва, Червона Зірка* (2), *Червона Зоря*, *Червона Перемога*, *Червона Поляна*, *Червона Україна*, *Червоне Знамено*, *Червоний Донець*, *Червоний Жовтень* (4), *Червоний Прапор* (2), *Червоний Шахтар* (2), *Червоний Яр*, *Червоний Степ*. Також фіксуємо складні назви, утворені за допомогою твірної основи ***червон-*** : *Червонопартизанськ*, *Червонозоряне*.

До цієї групи варто додати назви з використанням російського прикметника ***красный***, на противагу українського – ***червоний***: *Красна Зоря*, *Красна Чаплiївка*, *Красне* (2), *Красноград*, *Краснодон* (2), *Красний Колос*, *Красний Лиман*, *Красний Партизан*, *Красний Пахар* (2). Також наявне

---

[73] СУМ, Т. 4, С. 296

поєднання двох російськомовних слів у назві одного населеного пункту: *Красний Октябр*, *Красний Луч.*

Утворені від ідеологічно вагомих понять СРСР (39). Велика кількість ойконімів Східної України до реформи декомунізації у своїх назвах містила різні поняття та терміни, що розкривали політику тогочасної влади. Такі номени становлять одну з найрепрезентативніших підгруп радянського ономастикону, адже безпосередньо слугують мовними маркерами офіційної ідеології та інструментом її закріплення у просторовій свідомості населення.

Серед найпоширеніших основ для творення назв виокремлюємо лексеми: *більшовик, комсомолець, комуна, піонер, пролетар, радянський, революція, республіка* тощо. Вони є ідеологемами радянського дискурсу, що позначали належність до певних соціальних або політичних спільнот, символізували лояльність до партії, віру в соціалістичні ідеали, колективізм і трудову відданість.

Наприклад, численними є назвотвори, мотивовані апелятивом ***комсомол*** – скорочення: Комуністична Спілка Молоді[72]: *Комсомолець* (2), *Комсомольське* (6), *Комсомольський* (3). Частотність цих найменувань у межах східноукраїнського регіону свідчить про системну політику радянської ономастичної стандартизації, де окремий ідеологічний символ набував статусу шаблонного топонімного елемента.

Назви населених пунктів *Піонер*, *Піонерське* (2) походять від апелятива ***піонер*** – член добровільної масової дитячої комуністичної організації, що об’єднує радянських школярів віком від 9 до 14 років[7374]. Вони демонструють прагнення вкорінити радянську ідеологію вже на рівні дитячого світогляду.

Ойконіми *Пролетар*, *Пролетарське* (5), *Пролетарський* є прикладом реалізації концепту пролетаріату як головної соціальної сили радянської держави. ***Пролетар*** – у капіталістичному суспільстві – найманий робітник, позбавлений власності на засоби виробництва[76]. Такі топоніми мають соціально-

---

[72] СУМ, Т. 4, С. 253
[73] СУМ, Т. 6, С. 537
[74] , 214
СУМ, Т. С.

політичну мотивацію і спрямовані на ідеалізацію робітничого класу, який у радянській ієрархії цінностей мав центральне місце.

Численними є найменування похідні від лексем ***комуна*** – форма сільськогосподарського кооперування, при якій усуспільнюються всі засоби виробництва, а споживання та побутове обслуговування здійснюються на громадських засадах[77] й ***комунар*** – член комуни[78]: *Комуна* (2), *Комунар* (2), *Комунарка*, *Комунарівка*, *Комунарське*, *Юнокомунарівка*.

Ойконіми *Радянське* (4), *Радянська Україна*, *Республіка*, *Революційне*, *Реводарівка* відтворюють провідні символи державного устрою СРСР. Лексема ***радянський*** в ономастичній системі функціонувала як узагальнений позитивний маркер, що позначав приналежність до «нового світу», сформованого після Жовтневої революції.

Утворені від абстрактних назв і мотивовані радянськими міфологемами (13). Як зазначає мовознавиця О. В. Шульган ойконіми, утворені від радянських міфологем «мали би увиразнювати позитивні настрої радянської людини або ж принципи нового способу мирного життя»[79]. До цієї групи належать назви, що виникли на основі абстрактних понять із чітко вираженим ідеологічним навантаженням, покликаним утвердити в суспільній свідомості цінності, міфологеми та символи радянської доби. Такі топоніми засвідчують спробу лінгвістичними засобами сформувати позитивне ставлення населення до радянського устрою, перемог та моральних чеснот, які пропагувала комуністична доктрина.

Передусім варто відзначити низку назв, пов’язаних із воєнною тематикою та революційними подіями. Так, ойконім *Бойове* походить від прикметника ***бойовий*** – пов’язаний з виконанням воєнних операцій, веденням бою[80], що апелює до героїзованої радянської інтерпретації Жовтневої

---

[77] СУМ, Т. 4, С. 254 [78]
Там само.

СУМ, Т. С.

[79] Шульган О. В. Ойконімія України XX століття (еко- та соціолінгвістичні аспекти). дис. … канд. філол. наук. : 10.02.01 «українська мова». Тернопіль, 2017. С. 76.

[80] 1, 212

революції[75]. Сам факт увічнення «бойових» подій у назві населеного пункту засвідчує функцію меморіалізації історичних подій, типову для топонімів радянського періоду. Символічну вагу мають також назви *Перемога* та *Побєда* (3), що утверджують ідеологему «переможного народу» – одну з провідних у радянській міфології. Вони фіксують колективну пам'ять про перемогу у Другій світовій війні, підкреслюючи позитивну самопрезентацію держави. Ойконім *Ювілейне* походить від апелятива ***ювілей*** – урочисто відзначувана річниця якої-небудь події або діяльності певної особи, існування установи, міста (звичайно обчислюється в круглих і пе-рев. великих числах)[76]. Як зазначено на сайті селища[77][78], це поселення засноване у 1955 році, ймовірно, до 10-ї річниці перемоги у Другій світовій війні, що ще раз підтверджує тенденцію до сакралізації воєнної тематики та державних ювілеїв у радянському мовному просторі.

Інші найменування демонструють прагнення радянської влади створювати позитивний, оптимістичний емоційний фон навколо життя в СРСР. Такі назви, як *Желанне*, *Желанне Перше*, *Желанне Друге*, походять від слів, що мають експресивно-піднесене забарвлення і виражають уявлення про щастя, надію, дароване майбутнє. Використання російських форм у межах східноукраїнського регіону також демонструє мовну політику росіянізації, коли номінаційна система відображала російськомовний вплив у топоніміці.

Подібну пропагандистську роль виконують ойконіми *Правда* та *Правдівка*. Лексема ***правда*** апелює до ідеї справедливості, істини[84], що була невід'ємною частиною радянського ідеологічного дискурсу.

---

[75] Історія міст і сіл Української РСР: Донецька область. Інститут історії. Київ: УРЕ АН УРСР, 1970. С. 257

[76] СУМ, Т. 11, С. 612

[77] Катеринівка. *MistaUA*. URL : https://mista.ua/% (дата звернення : 25.02.2025)

[78] , 497
СУМ, Т. С.

Утворені за допомогою російськомовних форм або транслітерованих російських слів українською мовою (16). До цієї групи належать назви населених пунктів, що сформувалися внаслідок глибоких процесів росіянізації мовного простору Східної України. Такі ойконіми відображають вплив російської мови на локальну топонімію, що виявляється як у безпосередньому

запозиченні лексем, так і в адаптації російських форм до української графічної системи.

Поширеним способом номінації стало безпосереднє використання російських апелятивів або їхніх похідних, наприклад: *Восход* (від рос. *восход* на противагу укр. *схід*), *Безмятежне* (від *безмятежно – «спокійно»*), *Дегтярне* (від *дегтяр* замість *дігтяр*), *Денежникове* (від *деньги* замість *гроші*), *Роднички* (від *родник* замість *джерело*), *Цепочкине* (від *цепочка* замість *ланцюжок*). Ці приклади демонструють системне порушення стандартів державної мови, що сприяло витісненню питомих українських назв і закріпленню російськомовного культурного коду в географічній номенклатурі регіону.

Численними є найменування, у яких використано транслітеровані російські слова, що формально адаптовані до української орфографії, однак зберігають російське звучання: *Ландишове* (від *ландыш* на противагу *конвалія*), *Ласточкине* (від *ласточка* замість *ластівка*), *Фартуківка* (від *фартух*, проте у зросійщеній формі), *Совєтське* (від *советский* замість *радянський*), *Єсаулівка* (від *есаул* замість *осавул*).

Цікавим є ойконім *Прелесне*, походження якого пов’язують із вигуком «Прелестно!», яким нібито відреагувала наречена місцевого землевласника на краєвид місцевості[79]. Це свідчить про неофіційний, проте соціолінгвістично вагомий вплив російськомовної культури на формування топоніміного простору.

Проблематика цієї групи ойконімів полягає не лише у порушенні мовних норм, але й у втраті національної ідентичності. Саме тому під час реформ декомунізації та деколонізації такі назви підлягали перегляду, адже вони становили елементи росіянізованого мовного ландшафту, що несумісний із сучасними культурними та політичними орієнтирами незалежної України.

Утворені від назв соціалістичної дійсності, виробничої, робітничої діяльності (15). До цієї групи зараховуємо ойконіми, сформовані під впливом соціально-економічних реалій радянського періоду, що відображали основні

[79] Історична довідка: Прелесне. URL: https://ch.gov.ua/kartka-gromadi-23-03-06-12-11-2017/ (дата звернення: 19.10.2025)

напрями державної політики. Такі найменування мали на меті закріпити ідеали соціалістичного суспільства, де трудова, виробнича та колективна діяльність вважалася не лише економічною необхідністю, а й вищою моральною цінністю.

До прикладу: ойконім *Індустріальне* від апелятива ***індустріальний*** – який має розвинену промисловість: промисловий[80] уособлює процеси індустріалізації Донбасу – одного з головних економічних проєктів радянської доби; *Інтернаціональне* від ***інтернаціональний*** – який відповідає принципам інтернаціоналізму, ґрунтується на них[81] репрезентує одну з основних ідеологем радянського світогляду, а саме єдність народів, що нівелює національні відмінності; *Радгоспне* (4), *Радгоспний* (2) від ***радгосп*** – соціалістичне державне сільськогосподарське підприємство[82] відображають структурні зміни аграрного устрою, що стали результатом колективізації, й засвідчують ідею підпорядкованості праці державі; *Пищевик* від рос. ***пищевик*** – працівник харчової промисловості має чітко професійну мотивацію, уособлюючи вшанування робітничих професій тощо.

Ця лексико-семантична група є відображенням соціалістичної дійсності й охоплює назви, мотивовані ключовими поняттями радянського життя: *труд, індустрія, комісар, радгосп, інтернаціонал*. Такі ойконіми утверджували образ радянської людини як трудівника, члена колективу, носія партійних цінностей.

Отже, відапелятивні ойконіми Східної України до реформи декомунізації демонструють чітку кореляцію між мовною практикою та політичними настановами влади. Топоніми, мотивовані ідеологеми, абстрактними соціалістичними поняттями, російськомовними формами, засвідчують прагнення радянського режиму контролювати простір через мову. Аналіз твірних основ ойконімів засвідчив, що найменування відтворюють ключові концепти радянського світогляду, водночас виконуючи функцію закріплення в суспільній

[80] СУМ, Т. 4, С. 28
[81] СУМ, Т. 4, С. 29
[82] СУМ, Т. 7, С. 427

пам'яті цінностей та міфологем, що були необхідними для підтримання політичної легітимності режиму.

Аналіз ойконімів ***відонімного*** походження дає змогу виокремити такі лексико-семантичні групи:

Відантропонімні (зараховуємо 175 одиниць). Назви, що походять від особових імен людей, від їхніх прізвищ, імен по батькові та псевдонімів[83]. В лінгвістичному ландшафті Східної України до декомунізації ця група назв є найчисленнішою, що свідчить про масштаб ідеологічного впливу радянської антропонімії на просторову номінацію. У контексті нашого дослідження більшість назв, що належать до цієї групи, пов'язані з радянськими ідолами, партійними діячами та знаковими постатями тогочасної ідеології.

Найчастотнішими є назви населених пунктів на честь ***Леніна В. І.*** – засновника радянської держави[84]: *Леніна* (2 назви), *Леніне*, *Ленінка* (2), *Ленінське* (7). Трапляються також назви, утворені від імені по батькові революціонера: *Ілліч* (2), *Іллічівка* (2), *Іллічівське*. Ще спостерігаємо назви, що походять від його справжнього прізвища *Улянівка* (2).

Значна частина ойконімів мотивована антропонімами осіб, внесених до офіційного пантеону радянської історіографії. Український інститут національної пам'яті сформував «Список осіб, які підпадають під закон про декомунізацію» [85], на честь яких було названо чималу кількість населених пунктів, серед яких: від імені російського імператора ***Петра І***[86]: *Петрівка* (3), *Петрівське* (13), *Новопетрівське* (2), від імені радянського державного і політичного діяча ***Петровського Г. І.*** (одного з організаторів ВНК й Голодомору): *Петровське*, *Петровського*; від псевдоніма радянського політика ***Кірова С. М.***, одного із організаторів масових репресій: *Кірове* (4), *Кіровськ* (2), *Кіровське* (2);

---

[83] Вербич С. О. Сучасна українська онімна лексика: функціональний аспект. С. 54.

[84] Декомунізація. УІНП. URL : https://web.archive.org/web/20181011014029/http://www.memo (дата звернення: 18.03.2025).

[85] Список осіб, які підпадають під закон про декомунізацію. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://old.uinp.gov.ua/publication/spisok-osib- (дата звернення 15.03.2025).

[86] Перелік осіб та подій, що містять символіку російської імперської політики. *Український інститут національної пам'яті.* URL: https://uinp.gov.ua/dekomunizaciya-ta-reabilitaciya (дата звернення 15.03.2025).

від псевдоніма Голови Ради Народних Комісарів Донецько-Криворізької радянської республіки ***Артема*** (Сергєєв Ф. А.): *Артема* (4), *Артемівка* (3), *Артемівськ* (2), *Артемівське*, *Артемове*; на честь ***Калініна М. І.*** (Голова ЦВК СРСР та Президії Верховної Ради СРСР): *Калинівка*, *Калініна* (2), *Калініне* (4), *Калінінський*; на честь

Дзержинського Ф. Е. – організатора і голови ВНК названо такі населені пункти, як: *Дзержинськ*, *Дзержинське* (4), *Дзержинський* тощо.

Частину відантропонімних назв становлять ойконіми, утворені на честь іноземних комуністичних діячів, що засвідчує транснаціональний характер радянської топонімії. Наприклад, на честь основоположників *марксизму* ***Енгельса Фрідріха*** та ***Карла Маркса***[8788]: *Енгельсове*, *Карла-Маркса*, *Карло-Марксове*; а також діячів *комунізму*[94]: *Карла Лібкнехта*, *Рози Люксембург* (2), *Розівка* (2), *Тельманове*, *Торез*. Їхнє функціонування відображає ідею пролетарського інтернаціоналізму, закорінену в радянському номінативному коді.

Поширеними є ойконіми названі на честь радянських військових, з метою увіковічення героїв СРСР. Серед яких: *Чкаловське* (***Чкалова В. П.*** – російського радянського льотчика-випробувача, комбрига[95]), *Олійники* (***Олійника П. А.*** – більшовика, учасника червонопартизанського загону[96]), *Панютине* (***Панютіна В. К.*** – генерал-майора російської імператорської армії[89]), *Суворове* (***Суворова М. П.*** – підполковник російської імператорської армії[90]), *Чапаєва* (***Чапаєва В. І.*** – радянський військовий діяч, командир 25-ї стрілецької дивізії Червоної армії[99]), *Лотикове* (***Лотікова І. В.*** – червоногвардієць, учасник встановлення радянської

---

[87] Декомунізація. *Український інститут національної пам'яті.* URL : https://web.archive.org/we (дата звернення: [88] .03.2025). [94]
Там само. [95]
Перелік УІНП
[96] Там само.
[89] Там само.
[90] Там само. [99]
Список УІНП
[100] Там само.

влади на Донбасі[100]), *Котовського* (***Котовського Г. І.*** – радянський військовий та політичний діяч,

учасник встановлення радянської влади в Україні[91]), *Кутузовка* (***Кутузова М. І.*** – російський полководець[92]) тощо.

Попри найменування пов'язані з радянськими діячами до відантропонімного фонду зараховуємо ойконіми, що не відповідають стандартам державної мови. Зокрема від християнських імен, але підлягають процесу деросіянізації: *Юр'ївка* (6)*, Ванюшкине* (походить від зменшенопестливої форми імені Іван), *Єпіфанівка*, *Надеждине*, *Надеждинка*, *Надеждівка*, *Нікольське*, *Мар'їне*.

Значну кількість становлять назви, утворені від прізвищ, не пов'язаних із загальнодержавними постатями, але вкорінених у місцевій традиції. Такі найменування, попри зовнішню аполітичність, відображають процес росіянізації, оскільки форманти *-іне*, *-кине*, *-ово*, *-еве* тощо мають виразно російську морфемну природу, що не відповідає нормам української мови. До прикладу: *Морокине* (від прізв. ***Морока***[93]), *Сімейкине* (від прізв. ***Сімейка***[94]), *Коробкине* (від прізв. ***Коробка***[95]), *Курочкине* (від прізв. ***Курочка***[96]), *Уткине* (2) (від прізв. ***Утка***) тощо.

Відхрононімні (52). До цієї групи зараховуємо ойконіми, що походять від визначних подій періоду СРСР[97]. Ці назви відображають ідеологічно мотивовану політику номінації, спрямовану на символічне закріплення в просторі подій, що мали визначальне значення для радянської історіографії.

На досліджуваній території поширеними є назви, що походять від ***Жовтневого перевороту*** 1917 року, офіційно іменованого Великою Жовтневою соціалістичною революцією, який радянська історіографія трактувала як

---

[91] Список УІНП

[92] Усенко П. Г. Кутузов Михайло Іларіонович. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Kutuzov_M (дата звернення: 22.10.2025)

[93] ССУП, С. 707

[94] Сімейка. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta/ (дата звернення: 22.10.2025)

[95] ССУП, С. 513

[96] Утка. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta (дата звернення: 22.10.2025)

[97] Вербич О. Сучасна українська онімна лексика: функціональний аспект. С. 54. С.

«початок нової ери соціалізму»[98]: *Жовтень*, *Жовтневе* (12), *Жовтневе Друге.* Водночас, російськомовна форма ойконімів *Октябр* (2), *Октябрське* (7) свідчить про зросійщення топонімії. Транслітеровані варіанти українською є характерним прикладом навмисного ідеологічного впливу на мовну норму, коли російська лексема набуває статусу офіційної в українському адміністративному просторі.

Інший тип хронологічної мотивації репрезентують назви, пов'язані з ***«Вшануванням» 1 травня*** як Міжнародного дня солідарності трудящих[109]: *Перше Травня* (2), *Першотравневе* (12), *Первомайськ* (3), *Первомайське* (10). Цей святковий день став символом колективізму та класової свідомості. Саме тому ойконіми цього типу виконували функцію закріплення в мові ключового маркера соціалістичної ідентичності.

Відтопонімні (21). До цієї групи зараховуємо ойконіми, що походять від ***ойконімів (16)*** та від ***гідронімів (4)***. Одне найменування походить від історичного ***хороніма*** і привертає особливу увагу. А саме ойконім *Таврическое*, утворений від російської форми прикметника ***таврійський***, який відсилає до історичної назви Кримського півострова – ***Таврія***[99]. У цьому випадку відображено не лише культурно-географічну орієнтацію на південні терени колишньої імперії, а й прагнення до символічного привласнення історичних регіональних назв у межах радянського простору.

До відойконімних найменувань належать такі: *Краснодарський*, *Красноярське*, *Московське* (2). Вони утворені від назв населених пунктів розташованих у росії – ***Краснодар, Красноярськ, Москва,*** які виступали знаковими топонімами для радянського географічного простору.

Також фіксуємо найменування з цією ж мотивацією, які містять у своїй структурі прикметник ***новий*** – який недавно виник, з'явився, не існував

---

[98] Кульчицький С. В. Велика Жовтнева соціалістична революція. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=velyka_zhovtneva_sotsialistychna_revoljutsija (дата звернення: 15.03.2025). [109] Перелік УІНП

[99] ЕСТУ, 461 С.

раніше [100]: *Нова Астрахань*, *Новоастраханське*, *Новомосковське*, *Новопсков*, *Новорозсош*. На наш погляд, цю модель використовували для позначення новоутворених поселень, демонструючи символічну приналежність до єдиного радянського простору.

До відгідронімних належать назви, утворені від найменувань водойм (річок, струмків, озер). Вони відображають зв'язок поселення з гідронімічним об'єктом, що мав просторове або історичне значення для його заснування.

Так, ойконім *Коропове* походить від назви озера ***Коропове***, історична назва якого – *Коробів Хутір*. Перейменування гідроніма, а згодом і поселення, відбулося у радянський період, що свідчить про прагнення до уніфікації та стандартизації топонімного простору, властиве радянській добі.

Назви *Московка* та *Стара Московка* мають гідронімне походження від однойменного струмка ***Московка*** [101]. Етимологічна основа цих ойконімів, ймовірно, пов'язана не лише з природним об'єктом, але й із символічною відсилкою до російської топонімії, що відображає імперські впливи на місцевий топонімікон.

Ойконім *Сєвєродонецьк* демонструє інший тип деривації. Назва походить від річки ***Сіверський Донець*** [102], проте втручання радянської влади утворило мовний каламбур, завдяки помилковому використанню транслітерованого рос. *северо-*.

Відергонімні (9). Зараховуємо ойконіми, що походять від назв організацій, виробничих та суспільних об'єднань [103], у яких мотивувальним джерелом виступають назви політичних, військових або громадських організацій радянського періоду.

---

[100] СУМ, Т. 5, С. 433
[101] СГУ, С. 375–376
[102] СГУ, С. 503
[103] Вербич О. Сучасна українська онімна лексика: функціональний аспект. С. 54. С.

До таких назв належать: *Червоноармійське* (2), *Червоноармійське Друге*, *Червоногвардійське*, *Молодогвардійськ*, *Красноармійське* (2), *Комінтерн*, *Комінтернове*.

С.

У кожній із цих номінацій відчутна пряма ідеологічна мотивація, оскільки вони походять від назв знакових структур радянської політичної системи: ***«Червона армія»*** – головна військової сила радянської держави[104]; ***«Червона гвардія»*** – військові формування більшовиків[105]; ***«Молода гвардія»*** – підпільна антинацистська організація[106]; ***«Комінтерн»*** **–** скорочення від Комуністичний інтернаціонал – міжнародне об'єднання робітників[107].

Відхрематонімні (2). Від назв численних матеріальних предметів та витворів духовної культури[108]. Такі ойконіми безпосередньо відображають вплив радянської ідеології та культури пам'яті.

Найменування *Іскра* походить від однойменної більшовицької газети ***«Іскра»***, що відігравала важливу роль у пропагандистській діяльності РСДРП[109]. Використання цього хрематоніма в ойконімії символізувало революційні ідеали, боротьбу та політичну спадкоємність радянської влади.

Ойконім *Челюскінець* утворений від назви радянського пароплаву ***«Челюскін»***, операція порятунку якого 1934 року стала одним із міфологізованих сюжетів радянського героїчного наративу[110]. Подібні назви мали виразно ідеологічний характер, оскільки репрезентували культ мужності, колективізму та віри у науково-технічний прогрес.

---

[104] Сидоров С. В. Радянська армія. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Radianska_armiia (дата звернення: 22.10.2025)

[105] Гарчев П. І. Червона гвардія. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Chervona_hvardiia (дата звернення: 22.10.2025)

[106] Семистяга В. Ф. «Молода гвардія». // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Moloda_hvardiia (дата звернення: 22.10.2025).

[107] Кульчицький С. В. Інтернаціонал комуністичний, Третій Інтернаціонал, Комінтерн. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Internacional_III (дата звернення: 22.10.2025)

[108] Вербич С. О. Сучасна українська онімна лексика: функціональний аспект. С. 54.

[109] Лисенко О. В. «Искра». // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: Наукова думка. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Iskra (дата звернення 22.10.2025)

[110] День в історії. 13 лютого 1934 року в Чукотському морі затонув пароплав «Челюскін» https://24tv.ua/den_v_istoriyi_13_lyutogo_1934_roku_v_chukotskomu_mori_zatonuv_paroplav_chelyuskin_n542867 (дата звернення: 05.08.2025).

Аналіз відонімних ойконімів засвідчує системний вплив радянської влади на просторову номінацію Східної України. Домінування назв, пов’язаних з радянськими діячами, організаціями та ключовими історичними подіями, підтверджує цілеспрямовану політику штучного створення символічного ландшафту, орієнтованого на закріплення імперських і соціалістичних наративів. Структурні особливості ойконімів, зокрема поширеність російських словотвірних формантів, додатково засвідчують процеси росіянізації та стандартизації, притаманні радянському періоду. У комплексі ці характеристики дають змогу розглядати відонімні ойконіми як важливий індикатор мовно-ідеологічної політики та інструмент формування колективної пам’яті в межах радянського геополітичного простору.

2.2. Лексико-семантичні групи ойконімів Східної України після реформи декомунізації

Нагадаємо, у 2015 р. розпочато реформу декомунізації, яка була спрямована на скасування комуністичної символіки, перейменування вулиць, площ і міст, що мають радянську назву, та заборону публічного використання символіки тоталітарних режимів. Частина суспільства критикувала ініціативу декомунізації назв через різні причини – небажання порушувати зону комфорту, консерватизм у мисленні, партнерські зв’язки у сусідній країні та ін. Деякі громадяни виявляють спротив процесам перейменування через явище, відоме як «стокгольмський синдром», коли вони прихильно ставляться до старих назв і виступають проти змін, незважаючи на їхню доцільність. Після ряду соціальних та суспільно-політичних криз минулого століття в окремих осіб й дотепер виникає: «успадкований від предків страх, який примушує жертву зректися своєї національної ідентичності та розчинитися в цінностях агресора заради

виживання. Наслідки історичної травми можуть передаватися нащадкам і, як правило, тривають 3–4 покоління»[111].

Інша частина українського народу підтримала процес декомунізації з метою повернення національної ідентичності, зречення штучно навіяних засад світобачення радянською системою. У 2016 р. ВРУ ухвалила ряд постанов, що стосувалися перейменування окремих населених пунктів та районів України, з метою відмовитися від ідеологічних назв та змінити їх на нові або відновити історичні назви. Згідно з мовознавицею Людмилою Кравченко, коли відновлювали історичні назви, то головно використовували історичні назви населених пунктів, а також звертали увагу на назви місцевих об'єктів, таких як мікротопоніми та ергоніми, які свідчили про існування цих об'єктів раніше та розкривали їхню роль у формуванні майбутніх міст або сіл[123].

Натомість динамічні зміни топонімного простору держави переконують, що процес декомунізації триває й досі. Впродовж 2016 – 2025 рр. на території Східної України перейменовано 384 ойконіми, з яких ми виокремлюємо ***відапелятивні*** та ***відонімні*** найменування (див. додаток В).

Лексико-семантичний аналіз ***віадапелятивних*** ойконімів дає змогу виокремити такі групи назв:

Утворені від лексем, що вказують на ознаку (66 одиниць). До цієї групи зараховуємо ойконіми, мотивувальною базою яких є апелятиви, що мають здатність виражати ознаку, якість, властивість тощо. Найменування такого типу доволі поширені в українському ономастиконі та переважно вказують на різні ознаки іменованого географічного об'єкта[124].

Більшість ойконімів виявляє оцінно-позитивний характер номінації, що віддзеркалює настанову мовної спільноти на формування привабливого символічного образу локального простору. Наприклад: назва *Веселе* походить від

---

[111] Рева І. О. Психологічні причини несприйняття декомунізації частиною українського суспільства. *Перейменувальні процеси в топоніміці як ціннісний вибір українського суспільства* : матеріали Всеукр. наук.практ. конф. Миколаїв : ФОП Жаган, 2015. С. 85–86.

С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.

апелятива ***веселий*** – сповнений веселощів, радісного, безтурботного настрою[125]; *Затишне* (3) від ***затишний*** – зручний, упорядкований, приємний для перебування в ньому[126]; *Щасливе* (2) від ***щасливий*** – який має щастя, який зазнає щастя, радості[127]; *Тихе* від ***тихий*** – який звучить не сильно, не голосно[128];

---

123 Кравченко Л. Перейменування сучасних українських ойконімів. *Українське мовознавство.* 2018. Вип. 1. С. 137–139. URL: http://nbuv.gov.ua/ UJRN/ Um_2018_1_14 (дата звернення: 20.03.2023).

124 Голінатий О. П. Мотиваційні особливості ойконімії Кіровоградщини. *Магістеріум. Мовознавчі студії,* Вип. 50, 2013. 25.

125 1, 339

126 3, 350

127 4, 571

Рідне (2) від ***рідний*** – який має кровну спорідненість, кровний зв'язок із кимнебудь[129]; *Мирне* (5) від ***мирний*** – позбавлений ворожих намірів; який провадить політику миру[130]. А також: *Лагідне* (2), *Зразкове*, *Звитяжне*, *Бажане*, *Бажане Перше*, *Бажане Друге*, *Благодатне* (4), *Старе*, *Товсте*, *Зоряне*, *Сонячне* тощо.

Інша частина апелює до природних ознак або географічних характеристик місцевості. Такі ойконіми фіксують ознаки рельєфу, клімату, гідрографічних об'єктів: *Білокриничне, Джерельне, Озерне, Криничне* (3)*, Курганне, Холодне, Тепле, Високе* (2)*, Хромове, Роздольне* (2)*, Залізничне, Залізне*.

Фіксуємо найменування, які містять соціальну семантику. До прикладу *Елітне, Наукове, Курортне, Молодіжне, Молодецьке.* Такі ойконіми слугують мовними виявами суспільних ідеалів і морально-етичних орієнтирів громади.

Утворені від лексем, що вказують на географічно-територіальні особливості та форми ландшафту (42). Ойконіми цього типу становлять значний пласт топонімного фонду. Вони фіксують тісний зв'язок людини з навколишнім середовищем і відображають традиційну для української номінаційної системи географічну мотивованість назв.

Серед назв, у яких безпосередньо закладені форми рельєфу місцевості, вирізняємо: *Балка*, *Довга Балка*, *Суходіл*, *Замулівка*. У їхній основі наявні номінації природних утворень, що безпосередньо характеризують ландшафт поселення. Фіксуємо ойконіми із гідронімною мотивацією. До них належать *Заозерне*, *Зарічне* (2), *Затока*, *Лиман*, *Лиманівка*, *Приморське*, які позначають розташування поселення біля водойм або на прибережних територіях. А також в основах яких закладені гідрографічні терміни – *Копані, Кринички* (2).

Окрему підгрупу становлять ойконіми, що вказують на рослинність і природні зони: *Діброва*, *Зелений Гай*, *Лісове*, *Поляна*, *Садове*, *Степи* (2),

---

СУМ, Т.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.

[128] 10, С. 130
[129] 7, 557
[130] 4, 713

Степкове, *Степове* (8), *Степок*. Вони фіксують домінування певного типу рослинного покриву або природного ландшафту в межах населеного пункту.

Низка назв позначає просторово-орієнтаційні ознаки місця. Наприклад розташування відносно інших об'єктів чи сторін України: *Південне*, *Північне* (2), *Східне*, *Придорожнє*, *Прикордонне*, *Прилісне* (2), *Приміське*, *Рубіжне*.

До особливої категорії належить ойконім *П'ятипілля*, утворений шляхом поєднання числівникової та ландшафтної основ (*п'ять* + *поле*), що вказує на територіальну структуру поселення або кількість його частин.

Утворені від лексем, що вказують на предметність (28). Зараховуємо ойконіми із предметною семантикою, тобто такі, що позначають конкретні об'єкти матеріального світу, природні явища або предмети побуту. У межах топонімного простору Східної України після декомунізаційної реформи такі назви становлять помітний пласт, що свідчить про тенденцію до нейтральності, символічності та універсальності.

Низка ойконімів утворена від лексем, що позначають природні явища: *Буран* (від ***буран*** – сніжна буря; завірюха[131]), *Весна* (від ***весна*** – пора року між зимою і літом, яка характеризується подовженням дня, потеплінням, появою перелітних птахів, розквітом рослин і т. ін.[132]), *Рання Зоря* (від ***ранній*** – який являє собою початкову пору або стадію певного періоду, часу, моменту або певної епохи[133] + ***зоря*** – яскраве освітлення горизонту перед сходом і після заходу сонця[134]), *Зірка* (від ***зірка*** – самосвітне небесне тіло, що являє собою скупчення розжарених газів[135]).

Значну частину найменувань становлять ойконіми з абстрактною або метафоричною семантикою: *Дружба*, *Миролюбівка*, *Затишок*, *Відродження* (2), *Перемога* (3).

СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.

Також фіксуємо ойконіми з конкретною предметною або побутовою семантикою. До прикладу: *Млинки, Мийка, Мотузівка, Фартухівка, Толоківка,*

---

131 СУМ, Т. 1, С. 257
132 1, 341
133 7, 450
134 3, 689
135 3, 576

Паланка, Кам'яний пласт тощо. Ці назви, утворені від лексем, що позначають знаряддя праці, місця господарської діяльності, побутові предмети або ремісничі процеси.

Цікавими, на наш погляд, є найменування поселень *Златопіль* від староукр. ***злато + піль***, що означає ***золоте поле***[136], *Хрестівка* отримало назву через ***хрестоподібний дороговказ*** «Таганрог – Бахмут»[137]*, Шелестівка* походить від давньої назви приголосного звука ***шелестівка***[138]. Такі ойконіми свідчать про індивідуалізацію простору через незвичні або рідковживані образи, що вирізняють їх на тлі масових найменувань.

Утворені від лексем, що вказують на рослинний світ (18). Низка найменувань цієї групи мотивована назвою рослини ***калина***: *Калинове* (3)*, Калинівка* (4)*, Малокалинове.* Наприклад, під час святкування перейменування села *Калинове* (колишнє *Жовтневе*) голова Калинівської сільської ради Людмила Коваль зазначила: «Нам хотілося, щоб у назві було щось жіночне, вирішили, що калина як символ – те, що нам потрібно. До того ж калина росте й у нас в лісах, і в селі, так що назва правильна»[139].

У нашому дослідженні спостерігаємо й інші назви з такою мотивацією (рослинний світ): *Вишневе* (3) від ***вишня*** – плодове дерево (іноді кущ) …[140]; ойконіми *Горіхова Балка*, *Горіхове* (2) від ***горіх*** – плодове дерево родини горіхових …[141]; *Березове* від ***береза*** – лісове білокоре дерево …[142]; *Дубове* від ***дуб*** – багаторічне листяне дерево …[143]; *Кленове* від ***клен*** – дерево, що має

СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.

[136] Інститут мовознавства імені О. О. Потебні. *Facebook*. 11 травня 2022. URL: https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2207372599430683&id=1173911209 (дата звернення: 22.10.2025). [137] Нові/старі назви на мапі Донеччини: м. Хрестівка. Офіційний веб-сайт Донецького обласного краєзнавчого музею. URL: https://muzey-dokm.pp.ua/novi-stari-nazvy-na-mapi-donechchyny (дата звернення: 22.10.2025).

[138] СУМ, Т. 11, С. 437

[139] У Золочівському районі відсвяткували перейменування села Жовтневе в Калинове. Офіційний веб-сайт *Харківської обласної військової адміністрації*. URL: http://kharkivoda.gov.ua/news/80071 (дата звернення: 21.04.2023).

[140] 1, 544

[141] 2, 134

[142] 1, 159–160

[143] 2, 428

лапате листя …[144]; *Конвалії* від ***конвалія*** – багаторічна трав'яниста рослина, що цвіте дрібними білими квітками, схожими на дзвіночки[145] тощо.

Утворені від лексем, що відображають різні професії, види діяльності людини та пов'язані з етнічними, класовими і становими приналежностями мешканців (16). Основою формування цієї групи стали апелятиви на позначення професій і соціальних ролей, військових і станових титулів, а також конфесійних назв.

Частина ойконімів має виразне історико-героїчне забарвлення. Вони утворені на основі лексем, пов'язаних із козацькою традицією, що була осередком формування української державності. До прикладу: (2) від ***козак*** – на Україні в XV-XVIII ст. – вільна людина з кріпосних селян або міської бідноти, що втекла на південні землі України й брала участь у визвольній боротьбі проти татаро-турецьких і польських загарбників[146]; *Сотенне* від ***сотенний (сотник)*** – на Україні в XVI-XVIII ст. – особа, яка очолювала сотню (у 5 знач.), обиралася спочатку козаками, а згодом призначалася гетьманом або царем[147]; *Отаманівка* від ***отаман*** – виборний або призначений ватажок козацького війська[148]; *Осавулівка* від від ***осавул*** – виборна службова особа, що обіймала одну з адміністративно-військових посад на Україні в XVII-XVIII ст.[149].

СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.

Фіксуємо такожойконіми мотивовані лексемами, що позначають офіцерські звання або чин в армії: *Майорове*, *Полковниче*.

Назви *Новоапостолівка* від ***апостол*** – згідно з євангельськими переказами – кожний із дванадцяти учнів Христа, яких він послав проповідувати своє вчення[150] та *Батюшки* від ***батюшка*** – те саме, що піп (церковнослужитель)[151] відтворюють релігійну свідомість народу.

---

144 СУМ, Т. 4, С. 179
145 СУМ, Т. 4, С. 255
146 СУМ, Т. 4, С. 209
147 СУМ, Т. 9, С. 472
148 5, 801
149 5, 751
150 1, 55
151 1, 112

СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.
СУМ, Т. С.

Інші ойконіми цієї групи відображають побутово-трудову діяльність населення України: *Дігтярне*, *Рибалчине*, *Сторожівка*, *Няньчине*, *Чумацьке* тощо.

Утворені від назв звірів, птахів, комах тощо (4). До цієї групи належать ойконіми, мотивовані назвами представників фауни (свійських і диких). Значна частина таких топонімів відображає зв'язок із природним довкіллям або господарською діяльністю населення, у якій певні види тварин чи птахів відігравали важливу роль.

Так, найменування *Жереб'яче* (від ***жереб'я*** – маля кобили[112]) відсилає до скотарства. До ойконімів, що походять від назв диких тварин зараховуємо: *Ведмеже*, *Лосівка*, *Сокологірськ* (поєднує два апелятиви ***сокіл*** – хижий птах родини соколиних з міцним гачкуватим дзьобом, кривими кігтями і довгими гострими крильми[113] та ***гора*** – значне підвищення над навколишньою місцевістю або серед інших підвищень[154]).

Утворені від лексем іншомовного походження, транслітерованих українською мовою (6). Зараховуємо ойконіми, пов'язані з колонізаційними процесами XVIII–XIX ст. на території Східної України.

Ці назви, утворені від лексем іншомовного (насамперед німецького та тюркського) походження, які були адаптовані та транслітеровані українською мовою в процесі історичного функціонування. Наприклад: *Бергталь* від нім. ***berg tal*** – гірська долина, історична назва колишньої колонії[114]; *Ямбург* (історично – *Ней-Ямбург,* тобто «Новий Ямбург») утворений за німецькою моделлю, де ***burg*** означає «укріплене поселення»[115]; *Нова Каракуба* від тюрк. ***qara qoba*** – чорна печера[116]; *Грінталь* від нім. ***grünes tal*** – зелена долина (історична назва, яку дали переселенці з маріупольських колоній) тощо.

---

[112] СУМ, Т. 2, С. 520
[113] СУМ, Т. 9, С. 438–439
[154] СУМ, Т. 2, С. 124
[114] Колонія Бергталь. URL: http://buildingonthepast.net (дата звернення: 20.10.2025).
[115] Німецький спадок Сходу України. *Район Історія*. 4 травня 2021. URL: https://history.rayon.in.ua/topics/388228-nimetskii-spadok (дата звернення: 20.10.2025).
[116] БлогСергіяЛуковенка«Старий Рудник». Грецька історія. *Facebook*. 23 травня 2024. URL:https://www.facebook.com/sergiylukovenko/posts (дата звернення: 20.10.2025).

Аналіз відапелятивних ойконімів Східної України після реформи декомунізації засвідчує багаторівневу структуру номінацій, у якій відображено як природно-географічні, так і соціокультурні чинники формування назв. Найчисленнішою групою є ойконіми, утворені від лексем, що позначають ознаку. Вони спрямовані на формування привабливого образу простору. Значний пласт становлять найменування, мотивовані географічнотериторіальними характеристиками, а також назвами рослинного світу, що свідчить про глибоку укоріненість номінацій у природному ландшафті. Ойконіми з предметною семантикою відображають побутові реалії навколишнього середовища, тоді як назви, мотивовані назвами професій і соціальних ролей, фіксують історико-культурну пам'ять населення. Порівняно нечисленна, але показова група утворень іншомовного походження засвідчує наслідки колонізаційних процесів на території України й демонструє історичну багатошаровість ономастичного простору регіону.

Відонімні ойконіми після декомунізації поділяємо на такі лексикосемантичні групи:

Відантропонімні (120 одиниць). До цієї групи зараховуємо ойконіми, що походять від особових імен, імен по батькові, прізвищ та прізвиськ (зокрема позивних). Подекуди перейменовані найменування містять символічний з'язок з конкретною персоналією, яка зробила вагомий внесок у розвиток поселення або у найменуванні прагнуть закарбувати пам'ять про особистість. Натомість, більша частина ойконімів не має задокументованих даних стосовно приналежності до конкретної персони (можливо, це зумовлено сучасними реаліями російсько-української війни, або ж названо за усталеними тенденціями українського ойконімікону).

Значна кількість проаналізованих ойконімів, утворена від особових імен[117]. Зокрема, від чоловічих: *Андріївка* від імені ***Андрій***, *Іванівське* (2),

[117] Усі імена віднайдено у словнику-довіднику: «*Власні імена людей*». Детальну інформацію можна знайти у *додатку В*.

Нововолодимирське [118] < ***Володимир***, *Олександрівське* (3), *Олександропіль* < ***Олександр***, *Юріївка* (5), *Юріївське*, *Григорівка* (2) < ***Григорій***, *Іллінівка* < ***Ілля***, *Петрівка* (3), *Петрово-Красносілля* (+ сполука ***красне село***) < ***Петро*** тощо та жіночих: *Діанівка* < ***Діана***, *Надіївка* (2), *Надіївне*, *Надія* (2) < ***Надія***, *Софіївка* (2) < ***Софія***, *Катеринівка* < ***Катерина***, *Любівка* < ***Люба***, *Марія* < ***Марія*** та ін.

Такий спосіб номінації давно усталений в українській топонімній традиції. Семантичне навантаження назв, похідних від особових імен, імовірно, позначає поселення належне певній особі (засновнику, першопоселенцю, активному діячу тощо). Відіменні ойконіми не мають ідеологічного забарвлення, тому під час реформи декомунізації саме вони стали основою для нейтрального перейменування (коли потрібно було вилучити радянські елементи, але зберегти традиційну модель назвотворення).

Наступний пласт цієї групи становлять ойконіми, похідні від прізвищ або родових найменувань. Сюди зараховуємо такі найменування: *Бардаківка* від ***Бардак*** [119], *Бойківське* < ***Бойко*** [120], *Гузіївка* < ***Гузій*** [121], *Давидовське* < ***Давидовський*** [122], *Коржове* < ***Корж*** [123], *Морочине* < ***Морока*** [124], *Співаківка* < ***Співак*** [125], *Твердохлібове* < ***Твердохліб*** [126], *Янохіне* < ***Яноха*** [127] тощо [128].

Фіксуємо ойконіми, перейменування яких, складно семантично пояснити. На наш погляд, ці назвотвори досі залишаються дискусійними (незрозуміло чому саме таке перейменування, або від прізвищ, які зберігають російську етимологію). До прикладу: *Анищине* (колишнє *Анискине*) від прізв. ***Аниськін*** [129]; *Утчине* (2) (колишнє *Утчине*) від ***Утка*** [130]; *Паньтюшине* (колишнє *Пантюхине*)

---

[118] Не зараховуємо до відтопонімних, бо немає відповідного ойконіма неподалік цього населеного пункту.
[119] ССУП, С. 33
[120] СУП, С. 25
[121] ССУП, С. 261
[122] ССУП, С. 280
[123] ССУП, С. 509
[124] ССУП, С. 707
[125] СУП, С. 58
[126] СУП, С. 176
[127] Яноха. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta (дата звернення: 12.10.2025)
[128] Детальну інформацію, стосовно відпрізвищевих назв можна знайти у *додатку В*.
[129] Аниськін. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta (дата звернення: 12.10.2025)
[130] Утка. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta/ (дата звернення: 12.10.2025)

ймовірно від прізвизька першопоселенця ***Панька***, ***Пантюха***; *Вальянівське* < ***Вальянов***[131]; *Метьолчине* < ***Метьолкін***[173] тощо.

Ймовірно[132], мотивація таких перейменувань полягає у прагненні зберегти певну тяглість локальної традиції та уникнути кардинальної зміни назви[133]. Унаслідок динамічних процесів, спричинених реформою декомунізації, фіксуємо випадки повторних (подвійних) перейменувань, що свідчить про наявність певних прогалин або неузгодженостей у реалізації реформи. Наприклад, селище *Володарське* у 2016 р. було перейменовано на *Нікольське*, а вже у 2024 р. – на *Микільське*; селище *Комунар* спершу отримало назву *Котляри* (2016 р.), а згодом – *Котлярі* (2025 р.)[134]. Подібні випадки демонструють, що процес декомунізації в ойконімному просторі України триває й досі, спрямований на уточнення, гармонізацію та унормування назв населених пунктів. У перспективі очікується перейменування ще значної кількості топонімів, а також корекція вже змінених назв відповідно до історичних, мовних і культурних критеріїв.

Після реформи декомунізації на території Східної України частину ойконімів перейменовано на честь людей, що мали зв'язок із поселенням. Переважно це повернення історичних назв. До прикладу: *Андріївка-Клевцове* походить від прізвища засновника села – ***пана Клевцова*** та від імені його сина ***Андрія***[176]; *Височинівка* мотивовано прізвищем колишнього власника – підпрапорного ***Василя Височина***[135]; *Кадіївка* від чоловічого імені ***Кадій***, так звали сина очільника поштово-телеграфної контори[136]; *Голубівка* повернуло історичне найменування на честь засновника садиби – поміщика ***Петра***

---

[131] Вальянов. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta/% (дата звернення: 12.10.2025)
[132] Метьолкін. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta/% (дата звернення: 12.10.2025)
[133] Фіксуємо приклад перейменування села ***Улянівка*** на ***Олянівка***. Ймовірно мешканці не хотіли кардинальних змін, й таким чином прибрали комуністичне навантаження.
[134] Описані ойконіми, зараховуємо до відантропонімних утворень після реформи декомунізації, *див. додаток В*.
[176] Як у селі на Донеччині «гадюк ганяли». *Укрінформ*. 19.04.2025. URL: https://www.ukrinform.ua/rubricculture/3982368-ak-u-seli- (дата звернення: 12.10.2025)
[135] Коловрат-Бутенко Ю. О. До історії Височинівки. *Історія Зміївського краю*. 05.07.2025. URL: https://colovrat.org/publ/1-1-0-436 (дата звернення: 12.10.2025).
[136] Історія міст і сіл Української РСР: Луганська область. Інститут історії. Київ : УРЕ АН УРСР, 1968. С. 264.

Голуба[137][138]; *Макарів Яр* перейменовано на честь засновника – відставного козака ***Макара Безродного***[139]; *Сонцівка* повернуто історичну назву на честь засновника полковника ***Дмитра Сонцова***[140]; *Федорівка* походить від імені першопоселенця ***Федора Співакова***[141].

Окрему частку становлять меморіальні перейменування, на честь відомих діячів – митців, учених, військових тощо. Вони поєднують антропонімну основу з пам'ятною функцією. Так, назва *Леонтовичі* увічнює пам'ять про композитора ***Миколу Леонтовича*** (автора всесвітньо відомого «Щедрика»). Місцевий староста Олександр Ухов зазначає, що історичної назви поселення як такої немає, тому їм пощастило стати мешканцями Леонтовичів[142]. *Мечникове* отримало свою назву на честь всесвітньо-відомого вченого біолога – ***Іллі Мечникова***, як зазначено, діяч народився у цьому поселенні[143]. Цікаво, що село Панасівка перейменовано ще у 1945 р., але на Мечнікове, що не відповідає стандартам державної мови. Відповідно у 2025 р. у рамках деросіянізації назву було змінено. Символічним є перейменування села *Симиренківське* (колишнє *Мічурінське*) на честь українського помолога і селекціонера плодових культур ***Володимира Симеренка***. Він був розстріляний радянською владою за критику методики селекційної роботи російського вченого Мічуріна І. В[144]. Припускаємо, що

---

[137] Петрак Д. Хроніки занепаду в «ЛНР»: Як живе місто Кіровськ, яке могло б стати українським «Лас-Вегасом». *Depo.Донбас*, 2 листопада 2021. URL: https://dn.depo.ua/ukr/lugansk/khroniki-zanepadu-v-lnr (дата звернення: [138].10.2025).

[139] Набока О. Село Макарів Яр. Веб-сайт: *Науково-дослідний інститут селянства та вивчення аграрної історії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. URL: http://ndis.cdu.edu.ua/index.php/naukova-diialnist/proekt (дата звернення: 12.10.2025).

[140] Онлайн путівник Сонцівкою. *Travels inclusive Ukraine*. URL: https://travels.in.ua/uk-UA/locality/18346 (дата звернення: 12.10.2025).

[141] Джерела (с. Федорівка (Луначарського)). *Телекомпанія Орбіта*. 29.08.2017. URL: http://orbita.dn.ua/dzherelas-fedorivka-lunachars (дата звернення: 12.10.2025).

[142] «Нам пощастило, ми тепер – Леонтовичі». *Суспільне Донбас*. 24 вересня 2024 р. URL: https://suspilne.media/donbas/843167-nam-posastilo (дата звернення: 12.10.2025).

[143] Мальовнича Дворічанщина: краєзнавча мандрівка. *Харківська обласна бібліотека для дітей*; уклад. В. Лопата. Харків, 2020. С. 3.

[144] Перелік назв населених пунктів, які містять символіку російської імперської політики. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://uinp.gov.ua/dekomunizaciya-ta-reabilitaciya/podolannya- (дата звернення: 12.10.2025).

ойконім *Леонове* походить від імені по батькові українського скульптора ***Буніна Миколи Леонтійовича***, який народився у цьому селі[145].

У процесі перейменування населених пунктів після декомунізації спостерігаємо тенденцію до повернення історичної пам'яті та національної ідентичності. Наприклад: *Сорокине*[146] походить від імені козака ***Сороки***[147], одного з перших поселенців місцевості; найменування *Стахівське* увічнює пам'ять про ***Євгена Стахіва***, активного діяча українського визвольного руху, символізуючи боротьбу за національну незалежність[148]; *Бетманове*, перейменоване на честь командира УПА ***Володимира Бетмана***, уособлює дух спротиву й прагнення до свободи, виразно контрастне з попередніми радянськими топонімами, навантаженими ідеологічними мотивами[149].

Три ойконіми перейменовано на честь українських воїнів ЗСУ, які загинули неподалік цих населених пунктів: *Ужівка* названа на честь капітана Окремого загону спеціального призначення «Азов» Степана Криворученка (позивний ***«Уж»***), який загинув 5 лютого 2015 р. в боях під Широкиним, *Ступакове* отримало назву на честь лейтенанта ***Івана Ступака***, який загинув 29 січня 2015 р. в боях за Дебальцеве[150], *Титаренкове* – на честь молодшого сержанта ***Сергія Титаренка***, що загинув 9 серпня 2014 р. під час виконання бойового завдання неподалік села[151]. Такі ойконіми мають яскраво виражене ідеологічно-національне навантаження. Вони демонструють нову модель пам'яті

---

[145] В'ячеславова О. А., Бунін Микола Леонтійович. / Енциклопедія сучасної України. / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ, Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. URL: https://esu.com.ua/article-37944 (дата звернення: 12.10.2025).

[146] Фіксуємо порушення принципів словотвору після перейменування. Якщо назва походить від імені козака ***Сороки***, то найменування поселення мало б бути ***Сорочине***.

[147] Цікаві факти Сорокине – день міста 2023. Історія, герб, прапор Сорокиного. URL: https://tsikavifakty.com.ua/sorokyne/ (дата звернення: 21.03.2025).

[148] Донеччани-державотворці: Євген Стахів. *Донецька обласна державна адміністрація*, 24 липня 2024 р. URL: https://dn.gov.ua/news/donechchani-derzhavotvorci-yevgen-stahiv (дата звернення: 12.10.2025).

[149] Бетманове. Очеретинська громада. Покровський район. Донецька область. *Instagram*, 5 грудня 2024 р. URL: https://www.instagram.com/p/DDMpF-fMbnQ/?img_index=1 (дата звернення: 12.10.2025).

[150] Декомунізація назв населених пунктів та районів україни: підстави, процес, підсумки. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://old.uinp.gov.ua/page/dekomunizatsiya-nazv-naselenikh (дата звернення: 18.03.2025).

[151] Книга пам'яті полеглих за Україну. *Facebook*, 9 серпня 2025 р. URL: https://www.facebook.com/Memorybook.org.ua/posts (дата звернення: 18.03.2025).

– позитивну персоніфікацію історії, орієнтовану на сучасні цінності державності, героїзму та патріотизму.

Відтопонімні (56). Ойконіми, утворені від географічних назв відображають територіальний зв'язок між населеними пунктами, фіксують історичну, адміністративну або географічну спадкоємність назв. Такі найменування становлять продуктивну групу ономастичного простору України.

У контексті нашого дослідження виокремлюємо назви, що походять від ***гідронімів (37), ойконімів (19)*** та ***хоронімів (8)***.

Відгідронімний фактичний матеріал засвідчує, що значна частина назв, утворена від найменувань водних об'єктів, які розташовані у тій самій або суміжній території, що й відповідні ойконіми.

Серед них спостерігаємо утворення шляхом семантичного перенесення гідроніма на перейменований населений пункт. До прикладу: поселення *Бахмут* від гідроніма ***Бахмут***[152], *Айдар* < ***Айдар***[153], *Греківка* < ***Греківка***[154], *Маячка* < ***Маячка***[155], *Вільхівчик* < ***Вільхівчик***[156], *Водолага* < ***Водолага***[157], *Домаха* < ***Домаха***[158], *Балка Журавка* < ***Балка Журавка***[159], *Лиман* < ***Лиман***[160]тощо.

Фіксуємо такожструктурно видозмінені найменування. Вони демонструють продуктивність словотвірних моделей із використанням формантів, що уточнюють просторове розташування населеного пункту. Зокрема, *Верхньоєланчик* < ***Сухий Єланчик***[161], *Верхньоосикове* < ***Осиківка***[162], *Верхокам'янка* < ***Кам'янка***[163]. Використання компонентів *верхньо-, верхо*відображає тенденцію до

[152] СГУ, С. 35
[153] СГУ, С. 20
[154] СГУ, С. 154
[155] СГУ, С. 356
[156] СГУ, С. 108
[157] СГУ, С. 116
[158] СГУ, С. 180
[159] СГУ, С. 58
[160] ЕСТУ, С. 301
[161] Каталог річок України / уклад. Галина Іванівна Швець, Н.І. Дрозд, Сергій Пилипович Левченко; відп. ред. В.І. Мокляк, Київ : Видавництво АН УРСР, 1957 .С. 137.
[162] СГУ, С. 403
[163] СГУ, С. 235

територіальної конкретизації, позначення локалізації поселення щодо водного об’єкта.

Значна частина ойконімів виникла за допомогою суфіксального способу творення. Такі назви символізують приналежність населеного пункту до водного об’єкта. Наприклад: *Кальміуське* (2) < ***Кальміус***, *Деркулове* < ***Деркул***, *Мандричине* < ***Мандричина***, *Чирилянське* < ***Балка Чирилянка***, *Кам’яне* < ***Кам’яна Балка***, *Кам’янувате* < ***Кам’янувата***, *Кундрюче* < ***Кундрюча***, *Берестин* < ***Берестова***, *Довжанськ* < ***Довжик***, *Хрустальний* < ***Хрустальна*** та ін[164].

Спостерігаємо поодинокі випадки злиття або усічення гідроніма в новоствореному найменуванні (без урахування доданих морфем). Ойконіми *Сіверське* та *Сіверськодонецьк* походять від назви ***р. Сіверський Донець*** [165]; *Торецьк* < ***Кривий Торець*** [166]; *Азов* ймовірно походить від твірної основи гідроніма ***Азовське море***[167]; *Плотина* < ***Суха Плотина***[209].

Окремі ойконіми цієї групи становлять комбіновані утворення, у структурі яких гідронім поєднано з апелятивом: *Клинова-Новоселівка* від назви балки ***Клинова*** + словосполучення ***нове село***[168], *Княжа Долина* від гідроніма ***Княжа***[169] + ***долина*** – рівна плоска місцевість, розташована між горбами чи горами[170]. Такі назви поєднують географічну мотивованість із певним описовим компонентом, надаючи топонімам семантичної глибини та локальної виразності.

До ***відойконімних*** одиниць зараховуємо назви, утворені від сусідніх населених пунктів.

Варто зазначити, що спостерігаємо ойконіми різної структури. Найчисленнішими є найменування, утворені шляхом додавання атрибутивного

---

[164] Усі гідроніми цього абзацу знайдено у «***Словнику гідронімів України***». З конкретизацією сторінки можна ознайомитися у *додатку Б.*

[165] СГУ, С. 503

[166] СГУ, С. 287

[167] ЕСТУ, С. 15

[209] СГУ, С. 545

[168] Олександрівка. Веб-сайт : *Україна інкогніта* – проєкт ентузіастів краєзнавства. URL : https://ukrainaincognita.com/mista/oleksandrivka-2 (дата звернення: 18.03.2025).

[169] СГУ, С. 255

[170] СУМ, Т. 2, С. 358

компонента до власної назви поселення. До прикладу, назвотвори з компонентом ***новий*** – який недавно виник, з'явився, не існував раніше[171] + ойконім: *Нова Гусарівка* (від ***с. Гусарівка***[172]), *Нова Оленівка* (***сел. Оленівка***[173]), *Нове Шахове* (***с. Шахове***[174]), *Новопросянське* (***с. Просяне***[175]), *Новослобідське* (***с. Слобідське***[176]), *Новосімейчине* (***сел. Сімейчине***). А також: *БоковоХрустальне* (***м. Хрустальний***[177]), *Нижня Шевирівка* (***с. Верхньошевирівка***[178]), *Малі Феськи* (***с. Феськи***[179]), *Мала Іванівка* (***с. Іванівка***[180]). Відповідно, додаткові апелятиви вказують на час створення поселення (у нашому випадку перейменування), розмір та місце розташування.

Фіксуємо й відойконімні назви, утворені суфіксальним способом. А саме: *Авдіївське* (від ***м. Авдіївка***[181]), *Дебальцівське* (***м. Дебальцеве***[182]), *Дружківське* (***м. Дружківка***[183]).

До цієї групи також зараховуємо ойконіми *Афіни* – поселення засноване румеями, назване на честь батьківщини греків та *Керменчик* перейменоване на честь давньої назви ***с. Старий Керменчик*** (нині Старомлинівка)[184], жителі якого колись заснували поселення. Ці перейменування пов'язані з відновленням історичних назв колишніх грецьких поселень на території України.

Відхоронімні найменування у нашому дослідженні походять від історичних назв частин України. Сюди зараховуємо ойконіми Харківської області, зокрема: *Слобідське* (2), *Слобожанське* (4), похідні від історичної назви

---

[171] СУМ, Т. 5, С. 433
[172] ААТУ, 2021. С. 297
[173] ААТУ, 2021. С. 65
[174] ААТУ, 2021. С. 73
[175] ААТУ, 2021. С. 306
[176] ААТУ, 2021. С. 305
[177] ААТУ, 2021. С. 175
[178] ААТУ, 2021. С. 171
[179] ААТУ, 2021. С. 295
[180] ААТУ, 2021. С. 295
[181] ЕСТУ, С. 13
[182] ЕСТУ, С. 175
[183] ЕСТУ, С. 197
[184] Історія міст і сіл Української РСР: Донецька область. Інститут історії. Київ : УРЕ АН УРСР, 1970. С. 204. [227] Маслійчук В. Л. Слобідська Україна. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка.
URL:http://www.history.org.ua/?termin=Slobidska_Ukraina (дата звернення: 18.03.2025).

східного регіону ***Слобідська Україна (Слобожанщина)***[227]. А також: *Таврійське* від давньої назви Кримського півострова – ***Таврія***[185], *Чернігівка* від переселення людей із ***Чернігівської губернії*** (історична адміністративнотериторіальна одиниця Лівобережної України)[186] на тодішній хутір.

Відхрононімні (12). Зараховуємо назви, що символізують релігійні свята[187]. Наприклад: ойконіми, що походять від свята ***Покрови***, яке в Україні відзначають 1 жовтня (за новим календарем) – *Покровське* (2), *СвятоПокровське*; назвотвори, на честь ***Дня Святої Трійці*** – *Троїцьке*, *Трійчате*; назва *Стрітенка* відсилає до свята ***Стрітення Господнього***; назва *Петропавлівка*, походить від християнського свята ***Петра і Павла***; *Вознесенівка* – від ***Вознесіння Господнього***; *Воздвиженка* – ***Воздвиження Чесного Хреста Господнього***, яке припадає на 14 вересня.

Такі назви уособлюють суспільно-культурні реалії українського народу, є відбиттям *мовної картини світу*, пов'язують мовні явища з історією народу й умовами його життя. У контексті декомунізації ці перейменування є вкрай важливими, оскільки радянська політика тривалий час забороняла релігійні вірування, що не відповідали тогочасній ідеології[188].

Відергонімні (5). У «Словнику української ономастичної термінології» подано таку дефініцію: «ергонім (від гр. ergon – «праця, діяльність» + онім ...) – власна назва певного об'єднання людей: організації, партії, установи, закладу тощо, зокрема магазину, перукарні, ресторану та ін.»[189].

Відповідно до цієї групи ми зараховуємо ойконіми, мотивовані ергонімами (як історичними, так і сучасними). А саме: *Бунге* названо на честь колишньої шахти ***«Бунге»***, що функціонувала на території поселення; *Кипуче*

---

[185] ЕСТУ, С. 461

[186] Маркова О. Є., Шандра В. С. Чернігівська губернія. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/e (дата звернення: 18.03.2025).

[187] Чебанюк О. Календарні хрононіми в українській традиційній культурі та фольклорі. *Українознавчий альманах*. 2012. Вип. 8. С. 194. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2012_8_62 (дата звернення: 18.03.2025).

[188] Томащук О. І. Лексико-семантичні групи відонімних ойконімів Східної України до та після реформи декомунізації. *Vivat Academia* : зб. наук. праць / редкол.: Р. Крохмальний, О. Моторний. Вип. 8, Львів, 2025. С. 121.

[189] Словник української ономастичної термінології / Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. С. 85.

походить від назви залізничної станції ***«Кипуча»*** [190] ; *Пролісне* від назви залізничного зупинного пункту ***«Пролісний»***[191]; *Нова Козача* перейменовано на честь пункту контролю на кордоні України та росії ***«Козача Лопань»***[192][193](зумовлено близьким розташуванням до поселення); *Богданівське*, перейменовано на честь ***«Богданівського полку Армії УНР»***[236].

Отже, відонімні ойконіми становлять продуктивну групу у структурі сучасного ойконімікону Східної України після реформи декомунізації. Вони репрезентують різні типи онімів. Найчисленнішими є відантропонімні назви, які відображають давню традицію українського назвотворення. Значна частина перейменувань виконує меморіальну функцію, увічнюючи імена історичних постатей, науковців, діячів культури чи сучасних героїв-захисників. Відтопонімні та відхоронімні найменування підкреслюють географічну спадкоємність і локальну ідентичність, тоді як відергонімні – зберігають історико-виробничу пам’ять регіону.

---

[190] Кравченко Л. Перейменування сучасних українських ойконімів. *Українське мовознавство*. 2018. Вип. 1. С. 142.
[191] Як створювали новий герб Пролісного: коментар начальника СВА. *Слобідський край*. 11.12.2024. URL: https://www.slk.kh.ua/oblast-online/prolisne/ak-stvoruvali-novij-gerb-prolisnogo-komentar-golovi-sva.html (дата звернення: 25.10.2025).
[192] Про затвердження Переліку пунктів пропуску через державний кордон, у яких здійснюється санітарний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, екологічний контроль, контроль Служби міжнародних автомобільних перевезень та контроль за переміщенням культурних цінностей»: Наказ Державної Митної Служби України від 15.06.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0564-09#Text (дата звернення:
[193] .10.2025).

Загалом, ойконіми після декомунізації є важливим індикатором мовної політики, історичної справедливості та суспільних цінностей сучасної України.

[236] Декомунізація назв населених пунктів та районів україни: підстави, процес, підсумки. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://old.uinp.gov.ua/page/dekomunizatsiya-nazv-naselenikh (дата звернення: 18.03.2025).

РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРНО-СЛОВОТВІРНИЙ АНАЛІЗ ТВІРНИХ ОСНОВ ВЛАСНИХ НАЗВ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ СХІДНОЇ УКРАЇНИ

Ойконіми Східної України до та після декомунізації, крім лексикосемантичного, потребують ще й структурно-словотвірного аналізу. Оскільки, творення власних назв населених пунктів: «зумовлене двома взаємопов'язаними чинниками: історико-географічним та лінгвальним»[194].

[194] Голінатий О. П. Способи словотворення ойконімів Кіровоградщини. *Мова і культура*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. Вип. 17. Т. VII (175). С. 567.

Дослідження фактичного матеріалу зазначеного регіону свідчить про те, що в обидва періоди (до та після реформи) продуктивними були такі способи словотвору:

1) *лексико-семантичний* спосіб (онімізація і трансонімізація);
2) *афіксальний* спосіб (приєднання суфікса до твірної основи чи твірного слова);
3) *морфолого-синтаксичний* спосіб (субстантивація прикметників);
4) *основоскладання*;
5) *суфіксально-складний* спосіб.

За структурою виокремлені ойконіми поділяємо на прості, складні й складені (двокомпонентні).

3.1. Структурно-словотвірні моделі ойконімів Східної України до реформи декомунізації

До реформи декомунізації фіксуємо ***прості ойконіми***, утворені лексикосемантичним, афіксальним та морфолого-синтаксичним способами словотвору.

Лексико-семантичний спосіб словотвору – це «різновид неморфологічного способу деривації, переосмислення значення слова без зміни його морфемного складу шляхом лексичної метонімізації, конденсації, метафоризації, а також трансонімізації»[195]. У нашому дослідженні фіксуємо ***онімізацію*** (перехід апелятива в онім) та ***трансонімізацію*** (перехід оніма в ойконім).

Онімізація – це насамперед утворення власних назв шляхом власне семантизації, коли апелятив стає пропріальною одиницею без будь-якої зміни своєї форми[196]. Для ойконімів радянського періоду характерний перехід апелятивів, що були знаковими для тогочасної влади. Фіксуємо такі ойконіми,

[195] Словник української ономастичної термінології / уклад.: Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. С. 111.
[196] Торчинський М. М, Торчинська Н. М. Граматичні особливості власних назв. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2022. Вип. 25, С. 46.

утворені шляхом ***онімізації (20 одиниць)***: *Більшовик* < ***більшовик*** – послідовник більшовизму, члена більшовицької партії (первісно – належного до очолюваної В. І. Леніним революційної більшості на ІІ з'їзді Російської соціалдемократичної робітничої партії) [197] , *Комуна* < ***комуна*** – форма сільськогосподарського кооперування, при якій усуспільнюються всі засоби виробництва, а споживання та побутове обслуговування здійснюються на громадських засадах[198], *Перемога* < ***перемога*** – повний успіх у бою, остаточна поразка військ противника[199], *Правда* < ***правда*** – те, що відповідає дійсності; істина[200], *Пролетар* < ***пролетар*** – у капіталістичному суспільстві – найманий робітник, позбавлений власності на засоби виробництва[201] , *Республіка* < ***республіка*** – національно-територіальна частина, що входить до складу Радянського Союзу і має органи самоуправління[202] тощо.

Висвітлення лексико-семантичного способу деривації у системі ойконімії радянського періоду не може бути повним без аналізу явища росіянізації та нав'язування ідеологічно маркованих назв. Для радянського часу була характерна онімізація російських апелятивів, що прямо суперечить нормам української мови. Зокрема, серед досліджених ойконімів виділяємо низку калькувань та прямих запозичень: *Восход* < рос. ***восход*** (укр. *схід*), *Мойка* < рос. ***мойка*** (укр. *мийка*); *Побєда* (3) < рос. ***победа*** (укр. *перемога*), *Роднички* < рос. ***роднички*** < зменшено-пестливе до рос. *родник* (укр. *джерело*), *Пищевик* < рос. ***пищевик*** – працівник харчової промисловості. Усі ці найменування демонструють цілеспрямоване ігнорування питомих українських лексичних одиниць на користь російських та спотворення традиційного розвитку української топонімії.

Трансонімізація – це перехід оніма одного розряду в інший, напр.:

---

[197] СУМ, Т. 1, С. 187
[198] СУМ, Т. 4, С. 254
[199] СУМ, Т. 6, С. 230
[200] СУМ, Т. 8, С. 497
[201] СУМ, Т. 8, С. 214
[202] СУМ, Т. 7, С. 513

м. *Панама* > держ. *Панама*, р. *Стрий* > м. *Стрий*, р. *Товмач* > м. *Товмач* і ін[203]. Традиційно в українському ономастичному середовищі панував механізм трансонімізації, який полягав у перенесенні пропріатива (власної назви) з однієї категорії об'єктів на іншу (наприклад, з гідроніма на ойконім) без застосування будь-яких словотвірних афіксів чи структурних змін. Найпоширенішою моделлю є номінація населених пунктів за назвами річок, сусідніх населених пунктів або інших об'єктів, що фіксує географічне розташування. Натомість ойконіми, утворені шляхом ***трансонімізації (16)*** у радянський період демонструють:

1) ***трансонімізацію антропонімів***. Більша частина походить від прізвищ або псевдонімів радянських діячів або осіб, що зробили внесок для розвитку держави: *Орджонікідзе* < псевд. ***Серго Орджонікідзе*** – радянський держ. і парт. діяч., *Фрунзе* (2) < прізв. ***Фрунзе М. В.*** – радянський військовий діяч, голова Реввійськради СРСР, нарком з військових і морських справ (1925), *Пархоменко* < прізв. ***Пархоменко О. Я.*** – радянський військ. діяч, червоний командир, *Торез* < прізв. ***Торез Моріс*** – генеральний секретар Французької комуністичної партії в 1930-1964 рр., *Олійники* < мн. *Олійники* < прізв. ***Олійник П. А.*** – більшовик, учасник червонопартизанського загону, що займався встановленням радянської влади на Харківщині[204], *Толстой* < прізв. ***Толстой Л. М.*** – російський письменник, *Стаханов* < прізв. ***Стаханов О. Г.*** – начальник сектору соціалістичного змагання в Народному комісаріаті вугільної промисловості СРСР (1943–1957)[205]. Такі назви утворювали як меморіальні, з метою увіковічення постатей на географічній мапі України. Фіксуємо також відродову назву, що не відповідає стандартам державної мови – *Котляри* < мн. ***Котлярі*** < прізв. *Котляр*[206];

2) ***трансонімізацію гідронімів***. Фіксуємо лише 2 найменування, а саме: *Московка* < бб. ***Московка***[207], *Коропове* < оз. ***Коропове***;

---

[203] Словник української ономастичної термінології / уклад.: Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. С. 182.
[204] Перелік УІНП.
[205] Інформація про цих постатей взята зі Списка УІНП
[206] СУП, С. 48
[207] СГУ, С. 375–376

3) ***трансонімізацію хрононімів***. У радянський період режим цілеспрямовано здійснював онімізацію загальних назв, що позначали вагомі ідеологічні події, свята та поняття СРСР. Внаслідок онімізації *Великої Жовтневої соціалістичної революції* виникли такі ойконіми: *Жовтень* < ***Жовтень***, *Октябр* (2) < рос. ***Октябрь*** (укр. *Жовтень*);

4) ***трансонімізацію хрематонімів***. Фіксуємо 1 ойконім *Іскра* < більшовицька газета ***«Іскра»***.

Онімізація в радянський період була переважно спрямована на закріплення ідеологічно маркованих апелятивів СРСР. Трансонімізація, яка традиційно базувалася на перенесенні назв природних об'єктів (наприклад, гідронімів), у радянський час була значною мірою переорієнтована на меморіальну функцію. Таким чином, аналіз лексико-семантичного способу деривації в ойконімії радянського періоду засвідчує його функціональну деформацію. Традиційний ономастичний процес був використаний режимом як інструмент ідеологічного маркування та політичного увіковічення.

Афіксальний спосіб словотвору являє собою приєднання до твірної бази одного чи одночасно кількох словотворчих афіксів (суфікса, префікса чи флексії)[208]. Ойконіми до реформи декомунізації утворено суфіксальним способом й усіченням власної назви.

Суфіксальним називається такий спосіб, при якому похідне слово утворюється за допомогою форманта, основним компонентом якого є суфікс[209]. Серед суфіксальних утворень у ойконімії Східної України до реформи декомунізації виокремлюємо деривати, сформовані за іменниковими моделями з формантами ***-івк-а***, ***-к-а***, ***-(ів)ськ***.

Ойконіми з суфіксом -івк-а (32 одиниці). На думку М. М. Кордуби, найдавніші відантропонімні ойконіми з формантом *-івк-а* фіксують лише з XIV ст. Дослідник пов'язує їхню порівняно пізню появу з активізацією колонізаційних

---

[208] Мосур О. С. Мікротопонімія кінця XVIII – початку XIX століття: Самбірський циркул: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «українська мова», Львів, 2019. С 156–157.

[209] Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. закл. освіти / В. О. Горпинич, Київ: Вища школа, 1999. С. 116.

процесів, здійснюваних феодалами та великими землевласниками[210]. З огляду на те, що суфікс *-івк-а* первинно виражає присвійну семантику, більшість утворень із цим формантом походять від антропонімів. Аналізуючи фактичний матеріал до реформи декомунізації, виділяємо такі моделі ***ойконімів з суфіксом -івк-а***:

1) ***антропонім + суф. -івк-а***: *Андріївка* < особове ім'я ***Андрій Петрунчик*** + суф. ***-івк-а***; *Артемівка* (3) < псевдонім ***Артем*** *(Сєргєєва Ф. М.)* + суф. ***-івк-а***; Валер'яновка < особове ім'я ***Валер'ян Куйбишев*** + суф. ***-овк-а***; *Іллічівка* (2) < ім. по батькові ***Ілліч*** *(Ленін В. І.)* + суф. ***-івк-а***; *Надеждівка* (2) < рос. особове ім'я ***Надежда*** + суф. ***-івк-а***; ***Петрівка*** (14) < особове ім'я ***Петро І*** + суф. ***-івк-а***; *Розівка* (2) < особове ім'я ***Роза Люксембург*** + суф. ***-івк-а***; *Юр'ївка* (6) < особове ім'я ***Юрій*** + суф. ***-івк-а*** тощо;

2) ***апелятив + суф. -івк-а***: *Єсаулівка* < рос. апел. ***есаул*** (укр. *осавул*) + суф. *-івк-а*; *Комунарівка* < апел. ***комунар*** + суф. ***-івк-а***; *Правдівка* < апел. ***правда*** + суф. ***-івк-а***; *Фартуківка* < рос. апел. ***фартук*** (укр. *фартух*) + суф. ***-івк-а***.

Ойконіми з суфіксом -к-а (10). За спостереженнями Д. Г. Бучка, який послуговується міркуваннями З. Штібера, суфікс *-к-а* в ойконімах функціонує як показник присвійного значення[211]. У нашому дослідженні цей формант не виявився продуктивним. Твірними базами ойконімів до декомунізації переважно були ***антропоніми***: *Ленінка* (2) < псевд. ***Ленін В. І.*** + суф. ***-к-а***; *Улянівка* (2) < прізв. ***Ульянов*** *(Ленін В. І.)* + суф. ***-к-а***; *Свердловка* < прізв. ***Свердлов Я. М***. + суф. ***-к-а***; *Чапаєвка* < прізв. ***Чапаєв В. І.*** + суф. ***-к-а***; *Первухинка* < прізв. ***Первухін К. Г.*** + суф. ***-к-а***; *Кутузовка* < прізв. ***Кутузов М. І.*** – російський полководець[212] + суф. ***-к-а.*** Фіксуємо 1 ойконім за моделлю ***апелятив + суф. -к-а*** – *Комунарка* < апел. ***комунар*** – член комуни[256] + суф. ***-к-а***.

Ойконіми з релятивним суфіксом -(ів)ськ (5). Суфікс *-ськ-* трапляється в ойконімах різної структурної будови, однак, як застерігає В. В. Лучик, його

---

[210] Кордуба М. М. Що кажуть нам назви осель? Львів : *Наша батьківщина*. 1938. № 3, С. 64.

[211] Бучко Д. Г. Основні принципи і способи номінації поселень у Галицькій землі (за даними реєстру поселень з 1670 р.). *Українська мова*. 2009. № 4. С. 45.

[212] Усенко П. Г. Кутузов Михайло Іларіонович. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Kutuzov_M (дата звернення: 22.10.2025) [256] СУМ, Т. 4, С. 254

наявність не завжди, «може кваліфікуватися як ойконімна словотвірна категорія»[213]. До прикладу, у своєму словнику дослідник зазначає, що ойконім *Войковський* виник внаслідок субстантивації твірного прикметника [214] , а *Володарськ* – усічення антропоніма [215] . Натомість назва населеного пункту *Артемівськ* виникла внаслідок приєднання суф. *-івськ* у релятивній функції до псевдоніма радянського діяча[260]. Зважаючи на зауваги В. В. Лучика, у нашому дослідженні виокремлюємо такі ***ойконіми із формантом -(ів)ськ***: *Артемівськ* (2) < псевд. ***Артем*** *(Сєргєєва Ф. М.)* + суф. ***-(ів)ськ***; *Кіровськ* (2) < прізв. ***Кіров С. М.*** + суф. ***-ськ***; *Свердловськ* < прізв. ***Свердлов Я. М.*** + суф. ***-ськ***.

Ойконіми, утворені шляхом усічення антропонімів (2). До цієї групи зараховуємо такі ойконіми *Володарськ* < прізв. ***Володарський В.*** – діяч комуністичної партії, член Президії ВЦВК[261] та *Дзержинськ* < прізв. ***Дзержинський Ф. Е.*** – організатор і Голова ВНК[262].

Дослідження афіксального способу словотвору ойконімів Східної України дає змогу простежити, що особливо активно використані моделі з формантами ***-івк-а, -к-а, -(ів)ськ,*** більшість із яких пов'язана з антропонімними основами, тоді як апелятивні мотивації трапляються рідше. Натомість, суфікс ***-ськ***, попри широку представленість у різнотипних ойконімах, виявляє семантичну розмитість і не завжди формує окрему словотвірну категорію.

Морфолого-синтаксичний спосіб – це «варіант морфологічного способу деривації: творення нових онімів у результаті субстантивації атрибутива складеної назви з подальшою редукцією номенклатурного компонента»[216].

До реформи декомунізації в ойконіміконі Східної України спостерігаємо виразну тенденцію переходу прикметникових форм до розряду назв населених

---

[213] Лучик В. В. Категорії словотвірні – хронологія, географія. Słowiańska onomastyka: encyklopedia. Warszawa; Kraków : Towarzystwo Naukowe Warszawskie, 2003. T. II. S. 58.
[214] ЕСТУ, С. 133–134.
[215] Там само. С. 135.
[260] Там само. С. 24.
[261] Список УІНП [262]
Там само.
[216] Словник української ономастичної термінології / уклад.: Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. С. 124.

пунктів (субстантивація). Такі деривати переважно відображали ідеологічні настанови та політичні пріоритети тодішньої владної системи, слугуючи інструментом утвердження певних суспільно-політичних концептів у просторі. Одночасно фіксуємо активне проникнення російськомовних форм у топонімний ландшафт України, що сприяло формуванню гібридних або повністю росіянізованих ойконімів. Загалом до цієї групи словотвору зараховуємо ***200 ойконімів***.

Зазначимо, що аналізовані ойконіми морфолого-синтаксичного способу містять у своїй основі прикметники з одним та кількома коренями.

Фіксуємо відапелятивні ойконіми, утворені шляхом ***субстантивації прикметників*** з такими словотвірними варіантами:

1) ***формант -н-***: *Радгоспний* (3), *Радгоспне* (3) < ***радгоспний*** – прикм. до *радгосп* (*радянське господарство*); *Желанне* < рос. ***желанный*** (укр. *бажаний*); *Ювілейне* < ***ювілейний***; *Прелесне* (2) < рос. ***прелестный*** (укр. *чудовий*); *Індустріальне* < ***індустріальний***; *Інтернаціональне* < ***інтернаціональний***; *Придорожне* < ***придорожній***; *Сєверне* < рос. ***северный*** (укр. *північний*); *Скучне* < ***скучний***; *Революційне* < *революційний*; *Красне* (2) < рос. ***красный*** у значенні *червоний, революційний, більшовицький, радянський*[217]; 2) ***формант -ов- (-ев-)***: *Жовтневе* (14) < ***жовтневий*** у символічному значенні *соціалістичний* [218] ; *Першотравневе* (11) < ***першотравневий*** < *Перше Травня*; *Бойове* < ***бойовий***; *Ландишове* < рос. апел. ***ландыш*** (укр. *конвалія*);

3) ***формант -ин-***: *Нянчине* < *няньчин* – прикм. до *нянька*, належний няньці[219]; *Рибалкине*[220] < ***рибалчин*** – прикм. до *рибалка*[221]; *Ласточкине* < рос. прикм. до рос. апел. ***ласточка***; *Цепочкине* < рос. прикм. до рос. апел. ***цепочка***

4) ***формант -ськ-***: *Комсомольське* (9), *Комсомольський* (3) < ***комсомольський*** – прикм. до *комсомол* і *комсомолець*[222]; *Октябрське* (7) < рос.

---

[217] ЕСТУ, С. 287
[218] ЕСТУ, С. 211
[219] СУМ, Т. 5, С. 459
[220] У творенні цього ойконіма порушено чергування літер.
[221] СУМ, Т. 7, С. 527
[222] СУМ, Т. 4, С. 253

октябрський (укр. *жовтневий)* у символічному значенні *соціалістичний*; *Радянське* (3) < ***радянський***; *Совєтське* < рос. ***советский*** (укр. радянський); *Пролетарське* (5), *Пролетарський* < ***пролетарський*** – прикм. до *пролетар* і *пролетаріат* [223] ; *Піонерське* (2) < *піонерський* [224] ; *Красноармійське* < ***красноармійський*** < рос. *Красная армия* (укр. *Червона армія*); *Первомайський*, *Первомайське* (9) < рос. ***первомайский*** < рос. *Первое Мая* (укр. *Перше Травня*); *Червоноармійське* (2) < ***червоноармійський*** < *Червона армія*;
Червоногвардійське < ***червоноармійський*** < *Червона Гвардія*.

Проаналізовані відапелятивні ойконіми головно виступають у формі середнього роду, зрідка – у чоловічому.

Також, виокремлюємо субстантивацію у відантропонімних та відойконімних найменуваннях. Такі найменування утворювалися за допомогою додавання різних формантів до власної назви, внаслідок чого відбулася субстантивація присвійних прикметників. Тобто, усі проаналізовані ойконіми первісно відповідали на питання ***чий?, чия?, чиє?*** (населений пункт, місто, село, селище) Зокрема:

Ойконіми з посесивним суфіксом -ин (17). За спостереженням З. О. Купчинської, українські топоніми з суфіксами *-ів*, *-ин* походять із двох основних джерел: 1) топоніми, утворені від слов'янських автохтонних особових назв; 2) топоніми, утворені від неслов'янських (християнських) імен [225] . Л. Л. Гумецька відносить такі назви поселень до топонімів, що походять від особових власних назв (антропонімів) і передають значення належності [226] . Подібної думки дотримується й В. В. Котович, яка зараховує ойконіми на *-ів (-ов), -ин* до утворень відантропонімного походження. На її думку, формант *-ин*

[223] СУМ, Т. 7, С. 214
[224] СУМ, Т. 6, С. 537
[225] Купчинська З. О. Топоніми на -ів, -ин слов'янського походження. *Мовознавство*, 1993. №5. С.27.
[226] Гумецька Л. Л. Нарис словотворчої системи української актової мови XIV-XV ст. Київ : АН УРСР, 1958. С. 42.

служить засобом вираження приналежності поселення його засновнику або власнику[227][228].

Ойконіми з формантом ***-ин*** до реформи декомунізації переважно утворені від антропонімів, які не відповідають нормам української мови (порушено чергування, російська форма антропоніма). Зокрема, ***від особових імен***: *Ванюшкине* < зм. пест. ОІ ***Ванюшка*** *(рос. Ваня)* + суф. ***-ин***; Мар'їне < ОІ *Мар'я* + суф. *-ін*; Надеждине (3) < рос. ОІ *Надежда* + суф. ***-ин***; ***від прізвищ***:
Чорнухине < прізв. ***Чорнуха*** + суф. ***-ин***; *Уткине* (2) < прізв. ***Утка*** + суф. ***-ин***;
Івашкине < прізв. ***Івашка*** + суф. ***-ин***; *Коробкине* < прізв. ***Коробка*** + суф. ***-ин***;
Курочкине < прізв. ***Курочка*** + суф. ***-ин***.

Ойконім з посесивним суфіксом -ів (-ов) (6). С. Роспонд зазначає, що ойконіми Польщі з формантами *-ov* та *-in* можуть передавати не лише присвійну семантику, але й уживатися в топографічному чи відносному значенні[229]. Однак вихідним джерелом для формування таких моделей був саме антропонім, тоді як відапелятивні назви постали вже на подальших етапах розвитку. Населені пункти Східної України з формантом ***-ів (-ов)***, утворені ***від антропонімів***: *Артемове* < псевд. ***Артем*** *(Сєргєєва Ф. М.)*[276] + суф. ***-ов***, *Енгельсове* < ОІ ***Енгельс Фрідріх*** – основоположник ідеології марксизму + суф. ***-ов***, *Старченкове* < прізв. ***Старченко П. І.*** – Голова Київського обласного виконкому, *Тельманове* < прізв. ***Тельман Ернст*** – діяч комуністичної партії Німеччини[230]. А також, композитний ойконім *Карло-Марксове* < ОН ***Карл Маркс*** – основоположник ідеології марксизму[278].

Ойконіми з релятивним суфіксом -(ів)ськ (34). Як ми вже зазначали раніше, не всі ойконіми з цим формантом належать до афіксальної словотвірної категорії. До реформи декомунізації частина найменувань Східної України

---

[227] Котович В.В. Ойконімія Опілля XII-XX ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец.
[228] .02.01 «Українська мова». Івано-Франківськ, 2000. С. 10.
[229] Rospond S. Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna slowiańskich nazw geograficznych. Wrocław, 1957. S. 43.
[276] Список УІНП
[230] Список УІНП
[278] Там само.

утворена внаслідок субстантивації прикметника на ***-(ів)ськ***, похідного від антропоніма, або топоніма. Фіксуємо ойконіми у формі:

1) чоловічого роду однини: *Войковський* < прізв. ***Войков П. Л.*** + суф. ***-ськ***; *Калінінський* < прізв. ***Калінін М. І.*** + суф. ***-ськ***; *Краснодарський* < рос. ***м. Краснодар*** + суф. ***-ськ***;

2) середнього роду однини: *Іллічівське* < ім. по батькові ***Ілліч*** + суф. ***-(ів)ськ***; *Кіровське* (2) < прізв. ***Кіров С. М.*** + суф. ***-ськ***; *Ленінське* (6) < псевд. ***Ленін В. І.*** + суф. ***-ськ***; *Московське* (2) < ***Московський*** < рос. *м. Москва* + суф. *-(ов)ськ*; *Мічурінське* < прізв. ***Мічурін І. В.*** + суф. ***-ськ***; *Нікольське* < рос. ОІ ***Никола*** (укр. *Микола*) + суф. ***-ськ***; *Петрівське* (14) < ОІ ***Петро І*** + суф. ***-(ів)ськ***; *Чкаловське* < прізв. ***Чкалов В. П.*** + суф. ***-ськ***. *Красноярське* <***Красноярский*** < рос. *м. Красноярськ*; *Новоастраханське* < прикм. ***новий*** + ***м. Астрахань*** + суф. ***-ськ***;

До ***морфолого-синтаксичного*** способу зараховуємо також найменування, утворені за допомогою субстантивації прикметникових словоформ у формі середнього роду однини. Фіксуємо такі словотвірні моделі:

1) суф. ***-ин (-ін)***: *Калініне* (4) < прізв. ***Калінін М. І.***; *Чичеріне* < прізв. ***Чичерін Г. В.***; *Леніне* < псевд. ***Ленін В. І.***; *Мічуріне* < прізв. ***Мічурін І. В.***; *Панютине* < прізв. ***Панютін В. К.***;

2) суф. ***-ів (-ов)***: *Кірове* (4) < прізв. ***Кіров С. М.***; *Войкове* (2) < прізв. ***Войков П. Л.***; *Димитрове* < прізв. ***Димитров Г.***; *Свердлове* < прізв. ***Свердлов Я. М.***; *Лотикове* < прізв. ***Лотіков І. В.*** *Суворове* < прізв. ***Суворов М. П.***; *Мечнікове* < прізв. ***Мечников І. І.***;

3) суф. ***-(ів)ськ***: *Воровське* < прізв. ***Воровський В. В.***; *Чкаловське* < прізв. ***Чкалов В. П.***; *Кіровське* (2) < прізв. ***Кіров С. М.***; *Невське* < прізв. ***Олександр Невський***– образ рос. пропаганди[231][232].

---

[231] Шурхало Д. Олександр Невський: київський князь, який напевно не бачив Києва, *Радіо Свобода*, 16 травня 2021 р. URL: https://www.radiosvoboda.org/a/oleksandr-nevsky-rosiyska-tserkva/31257825.html (дата звернення:
[232] .03.2025)

Цікавим є погляд В. О. Горпинича на творення ойконімів, від прикметникових прізвищ. Як зазначає дослідник, за допомогою флексій, головно утворюються словоформи. Натомість «окремі закінчення у певних словотвірних позиціях здатні утворювати похідні слова з новим значенням, тобто виконувати функцію словотвірних формантів» [233] . Зокрема іменникове закінчення *-е* з топонімним значенням, наприклад, *Синельников* (прізвище) – *Синельникове* (місто)[234].

Фіксуємо ойконіми, утворені внаслідок субстантивації прикметникових прізвищ у формі чоловічого роду однини: *Калінінський* ***Калінін М. І.***; *Войковський* < прізв. ***Войковський П. Л.*** Вважаємо, що ці форми, узгоджені з рос. позначенням *поселок*.

Складні та складені ойконіми. Такі найменування сформовані значно пізніше порівняно з іншими словотвірними типами. До прикладу, польський лінгвіст С. Роспонд зазначав, що топоніми у слов'янських мовах рідко бувають складної і складеної структури[235]. Л. Л. Гумецька підкреслює, що в українській актовій мові XIV–XV ст. складні назви фіксуються нечасто, тобто така структура була нехарактерна для тогочасної топонімії [236] . Натомість, до реформи декомунізації на території Східної України, такі ойконіми є доволі численними. На наш погляд, це свідчить про прагнення радянської влади створити штучний лінгвістичний ландшафт на теренах української держави.

Складні ойконіми – це однослівні найменування, у структурі яких можна виокремити два корені. У контексті нашого дослідження такі назвотвори, переважно утворені шляхом основоскладання, абревіації й суфіксально-складним способом.

---

[233] Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. закл. освіти / В. О. Горпинич, Київ: Вища школа, 1999. С. 118.
[234] Там само. С. 119.
[235] Rospond S. Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna slowiańskich nazw geograficznych. Wrocław, 1957. S. 50.
[236] Гумецька Л. Л. Нарис словотворчої системи української актової мови XIV-XV ст. Київ : АН УРСР, 1958. С. 61.

Назва одного населеного пункту утворена внаслідок зрощення двох окремих слів в одному онімі, а саме: *Дар-Надежда* < апел. ***дар*** – те, що підноситься, жертвується; подарунок[237] + рос. ОІ ***Надежда***.

Ойконіми утворені основоскладанням (13). У нашому дослідженні такі ойконіми походять від поєднання прикметник + апелятив / онім. До прикладу:

1) ***прикметник + іменник-апелятив***. *Красноград* < ***красный*** «революційний, радянський» + компонент ***град*** – город з відтінком урочистості[238];

2) ***прикметник + іменник-онім***: *Краснодон* (2) < ***красный*** «революційний, радянський» + відгідрон. компонент ***дон*** *(р. Сіверський Донець)*; наступні назви відтворюють поєднання прикметника ***новий*** – який недавно виник, з'явився, не існував раніше[239] й назву іншого населеного пункту: *Новопсков* < прикм. ***новий*** + рос. ***м. Псков***; *Новорозсош* < прикм. ***новий*** + рос. ***м. Розсош***. *Новожеланне* < прикм. ***новий*** + ***сел. Желанне***; *Новокомсомольське* < прикм. ***новий*** + ***с. Комсомольське***; *Новомосковське* < прикм. ***новий*** + ***с. Московське***; *Новопетрівське* (2) < прикм. ***новий*** + ***с. Петрівське***; *Новосімейкіне* < прикм. ***новий*** + ***сел. Сімейкине***.

Ойконіми утворені абревіацією (2). Як зазначає В. О. Горпинич «при абревіації з'єднувані компоненти є найчастіше асемантичними частинами слова або окремими звуками»[240]. Відповідно, фіксуємо такі найменування: *Комінтерн* < ***Комуністичний Інтернаціонал***; *Профінтерн* < ***профспілковий інтернаціонал***;

Ойконіми утворені суфіксально-складним способом (13). Сутність цього способу словотворення полягає в приєднанні суфікса до найменування, сформованого на базі основоскладання або шляхом абревіації. До реформи

---

[237] СУМ, Т. 2, С. 211
[238] ЕСТУ, С. 287
[239] СУМ, Т. 5, С. 433
[240] Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. закл. освіти / В. О. Горпинич, Київ: Вища школа, 1999. С. 129.

декомунізації на території Східної України фіксуємо такі назвотвори: *Красногорівка* < прикм. ***красный*** «революційний, радянський» + апел. ***гора*** + суф. ***-івк-а***; *Молодогвардійськ* < ***Молода гвардія*** + суф. ***-ськ***; *Новокраснівка* < прикм. ***новий*** + прикм. ***красный*** «революційний, радянський» + суф. ***-івк-а***; *Первомайськ* (3) < рос. *Первое Мая* + суф. ***-ськ***; *Реводарівка* < прикм. *революційний* + апел. *дар* [241] + суф. ***-івк-а***; *Сєвєродонецьк* < рос. ***Северский Донец*** + суф. ***-цьк***; *Червонопартизанськ* < прикм. ***червоний*** «революційний, радянський» + апел. ***партизан*** + суф. ***-ськ***; *Юнокомунарівськ* < прикм. ***юний*** + апел. ***комунар*** + суф. ***-(ів)ськ***; *Новоселівка* < прикм. ***новий*** + апел. ***село*** + суф. ***-івк-а***; *Островерхівка* < рос. прикм. ***острый*** + апел. ***верх*** + суф. ***-івк-а***; *Орлово-Іванівка* < прізв. ***Орлова О. І***. – російського військового і державного діяча + прізв. ***Іванов*** – місцевий поміщик + суф. ***-к-а***;

Складені ойконіми (45). Як підкреслює Д. Г. Бучко, виникнення та розвиток семантики атрибутів у складених назвах поселень зумовлені передусім позамовними чинниками, зокрема: атрибути, які безпосередньо характеризують поселення за різноманітними ознаками; атрибути, які характеризують поселення за їх зв'язками, відношеннями до інших об'єктів на місцевості; атрибути, які характеризують поселення за їх відношенням до конкретної людини [242] . Відповідно, двокомпонентні ойконіми доцільно аналізувати не з позицій словотвірної структури, а в площині семантико-синтаксичних відношень між елементами відповідних словосполучень. До реформи декомунізації у складених найменуваннях фіксуємо такі ***структурні моделі***:

1) ***прикметник + іменник***. У межах цієї моделі виокремлюємо атрибути, що вказують на: ***ознаку за кольором*** (*Червона Гусарівка*, *Червона Діброва*, *Червона Зірка* (2), *Червоний Жовтень* (3) *Червоний Яр*, *Красний Луч* (2), *Красний Октябр* (2), *Красний Партизан*[243]); ***час виникнення населеного пункту*** (*Нова Астрахань*, *Новий Труд*, *Стара Московка*); ***розмір поселення***: (*Мала*

[241] Топ-10 радянських назв сіл і селищ, які варто перейменувати. *Facebook : Університет національної пам'яті України*. URL: https://www.facebook.com/uinp.gov.ua/photos/ (дата звернення: 11.11.2025)
[242] Бучко Д. Г. Класифікація ойконімів України (словотвірно-мотиваційний аспект). С.12.
[243] Прикметники ***червоний***, рос. ***красный*** вжито у символічному значенні *революційний, радянський.*

Юр'ївка). Фіксуємо 1 ойконім, у якому роль атрибута виконує відносний прикметник ***радянський*** – *Радянська Україна*;

2) ***числівник + іменник***. Варто зазначити, що у цій групі роль опорноного компонента виконує субстантивований приметник, який є назвою назвою іншого поселення: *Желанне Перше*, *Желанне Друге*, *Жовтневе Друге*, *Червоноармійське Друге*. Сюди ж зараховуємо ойконім *Перше Травня* (2), який може також бути трансонімізованим хрононімом.

Ойконіми у формі Родового відмінка зі значенням приналежності (26). Такі найменування, вважаємо, доцільно проаналізувати як окрему словотвірну модель. З. О. Купчинська зазначає, що родовий належності «в українській ойконімії реалізувався мінімально, очевидно, через те, що в граматиці genetivus possessivus розглядають як синтаксичну конструкцію, в якій форма родового відмінка вказує на особу, якій щось належить»[244].

Натомість, на території Східної України до реформи декомунізації фіксуємо достатню кількість ойконімів, виражених формою Р.в., щоб розглянути це явище у процесі ойконімотворення. Важливо, що за структурою фіксуємо як ***прості (23)***, так і ***складені (3)*** найменування. Усі назви виникли як меморіальні, з метою увіковічнити імена, дотичні до радянського режиму, на теренах України. Зокрема: *Артема* (3) < НП *Артема* < псевд. ***Артем*** *(Сєргєєв Ф. М.)*; *Володарського* < прізв. ***Володарський В.***; *Крупської* < прізв. ***Крупська Н. К.*** – дружина В. Леніна; *Петровського* < прізв. ***Петровський Г. І. –*** один із ініціаторів створення ВНК та організації Голодомору 1932–1933; *Горького* (2) < псевд. ***Горький М.*** *(Пєшков О. М.)* – російський та радянський «пролетарський» письменник та пропагандист [245] ; *Островського* < прізв. ***Островського М. О.*** – радянський військовий та партійний діяч;

Рози Люксембург < ***Роза Люксембург*** – діячка комуністичної партії Німеччини; *Карла Лібкнехта* < ***Карл Лібкнехт*** – організатор комуністичного заколоту в

[244] Купчинська З. О. Генітив належности в мікротопонімії. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2020. Вип. 72. С. 160. URL: https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/10918/11128 (дата звернення 15.03.2025).
[245] Перелік УІНП

Німеччині у 1919 р.; *Карла Маркса* < ***Карл Маркс*** – основоположник ідеології марксизму[246] тощо.

Отже, у результаті структурно-словотвірного аналізу ойконімів Східної України до реформи декомунізації з'ясовано, що найпродуктивнішим способом словотвору є морфолого-синтаксичний. Домінування субстантивованих прикметників відображає формування назв із символічними, ідеологічно навантаженими ознаками. Характерно, що найменування утворені шляхом субстантивації прикметників містять один або два корені. Фіксуємо також субстантивацію прикметників, похідних від антропонімів з різними формантами.

Менш продуктивним є афіксальний спосіб, представлений суфіксальними моделями та випадками усічення основ. Найактивніший формант у межах цього способу – *-івк-а*, який традиційно виражає присвійну семантику та утворює переважно відантропонімні назви.

Лексико-семантичний спосіб демонструє ідеологічну трансформацію українського топонімного простору: активне закріплення радянських апелятивів, широке проникнення росіянізмів, переорієнтацію традиційної трансонімізації з природних об'єктів на увічнення партійних діячів.

Зафіксовано складні і складені ойконіми. Складні, утворені основоскладанням, абревіацією та суфіксально-складним способом. Складені двослівні найменування, утворені за семантико-синтаксичним принципом. Атрибутивний компонент у таких структурах позначає розмір, час заснування або символічну ознаку.

Загалом структура ойконімії цього періоду характеризується дисбалансом між традиційними словотвірними моделями та штучно нав'язаними радянськими формами, що спричинило масову появу ідеологічно маркованих, часто російськомовних назв.

[246] Інформація про діячів взята зі Списку УІНП

3.2. Структурно-словотвірні моделі ойконімів Східної України після реформи декомунізації

Перейменування ойконімів дало змогу очистити лінгвістичний ландшафт від назв, пов'язаних з радянською ідеологією, а також створило умови для повернення питомих українських словотвірних моделей, витіснених у попередні десятиліття. Унаслідок цього словотвірна система регіону зазнала істотної трансформації: зникають маркери радянського періоду, такі як ідеологізовані антропоніми, російськомовні форманти чи штучно створені назви, нехарактерні для традиційних українських способів номінації.

Сучасний ойконімний простір Східної України демонструє прагнення до відновлення історичної закономірності найменувань, заснованої на автохтонних традиціях.

У результаті реалізації декомунізаційної реформи прості ойконіми, утворені на основі продуктивних для української мови словотвірних моделей.

Лексико-семантичний спосіб деривації. Після перейменування також фіксуємо ойконіми що утворилися внаслідок онімізації апелятивів та ойконіми, що утворилися вналідок трансонімізації різних класів онімів. Натомість, ці назви репрезентують суттєво інші мотиви, аніж за часів тоталітарного режиму.

Онімізація апелятивів (30 одиниць). До цієї групи зараховуємо ойконіми, похідні від загальних назв з різною семантикою. Зокрема від апелятивів, що позначають:

1) ***гідрографічні та топографічні терміни***. Ця група є однією з найпоширеніших, оскільки поселення часто отримували назви від характерних природних особливостей місцевості. До прикладу: *Балка* < ***балка*** – яр з пологими схилами[247]; *Затока* < ***затока*** – частина океану, моря, озера, річки що вдається в сушу[248]; *Копані* < мн. ***копані*** < *копань* – невелике водоймище з грунтовою водою,

[247] СУМ, Т. 1, С. 96
[248] СУМ, Т. 3, С. 354

викопане для господарських потреб[249]; *Кринички* (2) < мн. ***кринички*** < зм.-пест. до *криниця* – викопана яма для добування води з водоносних шарів землі[250]; *Степи* (2) < мн. ***степи*** < *степ* – великий безлісий, вкритий трав'янистою рослинністю, рівнинний простір у зоні сухого клімату[251]; *Поляна* < ***поляна*** – рівнина, невеликий луг, звичайно на узліссі або серед лісу[252]; Суходіл < *суходіл* – безводна долина, яку зволожують тільки дощові та снігові води[253] та ін.;

2) ***природне середовище.*** *Весна* < ***весна*** – пора року між зимою і літом[254]; *Буран* < ***буран*** – сніжна буря; завірюха[255]; *Діброва* < ***діброва*** – листяний ліс на родючих грунтах, у якому переважає дуб[256]; *Конвалії* < мн. ***конвалії*** < *конвалія* – багаторічна трав'яниста рослина, що цвіте дрібними білими квітками, схожими на дзвіночки[257]; *Зірка* < від ***зірка*** – самосвітне небесне тіло, що являє собою скупчення розжарених газів[258];

3) ***абстрактні поняття.*** *Відродження* (2) < ***відродження*** – розквіт, піднесення чого-небудь, що було в стані занепаду або на низькому рівні розвитку[259]; *Дружба* < ***дружба*** – стосунки, відносини, в основі яких лежить взаємна прихильність …[260]; *Затишок* < ***затишок*** – тихе місце, захищене від вітру, течії і т. ін.[261]; *Перемога* (2) < ***перемога*** – повний успіх у бою, остаточна поразка військ противника[262];

4) ***людей.*** *Батюшки* < мн. ***батюшки*** < *батюшка* – те саме, що піп[263];

---

[249] СУМ, Т. 4, С. 279
[250] СУМ, Т. 4, С. 348
[251] СУМ, Т. 9, С. 686
[252] СУМ, Т. 8, С. 107
[253] СУМ, Т. 9, С. 868
[254] СУМ, Т. 1, С. 341
[255] СУМ, Т. 1, С. 257
[256] СУМ, Т. 1, С. 296
[257] СУМ, Т. 4, С. 255
[258] СУМ, Т. 3, С. 576
[259] СУМ, Т. 1, С. 632
[260] СУМ, Т. 2, С. 423
[261] СУМ, Т. 3, С. 351
[262] СУМ, Т. 6, С. 230
[263] СУМ, Т. 1, С. 112

Українка < ж. р. ***українка*** < *українці* – один із трьох східнослов'янських народів, що нині становить основне населення України [264]; *Велетень* < ***велетень*** – величезного зросту і сили людина в народних повір'ях і легендах[265];

5) ***інші об'єкти.*** *Шелестівка* < ***шелестівка*** – приголосний звук[266]; *Мийка* < ***мийка*** – пристосування для миття, промивання чого-небудь[267]; *Млинки* < мн. ***млинки*** < зм.-пест. до *млин* – споруда, що розмелює зерно на борошно за допомогою вітряної, водяної, парової та ін. енергії[268].

Трансонімізація (24). Як ми вже зазначали раніше, трансонімізація – це перехід власної назви з одного класу в інший.

У нашому дослідженні найчисленнішу групу становлять трансонімізовані гідроніми. Слід враховувати застереження Ю. О. Карпенка: «що при наявності однакових назв річки і населеного пункту не можна завжди і беззастережно вважати назву річки вихідною». Проте, у контексті перейменування внаслідок реформи декомунізації, ми дотримуємося думки, що всі відповідні ойконіми є похідними від назв річок (чи інших гідронімів), розташованих поблизу населеного пункту. Наше припущення обґрунтовуємо такими чинниками: 1) назва водного об'єкта зафіксована значно раніше, ніж перейменували поселення; 2) гідронім слугує найбільш очевидною та природною мотивувальною базою для вторинної номінації ойконіма. Фіксуємо такі приклади ***трансонімізації гідронімів (12)***: *Айдар* < ***р. Айдар***; *Бахмут* < ***р. Бахмут***; *Бузова* < ***бб. Бузова***; *Вільхівчик* < ***р. Вільхівчик***; *Темрюк* <

р. Темрюк; *Маячка* < ***р. Маячка***; *Водолага* < ***р. Водолага***; *Греківка* < ***р. Греківка***; *Домаха* < ***р. Домаха*** [269]. До лексико-семантичного способу деривації (трансонімізації) зараховуємо також ойконіми, що містять: один компонент гідроніма (*Плотина* < ***р. Суха Плотина***[270], *Азов* < розм. ***Азов*** < *Азовське море*[271]),

[264] СУМ, Т. 10, С. 423
[265] СУМ, Т. 1, С. 318
[266] СУМ, Т. 11, С. 437
[267] СУМ, Т. 4, С. 701
[268] СУМ, Т. 4, С. 764
[269] Усі назви річок віднайдено у ***«Словнику гідронімів України»,*** детальніше у *додатку Д*.
[270] СГУ, С. 545
[271] ЕСТУ, С. 15

обидва компоненти (*Балка Журавка* < ***р. Балка Журавка***[272]), злиття (*Сарабаш* < ***р. Сара-Баш***[273]).

Фіксуємо й інші приклади переходу власних назв в ойконіми. Зокрема:

1) ***трансонімізація антропонімів***. Цікавим прикладом є назва с. Котлярі (колишнє Комунар), яке перейменовували двічі (у рамках декомунізації). Спершу на *Котляри*, що не відповідає нормам державної мови, потім на *Котлярі* < мн. ***Котлярі*** < прізв. *Котляр*[321]. А також: *Леонтовичі* < мн. ***Леонтовичі*** < прізв. *Леонтович* < *Микола Леонтович*[274]; Пікузи < мн. ***Пікузи*** < прізв. *Пікуз*[323]; Марія < ОІ ***Марія***[275]; *Надія* (2) < ОІ ***Надія***[276];

2) ***трансонімізація ойконімів та ергонімів.*** Фіксуємо такі приклади: *Афіни* < столиця Греції ***м. Афіни***; *Бунге* < назва колишньої шахти ***«Бунге»***; *Керменчик* < ***с. Старий Керменчик***. Ці перейменування репрезентують повернення історичних назв.

Отже, лексико-семантичний спосіб словотворення виявився доволі продуктивним на території Східної України. Процес онімізації функціонує як багатоаспектний механізм, що не лише індивідуалізує найменування, але й відтворює у мовній формі суспільно вагомі поняття, що були визначальними під час перейменування населених пунктів. Трансонімізація демонструє повернення до традиційних словотвірних принципів українського ойконімотворення. Саме після реформи декомунізації знову актуалізовано природні джерела номінації – гідроніми, антропоніми та історично втрачені назви.

Суфіксальний спосіб словотвору. У процесі аналізу встановлено, що прості ойконіми Східної України, перейменовані після реформи декомунізації, сформовані виключно за допомогою суфіксальної деривації. Домінантним типом мотивувальної бази виступають антропоніми, на основі яких утворено більшість

---

[272] СГУ, С. 58

[273] Річки Приазов'я. URL: https://river.land.kiev.ua/sea-azov.php (дата звернення: 20.09.2025)

[321] СУП, С. 48

[274] «Нампощастило, ми тепер – Леонтовичі». *Суспільне Донбас*. 24 вересня 2024 р. URL: https://suspilne.media/donbas/843167-nam-posastilo-mi-teper-leontovici- (дата звернення: 12.10.2025).

[323] Пікуз. *Рідні*. Генеалогічне товариство. URL: https://ridni.org/karta/% (дата звернення: 12.10.2025)

[275] ВІЛ, С. 158

[276] ВІЛ, С. 164

назв. Значно меншою є частка найменувань, похідних від апелятивів. Така словотвірна модель є традиційною для української ойконімії, зорієнтована на увиразнення зв'язку між назвою поселення та особою-засновником чи власником. Щоправда, в умовах російсько-української війни складно знайти підтвердження, що перейменування належить конкретній особі.

Ойконіми з суфіксом -івк-а (66). Цей формант став об'єктом зацікавлення багатьох дослідників. У своїх працях на специфіку суфікса *-івк-а* звертали увагу такі науковці: М. Кордуба, Л. Гумецька, Д. Бучко, Ю. Карпенко та інші. Головно звертаємо увагу на погляд В. Котович, яка зазначає: «Коли суфікс *-івк-а* набув своєї максимальної продуктивності, він міг утворювати назви населених пунктів не лише від антропонімів, але й від апелятивів. Твірні основи таких ойконімів вказують здебільшого на особливості території, на якій засновані ці поселення»[277].

Аналіз матеріалу засвідчує, що твірними основами ойконімів з суфіксом ***-івк-а*** виступають як особові назви, так і апелятиви, що відображають природні чи культурні характеристики.

Відантропонімні. Фіксуємо ойконіми похідні від чоловічих та жіночих особових імен, але без вказівки приналежності конкретній особі (припускаємо, що ці дані недоступні, у зв'язку з сучасними реаліями). Ідентифікацію антропонімів здійснено на основі відомостей, поданих у словнику «Власні імена людей». До прикладу: *Андріївка* < ОІ ***Андрій*** + суф. ***-івк-а***; *Валер'янівка* < ОІ ***Валер'ян*** + суф. ***-івк-а***; *Любомирівка* < ОІ ***Любомир*** + суф. ***-івк-а***; *Петрівка* (3) < ОІ ***Петро*** + суф. ***-івк-а***; *Юріївка* (5) < ОІ ***Юрій*** + суф. ***-івк-а***; *Діанівка* < ОІ ***Діана*** + суф. ***-івк-а***; *Любівка* < ОІ ***Люба*** + суф. ***-івк-а***; *Надіївка* (2) < ОІ ***Надія*** + суф. ***-івк-а****; Олянівка* < ОІ ***Оляна*** + суф. ***-івк-а***; *Софіївка* (2) < ОІ ***Софія*** + суф. ***-івк-а***[278]. Наявні також найменування, що конкретизують певну особу:

[277] Котович В. В. Ойконімія Опілля XII-XX ст.: автореф. дис. … канд. філол. наук: спец. 10.02.01. ІваноФранківськ, 2000. С. 10.
[278] Детальніше можна ознайомитися у *додатку Д.*

Кадіївка < ОІ ***Кадій*** (син очільника, поштової контори)[279] + суф. ***-івк-а***; *Федорівка* < ОІ *Федор* < першопоселенець ***Федор Співаков***[329]+ суф. ***-івк-а***; *Ужівка* < позивний ***Уж*** (воїн ЗСУ *Степан Криворученко*)[280][281] + суф. ***-івк-а***.

Фактичний матеріал засвідчує ойконіми з суфіксом *-івк-а*, в основі яких закладені різноманітні прізвища. Наприклад: *Бардаківка* < прізв. ***Бардак***[282] + суф. ***-івк-а***; *Чаплііївка* < прізв.***Чаплій***[283]+ суф. ***-івк-а***; *Співаківка* < прізв. ***Співак***[284]+ суф. ***-івк-а***; *Озарянівка* < прізв. ***Озарян***[285]+ суф. ***-івк-а***; *Гузіївка* < прізв. ***Гузій***[286] + суф. ***-івк-а***; *Лемзяківка* < прізв. ***Лемзяк***[287] + суф. ***-івк-а*** тощо. А також: *Височинівка* < прізв. *Височин* < колишній власник помістя ***Василь Височин*** + суф. ***-івк-а***; *Голубівка* < прізв. *Голуб* < ***Петро Голуб*** – засновник помістя + суф. ***-івк-а***; *Сонцівка* < прізв. *Сонцов* < полковник (засновник) ***Дмитро Сонцов*** + ***-івк-а*** та ін.

Фіксуємо, похідні від інших онімів, зокрема: *Вознесенівка* < свято ***Вознесіння*** *Господнього* + суф. ***-івк-а***; *Чернігівка* < ***м. Чернігів*** < переселення людей із *Чернігівської губернії* + ***-івк-а***;

Відапеятивні. Такі ойконіми фіксують зв'язок поселення з довкіллям, елементами матеріальної культури або соціальною організацією громади. Зараховуємо найменування, у яких приєднано суфікс ***-івк-а*** до апелятивів на позначення: ***флори і фауни*** (*Калинівка* (4) < апел. ***калина*** – кущова рослина[288] + суф. ***-івк-а***, *Лосівка* < апел. ***лось*** – рогата тварина[289] + суф. ***-івк-а***); ***ландшафту*** (*Лиманівка* < апел. ***лиман*** + суф. ***-івк-а***, *Толоківка* < ***толока*** – пасовище для худоби[290] + суф. ***-івк-а***); ***станової приналежності*** (*Сторожівка* < ***сторож*** –

---

[279] Історія міст і сіл Української РСР: Луганська область. Інститут історії. Київ : УРЕ АН УРСР, 1968. С. 264. [329] Джерела (с. Федорівка (Луначарського)). *Телекомпанія Орбіта*. 29.08.2017. URL: http://orbita.dn.ua/dzherelas-fedorivka-lunacharskogo-29-08-2017-hd.html (дата звернення: 12.10.2025).
[280] Декомунізація назв населених пунктів та районів україни: підстави, процес, підсумки. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://old.uinp.gov.ua/page/dekomunizatsiya-nazv-naselenikh (дата звернення:
[281] .03.2025).
[282] ССУП, С. 33
[283] СУП, С. 138
[284] СУП, С. 58
[285] Озарян. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta/ (дата звернення: 28.05.2025)
[286] Гузій. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta/ (дата звернення: 28.05.2025)
[287] Лемзяк. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta/ (дата звернення: 28.05.2025)
[288] СУМ, Т. 4, С. 76
[289] СУМ, Т. 4, С. 549
[290] СУМ, Т. 10, С. 180

особа, яка охороняє кого-, що-небудь[291] + суф. ***-івк-а***; *Осавулівка* < апел. ***осавул*** – виборна службова особа[292] + суф. ***-івк-а***; *Отаманівка* < апел. від ***отаман*** – ватажок козацького війська[293] + суф. ***-івк-а***); ***побуту*** (*Мотузівка* < апел. ***мотузок*** + суф.***-івк-а***; ***Фартухівка*** < апел. ***фартух*** + суф. ***-івк-а***) А також ойконім *Хрестівка* < апел. ***хрест*** < хрестоподібний дороговказ «Таганрог – Бахмут» + суф. ***-івк-а***.

Поодинокі форманти. Аналіз ойконімів після реформи декомунізації засвідчив, що у назвах утворених суфіксальним способом продуктивним є суфікс ***-івк-а***, інші фіксуємо рідко. Зокрема: *Воздвиженка* < свято ***Воздвиження*** *Чесного Хреста Господнього* + суф. ***-к-а***; *Стрітенка* < свято ***Стрітення*** *Господнього* + суф. ***-к-а***; Довжанськ < ***р. Довжик***[294] + суф. ***-(ан)ськ***.

Морфолого-синтаксичний спосіб деривації (205). Перейменовані ойконіми у переважній більшості, утворені морфолого-синтаксичним способом словотвору. Проте, проаналізовані назви становлять неоднорідну групу. Їхня специфіка полягає в проміжному статусі між лексико-семантичними та афіксальними деривaціями. Такі назви поєднують ознаки первинних і вторинних утворень: з одного боку, вони містять словотвірні форманти, а з іншого – функціонують як субстантивовані прикметникові форми[295].

У твірних основах ойконімів-субстантивованих прикметників фіксуємо похідні від *апелятивів* та від *онімів*. Характерною ознакою досліджуваного матеріалу є форма середнього роду однини, яка узгоджується з номенклатурним позначенням (місто, село, селище). За винятком одного ойконіма *Хрустальний* < рос. *хрустальный* (укр. *кришталевий*) < ***р. Хрустальна***[296], репрезентованого у формі чоловічого роду. Підтримуємо думку Л. Кравченко [297], що таке

---

[291] СУМ, Т. 9, С. 734
[292] СУМ, Т. 5, С. 751
[293] СУМ, Т. 5, С. 801
[294] СГУ, С. 179
[295] Голінатий О. П. Способи словотворення ойконімів Кіровоградщини. *Мова і культура*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. Вип. 17. Т. VII (175). С. 567.
[296] СГУ, С. 595
[297] Кравченко Л. Перейменування сучасних українських ойконімів. *Українське мовознавство*. 2018. Вип. 1. С. 141. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe (дата звернення : 18.03.2025)

перейменування є не зовсім логічним та суперечить нормам української мови, незважаючи на те, що ойконім походить від назви річки.

Серед відапелятивних похідних, наявні назви, утворені внаслідок ***субстантивації прикметників*** з такими словотвірними моделями:

1) ***безсуфіксні прикметники*****:** *Ведмеже* < ***ведмеже*** < прикм. до ведмідь; *Веселе* < ***веселе***; *Високе* (2) < ***високе***; *Старе* < ***старе***; *Тепле* < ***тепле***; *Тихе* < ***тихе***; *Товсте* < ***товсте***; *Чорне* < ***чорне***;

2) ***формант -н-*****:** *Бажане* < ***бажане***; *Благодатне* (4) < ***благодатне***; *Дачне* < ***дачне*** < дача – літній будинок[298]; *Джерельне* (3) < ***джерельне***; *Елітне* < ***елітне*** – який становить собою еліту[299]; *Залізне* < ***залізне***; *Криничне* (2) < ***криничне*** < криниця; *Курортне* < ***курортне*** < курорт – місцевість для відпочинку[300]; *Мирне* (5) < ***мирне***; *Озерне* < ***озерне***; *Північне* < ***північне***; *Холодне* < ***холодне***;

3) ***формант -ов- (-ев-)***: *Березове* < ***березове*** < береза; *Вишневе* (3) < ***вишневе*** < вишня; *Горіхове* (2) < ***горіхове*** < горіх; *Дубове* < ***дубове*** < дуб; *Зразкове* < ***зразкове*** < зразок*; Калинове* (3) < ***калинове*** < калина; *Кленове* < ***кленове*** < клен; *Лісове* < ***лісове*** < ліс; *Наукове* < ***наукове*** < наука; *Садове* < ***садове*** < сад; *Степове* < ***степове*** < степ; *Хромове* < ***хромове*** < хром; *Майорове* < ***майорове*** < майор;

4) ***формант -ськ-*** : *Графське* (2) < ***графське*** < граф; *Українське* (2) < ***українське*** < Україна; *Хутірське* < ***хутірське*** < хутір;

5) ***формант -ин-***: *Няньчине* < ***няньчин*** < нянька; *Рибалчине* < ***рибалчин*** < рибалка;

6) ***формант -цьк-***: *Молодецьке* < ***молодець*** – молода неодружена людина; парубок[301];

7) ***формант -лив-***: *Щасливе* < ***щасливе*** < щастя;

---

[298] СУМ, Т. 2, С. 215
[299] СУМ, Т. 2, С. 475
[300] СУМ, Т. 4, С. 412
[301] СУМ, Т. 4, С. 785

8) ***формант -ач-***: *Жереб'яче* < ***жереб'яче*** < жереб'я – маля кобили[302];

9) ***префіксально-суфіксальні:*** *Заозерне* < ***заозерне*** < за озером, *Зарічне* (2) < ***зарічне*** < за річкою; *Приміське* < ***приміське***; *Придорожнє* < ***придорожнє***; *Прикордонне* < ***прикордонне***; *Приморське* < ***приморське***; *Прилісне* (2) < ***прилісне***;

10) ***суфіксально-складні***: *Білокриничне* < ***білокриничне*** < прикм. ***білий*** + (о) + ім. ***криниця***[303], *Верхньошироківське* < прикм. ***верхній*** + (о) + прикм. ***широкий*** + суф. ***-ськ***.

До ***морфолого-синтаксичного*** способу деривації зараховуємо найменування, у яких засвідчено перехід власної назви на позначення населеного пункту. О. П. Голінатий зазначає, що такий спосіб «історично притаманний ойконімам, які виникли внаслідок субстантивації переважно посесивних антропонімів, що набули ознак суфіксальних іменників, тому їх відносять до морфологічних похідних: поміщик Андросов > поселення (чиє?) Андросова > с. Андросове»[304].

У ***відантропонімних*** найменуваннях фіксуємо субстантивацію прикметникових словоформ: *Булавіне* < прізв. *Булавін* < ***Кіндрат Булавін*** – керівник козацького повстання за звільнення Дону[305]; *Чистякове* < власник помістя *Чистяков*; *Верезамське* < прізв. ***Верезамський***[355]; *Гречищине* < прізв. ***Гречишкин***[306]; *Давидовське* < прізв. ***Давидовський***[357], *Картушине* < прізв. ***Картушин***; *Анищине* < прізв. ***Аниськін.*** А також субстантивацію присвійних прикметників, за допомогою таких словотвірних моделей:

посесивний суфікс -ин (*Іващине* < прізв. ***Івашка*** + суф. ***-ин***, *Коробчине* (2) < прізв. ***Коробка*** + суф. ***-ин***, *Шигимажине* < прізв. ***Шигимага*** + суф. ***-ин***,

---

[302] СУМ, Т. 2, С. 520

[303] Детальніше у *Додатку Д*.

[304] Голінатий О. П. Способи словотворення ойконімів Кіровоградщини. *Мова і культура*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. Вип. 17. Т. VII (175). С. 567.

[305] Підпільник Кіндрат. Від боротьби за Бахмут до незалежності Дону. Історична правда, 25.05.2023. URL: https://www.istpravda.com.ua/articles/2023/05/25/162724/ (дата звернення: 18.03.2025) [355] Верезамська. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta/% (дата звернення: 18.03.2025)

[306] Гречишкин. *Рідні*. URL: https://ridni.org/karta/% (дата звернення: 18.03.2025) [357]
ССУП, С. 280

Морочине < прізв. ***Морока*** + суф. ***-ин***, *Пантюшине* < прізвизько ***Пантюха*** + суф. ***-ин***, *Янохіне* < прізв. ***Яноха*** + суф. ***-ін***);

посесивний суфікс -ів (-ов): (*Бетманове* < прізв. *Бетман* < командир УПА ***Володимир Бетман*** + ***суф. -ов***, *Леонове* < ОІ ***Леон*** (Леонтій) + ***суф. -ов***, *Титаренкове* < прізв. ***Титаренко*** + ***суф. -ов***, *Ступакове* < прізв. *Ступак* + ***суф. -ов***; ***релятивний суфікс -(ів)ськ***: (*Бойківське* < прізв. ***Бойко*** + суф. ***-(ів)ськ***, *Вальянівське* < прізв. ***Вальянов*** + суф. ***-ськ***, *Іванівське* (2) < ОІ ***Іван*** + суф. ***-(ів)ськ***, *Куликівське* < прізв. ***Кулик***[307] + суф. ***-(ів)ськ***, *Микільське* < ОІ ***Микола*** + суф. ***-ськ***, *Олександрівське* (3) < ОІ ***Олександр*** + суф. ***-(ів)ськ***, *Симиренківське* < прізв. ***Симиренко*** + суф. ***-(ів)ськ***, *Фролівське* < ОІ ***Фрол*** + суф. ***-(ів)ськ***).

Продуктивними є назви населених пунктів, утворені від гідронімів. Такі назви позначають розташування помешкання неподалік водного об'єкта. Фіксуємо ойконіми що узгоджуються з номенклатурним позначенням: *Кундрюче* < *р.* ***Кундрюча***; *Кисличе* < *р.* ***Кислича***[308]; *Бузове* < *р.* ***Бузова***; *Зайцеве* < *бб.* ***Зайцева***[309]; *Мандричине* < *р.* ***Мандричина***[310]; *Сіверське* < *р.* ***Сіверський Донець***[311]; *Кам'яне* < *р.* ***Кам'яна*** *Балка*[312]; *Кам'янувате* < *р.* ***Кам'янувата***[313]; Таким чином, найменування набувають прикметникового характеру та вказують на приналежність до певної річки.

А також творення прикметникових словоформ за допомогою формантів: суф. ***-ов*** (*Деркулове* р. < ***Деркул*** + суф. ***-ов***); суф. ***-ськ (-цьк)***: (*Кальміуське* (2) < р. ***Кальміус*** + суф. ***-ськ***, *Чирилянське* < р. *Балка* ***Чирилянка*** + суф. ***-ськ***, *Хрещатицьке* < р. ***Хрещата***[314]+ суф. ***-цьк***); суф. ***-ин*** – *Берестин* < *р. Берестова*[315] < основа ***Берест*** + суф. ***-ин***.

---

[307] СУП, С. 98
[308] СГУ, С. 247
[309] СГУ, С. 237
[310] СГУ, С. 351
[311] СГУ, С. 503
[312] СГУ, С. 234
[313] СГУ, С. 203
[314] СГУ, С. 594
[315] СГУ, С. 44

Менш продуктивними виявилися ойконіми морфолого-синтаксичного способу творення, похідні від інших власних найменувань. Нам вдалося викоремити такі словотвірні моделі: *Авдіївське* < *м.* ***Авдіївка***[316] + суф. ***-ськ***; *Дружківське* < *м.* ***Дружківка***[317] + суф. ***-ськ***; *Дебальцівське* < *м.* ***Дебальцеве***[318] + суф. ***-(ів)ськ***; *Липське* < імовірно, від *с.* ***Липове*** + суф. ***-ськ***; *Слобідське* (2) < ***Слобідська*** *Україна*; *Слобожанське* (4) < ***Слобожанщина*** + суф. ***-ськ***; *Таврійське* < ***Таврія***[319] + суф. ***-ськ***; *Покровське* < свято ***Покрови*** + суф. ***-ськ***; *Трійчате* < ***трійчатий*** < *День Святої Трійці*; *Троїцьке* < ***Трійця*** + суф. ***-ськ***; *Богданівське* < ***Богданівський*** *полк Армії УНР*; *Кипуче* < залізнична станція ***«Кипуча»***; *Пролісне* < залізничний зупинний пункт ***«Пролісний»***.

До відонімних назв, утворених морфолого-синтаксичним способом, також належить група складних ойконімів-субстантивів, утворених основоскладанням та суфіксально-складним способом словотворення. До прикладу: *Андріївка-Клевцове* < ОІ ***Андрій*** + суф. ***-івка*** + прізв. ***Клевцов*** (назва походить від засновника пана Клевцова та імені його сина Андрія[320]); *БоковоХрустальне* < прикм. ***боковий*** + (о) + ***м. Хрустальний***[321]; *Нововолодимирське* < прикм. ***новий*** + (о) + ОІ ***Володимир*** + суф. ***-ськ***; *Новопросянське* < прикм. ***новий*** + (о) + ***с. Просяне***[322] + суф. ***-ськ***; *Петропавлівське* < свято ***Петра*** і ***Павла*** (зрощення імен двох апостолів) + суф. ***-(ів)ськ***; *Свято-Покровське* (2) < ***свята*** + (о) + ***Покрова*** + суф. ***-ськ***. У цьому випадку фіксуємо поєднання кількох способів словотворення.

Складні ойконіми (24). У нашому дослідженні фіксуємо ойконіми утворені ***лексико-синтаксичним способом словотвору (3)*** – «це різновид неморфологічного способу деривації, утворення нових онімів із словосполучень

[316] ЕСТУ, С. 13
[317] ЕСТУ, С. 197
[318] ЕСТУ, С. 175
[319] ЕСТУ, С. 461
[320] Як у селі на Донеччині «гадюк ганяли». *Укрінформ*. 19.04.2025. URL: https://www.ukrinform.ua/rubricculture/3982368-ak-u-seli-na-donec (дата звернення: 12.10.2025)
[321] ААТУ, 2021. С. 175
[322] ААТУ, 2021. С. 306

унаслідок зрощення їх компонентів»[323]. Головно такі населені пункти повернули свої історичні назви, пов'язані з німецькими колоніями XVIII
– XIX ст., відповідно у своїй структурі містять іншомовні компоненти. До прикладу: *Бергталь* < нім. ***berg***[324] ***tal***[325] (укр. гірська долина), *Грінталь* < нім. ***grünes***[326] ***tal*** (укр. зелена долина), *Ямбург* < укр. ***ям*** – поштова станція[327] + нім. ***burg***[328] (укр. фортеця).

Після реформи декомунізації частина ойконімів, утворена ***основоскладанням (10)***. Фіксуємо такі моделі творення:

1) ***іменник + іменник-онім (іменник-онім + іменник)***: *Верхокам'янка* < ***верх*** + ***р. Кам'янка***[329]; *Маринопіль*< ОІ ***Марина*** + ***-піль*** (поле);

Олександропіль < ОІ ***Олександр*** + ***-піль***;

2) ***прикметник + іменник-онім***: *Верхньоєланчик* < ***верхній*** + *р. Сухий* ***Єланчик***[330]; *Верхньоосикове* < ***верхній*** + ***с. Осикове***[331]; *Новосімейчине* < ***новий*** + ***с. Сімейчине***; *Новослобідське* < ***новий*** + ***с. Слобідське***; *Новоспаське* < ***новий*** + ***с. Спаське***; *Новоіванівка* < прикм. ***новий*** + ***с. Іванівка***;

3) ***прикметник + іменник-апелятив***: *Златопіль* < ***злате*** + (о) + ***поле***.

Ойконіми утворені суфіксально-складним способом (15). До цієї групи зараховуємо назви, що поєднують дві твірні основи за допомогою формантів: *Гостроверхівка* < прикм. ***гострий*** + апел. ***верх*** + суф. ***-івк-а***; *М'ясожарівка* < апел. ***м'ясо*** + дієсл. ***жарити*** + суф. ***-івк-а***; *Миролюбівка* < ім. ***мир*** + дієсл. ***любити*** + суф. ***-івк-а***; *Новоапостолівка* < прикм. ***новий*** + апел. ***апостол*** + суф. ***-івк-а***; *Новоселівка* < прикм. ***новий*** + ім. ***село*** + суф. ***-івк-а***; *Клинова-Новоселівка* <

---

[323] Словник української ономастичної термінології / уклад.: Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. С. 132.
[324] Мюллер В. Великий німецько-український словник. Київ: Чумацький шлях, 2005. С. 116.
[325] Там само. С. 598.
[326] Там само. С. 297.
[327] СУМ, Т. 11, С. 644
[328] Мюллер. Великий німецько-український словник. С. 149.
[329] СГУ, С. 235
[330] Каталог річок України / уклад. Галина Іванівна Швець, Н.І. Дрозд, Сергій Пилипович Левченко; відп. ред. В. І. Мокляк, Київ : Видавництво АН УРСР, 1957 .С. 137.
[331] ААТУ, 2021. С. 65

б. Клинова [332]+ словосполучення ***нове село*** + суф. ***-івк-а***; *Сіверськодонецьк* < *р.* ***Сіверський Донець***[333] + суф. ***-цьк***; *Сокологірськ* < апел. ***сокіл*** + апел. ***гора*** + суф. ***-ськ***; *Ясногорівка* < прикм. ***ясний*** + апел. ***гора*** + суф. ***-івк-а***; *ПетровоКрасносілля* < присвійний прикм. ***Петрів*** + словосполучення ***красні села*** + *******j*; *П'ятипілля* < ***п'ять*** + (и) + ***полів*** + *******j*.

Складені ойконіми (24). За своєю структурою ойконіми після реформи декомунізації є двочленними словосполученнями, компоненти яких вступають у семантико-синтаксичні відношення. Роль опорного компонента виконує іменник, залежного – переважно прикметник, зрідка числівник. Зважаючи на семантику атрибутивного компонента, поділяємо назви на такі групи:

1) ***атрибут, що позначає час виникнення поселення*****:** *Стара Миколаївка* < прикм. ***старий*** + іст. назва. ***Миколаївка***; *Нове Шахове* < прикм. ***новий*** + ***с. Шахове***; *Нова Оленівка* < прикм. ***новий*** + ***м. Оленівка***; *Нова Козача* < прикм. ***новий*** + залізнична станція ***Козача*** *Лопань*; *Нова Каракуба* < прикм. ***новий*** + іст. назва ***Каракуба*** (з тюрк. *qara qoba – чорна печера*); *Нова Гусарівка* < прикм. *новий* + ***с. Гусарівка***; *Бажане Перше* < **с. *Бажане*** + порядковий числ. ***перший***; *Бажане Друге* < ***с. Бажане*** + порядковий числ. ***другий***;

2) ***атрибут, що вказує на розмір поселення*****:** *Малі Феськи* < прикм. ***малий*** + *с. Феськи*; *Мале Веселе* < прикм. ***малий*** + *с. Веселе*; *Мала Юріївка* < прикм. ***малий*** + *с. Юріївка*; *Мала Іванівка* < прикм. ***малий*** + ***с. Іванівка***;

3) ***атрибут, що вказує на розташування*****:** *Нижня Шевирівка* < прикм. ***нижній*** + ***с. Верхньошевирівка***;

4) ***атрибут, що позначає ознаку*****:** *Кам'яний Пласт* < прикм. ***кам'яний*** + ім. ***пласт***; *Зелений Гай* < прикм. ***зелений*** + ім. ***гай***; *Довга Балка* < прикм. ***довгий*** + *ім.* ***балка***; *Горіхова Балка* < прикм. ***горіховий*** + ім. ***балка***;

5) ***атрибут, що позначає приналежність*****:** за допомогою присвійних прикметників (*Манжиків Кут* < прізв. ***Манжик*** + ім. ***кут***; *Макарів Яр* < ОІ

[332] СГУ, С. 254
[333] СГУ, С. 503

Макар + ім. ***кут***; *Лобівські Копальні* < прізв. ***Лобів*** + ім. у мн. ***копальні***; *Коробів Хутір* < прізв. ***Короб*** + ім. ***хутір***). А також ойконім *Дар Надії* < ім. ***дар*** + ОІ. ***Надія***, атрибутивний компонент якого виражений у формі Р.в.

Перейменування ойконімів спричинило очищення лінгвістичного ландшафту від ідеологізованих радянських маркерів і сприяло відновленню питомих українських словотвірних моделей. Лексико-семантичний спосіб деривації після реформи залишився продуктивним: зафіксовано 30 випадків онімізації апелятивів і 24 випадки трансонімізації, при цьому трансонімізовані гідроніми становлять провідну групу. Суфіксальна деривація є домінантною у творенні простих ойконімів – особливо продуктивним є формант **-**івк-а, який реалізує як антропонімну, так і апелятивну мотивацію.

Морфолого-синтаксичний спосіб реалізовано субстантивацією прикметників і прикметникових словоформ, що вказують на природні, історичні та локальні джерела номінації. Частину складних ойконімів утворено лексикосинтаксичним способом (переважно повернення історичних назв, зокрема німецького походження), а решта – основоскладанням та суфіксально-складним способом. Складені ойконіми – двочленні словосполучення, де опорним є іменник, а атрибутивним компонентом найчастіше виступає прикметник або числівник.

ВИСНОВКИ

Уперше здійснено комплексне лексико-семантичне та структурнословотвірне дослідження ойконімів Східної України (Донецької, Луганської та Харківської областей) до та після реформи декомунізації.

1. На підставі аналізу восьми постанов Верховної Ради України про перейменування населених пунктів, ухвалених упродовж 2016–2025 рр., виокремлено 768 найменувань. Установлено, що в межах декомунізаційних процесів у зазначеному регіоні перейменовано 384 населені пункти.

2. Укладено алфавітний покажчик виявлених назв (додаток А), до якого включено такі параметри: номенклатурне позначення; назва населеного пункту до реформи; найменування після реформи; адміністративна область розташування; дата ухвалення рішення про перейменування. Створений покажчик забезпечує систематизований і зручний для подальших наукових студій доступ до оновленого ойконімного матеріалу регіону.

3. Опрацьовано теоретичний матеріал, який дав змогу окреслити теоретико-методологічні засади вивчення топонімів. Топоніміка посідає важливе місце, оскільки її матеріал безпосередньо пов’язаний із просторовою організацією суспільства та відображає взаємодію мовних і позамовних чинників. Суттєву роль відіграє мотивувальний аналіз, який дає змогу простежити зв’язок між реальною місцевістю, соціальними процесами й мовною практикою. Обов’язковим компонентом вивчення топонімів є семантичний та словотвірний аналіз, що допомагають визначати продуктивні моделі творення. З’ясовано, що зміна словотвірних тенденцій та домінування тих чи інших моделей часто корелює з соціально-політичними трансформаціями, що особливо помітно в періоди активних перейменувальних процесів, у тому числі під час сучасної реформи декомунізації.

4. За семантикою мотивувальних баз ойконіми Східної України до та після декомунізації поділено на відапелятивні та відонімні, у межах яких виокремлено лексико-семантичні групи (додатки Б і В).

Зафіксовано, що ойконімна система Східної України до реформи декомунізації наскрізь пронизана ідеологічними мотивами радянської доби, сформованих цілеспрямовано й системно. Установлено, що радянська політика виконувала функцію інструмента просторового контролю, покликаного не лише позначати адміністративний устрій країни, а й сформувати стандартизовану суспільну свідомість, орієнтовану на цінності соціалістичного ладу.

До відапелятивного (126 од.) фонду зараховано найменування, пов'язані з радянською символікою, міфологемами, абстрактними соціалістичними поняттями та виробничо-трудовою діяльністю. Особливу роль відігравала лексема *червоний / красный*, що стала ключовим маркером нового політичного культу та підтверджувала процес концептуального переосмислення традиційної семантики в межах радянської новомови. Значну групу становили ойконіми, утворені з російськомовних форм, транслітерованих українською, що свідчить про тривалий і глибокий вплив політики росіянізації на лінгвістичний ландшафт регіону.

Відонімні ойконіми (258) підтверджують масштаб персоніфікованої ідеологізації простору. Найчисленнішими виявилися найменування, похідні від антропонімів, а саме, названі на честь: діячів партійного апарату, організаторів репресій, іноземних революціонерів, військових діячів та локальних більшовиків. Вони демонструють чітку тенденцію до конструювання пантеону політичних героїв, закріплених на адміністративній мапі України. Зафіксовано частину назв із порушенням норм державної мови, що додатково вказує на впровадження політики росіянізації, яка торкалася навіть тих топонімів, що не мали прямої політичної мотивації.

Хронологічно мотивовані ойконіми втілювали прагнення радянської влади закріпити в суспільній свідомості ключові дати тоталітарного періоду, перетворивши їх на постійні символи соціалістичного світорозуміння. Особливо показовими є назви, пов'язані з Жовтневою революцією та Першим травня, що виконували функцію меморіалізації та формування певного історичного наративу.

Отримані результати засвідчують, що радянська ойконімія Східної України не була хаотичним явищем, а становила структуровану систему, підпорядковану політичним цілям, і слугувала способом ідеологічної присутності держави в повсякденному просторі. Через топоніми радянська влада маркувала територію власними символами, трансформувала семантичну картину світу населення, впроваджувала російськомовні форми та витісняла національно марковані елементи.

Декомунізація започаткувала переорієнтацію ойконімного простору з ідеологізованих радянських назв на оніми з нейтральним, позитивним або культурно-національним змістом, що відповідають українській традиції назвотворення.

Відапелятивні ойконіми (182) після декомунізації поділено на такі лексико-семантичні групи: від ознак і якостей – тенденція до оцінно-позитивної семантики; від ландшафтно-географічних характеристик – прагнення до природної характеристики простору; від предметної лексики; від рослинного світу – символічне відродження локальної ідентичності через українську флору; від тваринного світу; від професій і соціальних ролей – відображає історикокультурну пам’ять, особливо козацьку та господарську традицію; від іншомовних основ, адаптованих історично – збереження колонізаційної спадщини без ідеологічного навантаження.

Відонімні найменування (202) після декомунізації стали одним із ключових засобів нейтралізації радянських назв, що засвідчує повернення до традиційної моделі назвотворення через особові імена, прізвища та прізвиська. Значну частину становлять меморіальні найменування, в яких поєднано антропонім та пам’ятну функцію. Це перехід до гуманістичної, культурної й національно орієнтованої традиції називання. Фіксуємо тенденцію мотивування нових назв уже відомими топонімами. Зокрема від: сусідніх поселень, водних об’єктів або історичних найменувань певної території. Знаковими, на наш погляд, є ойконіми, перейменовані на честь релігійних свят, які у радянський період були

табуйованими та історично вагомих об’єднань, як-от «Богданівський полк армії УНР».

Загалом, ойконімнийпростір після декомунізації став більш національно-орієнтованим, природно мотивованим та історично виправданим.

5. Здійснено структурно-словотвірний аналіз ойконімів Східної України у двох часових зрізах (додаток Г і Д). За структурою виокремлені назви поділено на прості, складні й складені .

До реформи декомунізації, прості найменування утворювалися лексико-семантичним, афіксальним та морфолого-синтаксичним способами деривації.

У межах лексико-семантичного способу виділено ойконіми, утворені онімізацією та трансонімізацію. Онімізація зреалізована через семантичне переосмислення апелятивів, ідеологічно вагомих для радянської влади, що засвідчує пряму залежність номінаційного процесу від політичної доктрини. Важливим аспектом є росіянізація лексичного складу: у системі ойконімів поширеними є кальки, прямі запозичення та апелятиви російського походження, що означає цілеспрямоване витіснення питомих українських форм та деформацію природного розвитку топонімії. Трансонімізація змінила свій природний характер. У радянський період провідною стала трансонімізація антропонімів, здебільшого пов’язаних з діячами компартії, військовими, ідеологами СРСР. Таким чином, ономастична система була використана як засіб увіковічення імен на географічній мапі України. Зафіксовано також трансонімізацію гідронімів, хрематонімів, хрононімів. Останні відображають політичний календар СРСР.

Афіксальна деривація до реформи декомунізації була продуктивною насамперед у межах суфіксальних моделей, що формували ойконіми на основі радянських антропонімів та, рідше, апелятивів. Найактивнішими виявилися форманти -івк-а, -к-а, -(ів)ськ – релятивний суфікс, який не завжди формує окрему словотвірну категорію, проте активно використовувався для створення меморіальних назв. Два ойконіми утворені усіченням антропонімів, що також підтверджує меморіальний характер радянської номінації. Суфікси у радянський

період виконували не лише словотвірну, а й семіотичну функцію, маркуючи поселення як простір радянської пам'яті.

Морфолого-синтаксичний спосіб виявився найпродуктивнішим (200). Його сутність полягає у субстантивації відапелятивних прикметників із формантами -н-, -ов-, -ев-, -ин-, -ськ- (характерним стала наявність одного або двох коренів у основі); присвійних відантропонімних найменувань з формантами -ин, -ів (-ов), -(ів)ськ та відтопонімних із суфіксом -ськ-. Радянські субстантивовані назви здебільшого фіксують ідеологічно марковану лексику, що відтворює цінності СРСР: революційність, більшовизм, комсомольський рух, червоноармійську міфологію, культ праці.

Утворення назв населених пунктів відбувалося не стільки за природними законами ономастичного розвитку, скільки в руслі державної політики СРСР, спрямованої на закріплення політичних символів, увічнення діячів радянського канону та утвердження російськомовної форми як соціально престижної.

Складні найменування утворені основоскладанням, абревіацією та суфіксально-складним способом.

Для основоскладання характерне поєднання прикметника з апелятивом або онімом, що створювало ідеологічно марковані структури. Значний масив назв із прикметником *новий* демонструє типову для радянського періоду стратегію конструювання простору з відсилкою до інших поселень та імпортованих топонімів (зокрема російських). Абревіаційні моделі є показовими з погляду семантики. Їх нетипова для української топонімії структура підтверджує втручання радянської влади у процес ойконімотворення, що тяжів до формулювання інтернаціональних політичних гасел. Суфіксальноскладні утворення стали одним з найбільш репрезентативних різновидів. У таких назв до складної основи додавалися суфікси -івк-а, -ськ, -(ів)ськ, -цьк. Цей тип демонструє поєднання різнорівневих словотвірних моделей, спрямованих на увиразнення ідеологічної семантики через морфологічну структуру.

Складені найменування утворені за моделями словосполучень, виявили різні типи семантико-синтаксичних відношень між компонентами. Зокрема:

«прикметник + іменник» відображає низку семантичних параметрів – ознаку за кольором, час виникнення, розмір (значна кількість назв із прикметниками *червоний / красный* засвідчує політичне навантаження атрибутивних компонентів); «числівник + іменник», де опорний компонент є субстантивованим прикметником.

Особливу групу становлять назви у формі родового відмінка, які пов'язані з меморіалізацію діячів радянського режиму.

Усунення радянських наративів створило умови для повернення до історично притаманних українській ойконімії словотвірних моделей.

Для простих ойконімів Східної України, перейменованих у межах реформи декомунізації, характерні лексико-семантичний, афіксальний (виключно з приєднанням суфікса), морфолого-синтаксичний способи творення.

Лексико-семантична деривація охоплює процеси онімізації апелятивів та трансонімізації різних класів онімів. Сучасні перейменування засвідчують відхід від ідеологічно мотивованих назв і повернення до природних, топографічних, історико-культурних мотивів. Онімізація репрезентує широкий спектр семантичних груп – від назв природного середовища та ландшафтних термінів до абстрактних понять і назв людей. Трансонімізація, передусім гідронімів, набуває статусу відродження словотвірної традиції, у якій водні об'єкти виступають природним джерелом вторинної номінації населених пунктів. Водночас зберігається і продуктивність переходу антропонімів, ойконімів та ергонімів в нові назви поселень, що подекуди відновлює історично втрачені найменування.

Суфіксальний спосіб словотвору представлений насамперед формантом -івк-а, який використовується як для творення назв від антропонімів, так і від апелятивів, що відображають природні умови, селянське середовище, заняття або соціальні ролі мешканців. Зафіксовано невелику кількість назв, утворених за допомогою поодиноких суфіксів: -к-а, -(ан)ськ.

Морфолого-синтаксичний спосіб деривації (205) реалізовано через субстантивацію прикметників та посесивних форм. Ці назви поєднують риси

первинних та вторинних утворень, відображаючи перехід прикметникових словоформ у статус повноцінних онімів. Їхня структурна організація ґрунтується на узгодженні з номенклатурним позначенням поселення та водночас зберігає тісний зв'язок з вихідними апелятивами чи онімами – передусім антропонімами й гідронімами (за допомогою формантів -ів (-ов), -ин,
-(ів)ськ.

Складні ойконіми після реформи декомунізації утворені лексикосинтаксичним способом, основоскладанням та суфіксально-складним способом.

Лексико-синтаксичним спосіб, що передбачає зрощення компонентів словосполучення в одну цілісну номінативну одиницю, притаманним насамперед назвам, що відновлюють історичну ойконімію регіону (зокрема запозичені компоненти). Для основоскладання характерні такі словотвірні моделі: іменник + іменник-онім, прикметник + іменник-онім. Суфіксальноскладний спосіб деривації характеризується поєднанням двох твірних основ за допомогою словотвірних формантів -івк-а, -ськ (-цьк).

Складені ойконіми утворюють окремий структурний пласт, оскільки являють собою двокомпонентні словосполучення, у яких іменник виступає ядром, а прикметник або числівник – залежним атрибутивним компонентом. З огляду на семантичний зміст атрибутивного компонента, складені ойконіми доцільно класифікувати на декілька основних груп із атрибутом, який вказує на: час виникнення поселення, розмір, просторове розташування, якість та приналежність.

6. Здійснене дослідження дало змогу укласти додатки, які відображають основні лексико-семантичні групи та структурно-словотвірні моделі творення ойконімів Східної України до та після реформи декомунізації. Загалом укладено 5 додатків.

Отримані результати комплексного аналізу ойконімії Східної України, що охоплює лексико-семантичні характеристики мотивувальних баз, способи творення простих, складних і складених назв, виявлені в ході дослідження,

засвідчують, що ойконімний простір регіону репрезентує важливий історикокультурний пласт. Проведений аналіз продемонстрував значну динаміку перейменувальних процесів у період декомунізації, що істотно вплинуло на формування сучасного лінгвістичного ландшафту. Зібраний фактаж відображає не лише мовні закономірності творення найменувань, а й ширший історичний контекст розвитку регіону, у якому віддзеркалюються трансформації суспільного життя, зміна ідеологічних орієнтирів і прагнення до відновлення автентичної традиції назвотворення. **Перспективу** дослідження вбачаємо в розширенні джерельної бази та залученні ширшого географічного матеріалу для зіставного аналізу ойконімних систем різних регіонів України, а також у поглибленому вивченні ойконімів Східної України в ширшому діахронному вимірі, що дозволить простежити еволюцію структурно-словотвірних моделей та лексико-семантичних параметрів у різні історичні періоди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

Література:

1. Ажнюк Б. М. Мовна політика: Україна і світ. Київ : Видавн. дім Дмитра Бураго, 2021. 420 с.

2. Ажнюк Б. М. Мовна політика в Україні і перспективи євроінтеграції. *Мовознавство*. 2022. №6. С. 15-33.

3. Атлас адміністративно-територіального устрою України / За заг. ред. Остапенка П. /видання друге, доповнене. Київ. 2021. 441 с.

4. Бучко Д. Г. Аналіз ойконімії конкретного регіону крізь призму номінації (на матеріалі ойконімії Тернопільщини). *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*. Познань, 2010. С. 315–324.

5. Бучко Д. Г. Класифікація ойконімів України (словотвірномотиваційний аспект). *Наукові записки Кіровоградського університету*. *Серія: Філологічні науки*. Вип. 37. Кіровоград, 2001. С. 10–13.

6. Бучко Д. Г. Основні принципи і способи номінації поселень у Галицькій землі (за даними реєстру поселень з 1670 р.). *Українська мова*. 2009. № 4. С. 41–51.

7. Бучко Д. Г. Українські топоніми на *-івці*, *-инці*: дис. ... канд. філол. наук: 10.661. Львів, 1972. 333 с.

8. Вербич С. О. Сучасна українська онімна лексика: функціональний аспект. *Вісник НАН України.* 2008. № 5. С. 54–60. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/ (дата звернення: 03.01.2025).

9. Вербич С. О. Українська ономастика: перспективи розвитку.

Українська мова. Київ, 2010. № 3. С. 73–80.

10. Власні імена людей: слов.-довід. / Л. Г. Скрипник, Н. П. Дзятківська; ред. В. М. Русанівський; НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, 3-тє вид., випр. Київ: Наук. думка, 2005. 334 с.

11. В'ячеславова О. А. Бунін Микола Леонтійович // Енциклопедія сучасної України. / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ, Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. URL: https://esu.com.ua/article-37944 (дата звернення: 12.10.2025).

12. Гарчев П. І. Червона гвардія. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Chervona_hvardiia (дата звернення: 22.10.2025)

13. Гирич І. Чи потрібна в Києві подальша деколонізація та дерусифікація міського інтелектуального простору. *Київські історичні студії* : науковий журнал. № 2 (7). 2018. С. 130–139. URL: https://istorstudio.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/163/210 (дата звернення: 10.11.2024).

14. Гнатюк О. М., Гоманюки М. А., Мельничук А. Л. Деколонізація ойконімів України: у пошуку оптимальних підходів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. *Серія : Географічні науки*, 2022. Вип. 17. С. 20. URL: https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/338 (дата звернення: 09.01.2025).

15. Голінатий О. П. Мотиваційні особливості ойконімії Кіровоградщини. *Магістеріум. Мовознавчі студії*, Вип. 50, 2013. С. 23–27.

16. Голінатий О. П. Способи словотворення ойконімів Кіровоградщини. *Мова і культура*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. Вип. 17. Т. VII (175). С. 565–570.

17. Гриценко О. А. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України; Інститут культурології НАМ України. Київ, 2019. 320 с.

18. Гумецька Л. Л. Нарис словотворчої системи української актової мови XIV-XV ст. Київ : АН УРСР, 1958. 298 с.

19. Декомунізація назв населених пунктів та районів україни: підстави, процес, підсумки. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://old.uinp.gov.ua/page/dekomunizatsiya-nazv-naselenikh-punktiv-ta-raionivukraini-pidstavi-protses-pidsumki (дата звернення: 18.03.2025).

20. Демська О. М. Сучасний топонімний ландшафт України: між пам'яттю і спогадом. *Slavia Orientalis*. 2016. Т. 65. Вип. 3. С. 601–611.

21. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Т. 2. Донецьк : ДонНУ, 2012. 349 с.

22. Зубко А. М. Українська ономастика: здобутки та проблеми.

Спеціальні історичні дисципліни: *питання теорії та методики* : зб. наук. праць. 2007. С. 262–281.

23. Історія міст і сіл Української РСР: Донецька область. Інститут історії. Київ: УРЕ АН УРСР, 1970. 992 с.

24. Історія міст і сіл Української РСР: Луганська область. Інститут історії. Київ: УРЕ АН УРСР, 1968. 940 с.

25. Історія міст і сіл Української РСР: Харківська область. Інститут історії. Київ: УРЕ АН УРСР, 1967. 664 с.

26. Каталог річок України / уклад. Г. І. Швець, Н. І. Дрозд, С. П. Левченко; відп. ред. В. І. Мокляк, Київ : Видавництво АН УРСР, 1957. 192 с.

27. Ковач Л. Л. Мовна ситуація та мовна політика в Україні. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. Київ, 2010. Вип. 2. С. 138–158.

28. Ковтюх С. Соціоономастичні аспекти перейменувальних процесів в Україні. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Сер.: мовознавство*. *Серія: Мовознавство.* Тернопіль, 2017. Вип. 1 (27). С. 160–165.

29. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96ВР. Київ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show (дата звернення: 19.01.2025).

30. Кордуба М. М. Що кажуть нам назви осель? Львів : Наша батьківщина. 1938. № 3. 22 с.

31. Котович В. В. Ойконімія Опілля XII-XX ст.: автореф. дис. … канд.
філол. наук: спец. 10.02.01. Івано-Франківськ, 2000. 20 с.

32. Кравченко Л. Перейменування сучасних українських ойконімів. *Українське мовознавство*, 2018. Вип. 1, С. 141. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe (дата звернення : 18.03.2025)

33. Кульчицький С. В. Інтернаціонал комуністичний, Третій Інтернаціонал, Комінтерн. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Internacional_III (дата звернення: 22.10.2025)

34. Кульчицький С. В. Велика Жовтнева соціалістична революція. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН

України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=velyka_zhovtneva_sotsialistychna_revoljutsija (дата звернення: 15.03.2025).

35. Купчинська З. О. Генітив належности в мікротопонімії. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2020. Вип. 72. С. 159–170. URL: https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/10918/11128 (дата звернення 15.03.2025).

36. Купчинська З. О. Лексико-семантична і словотвірна структура географічних назв на *-ин*, *-ів* (територія України, X–XX ст.): дис. … канд. філол.
наук: 10.02.01. Львів, 1993. 163 с.

37. Купчинська З. О. Топоніми на *-ів*, *-ин* слов'янського походження. *Мовознавство*, 1993. №5. С.27-35.

38. Купчинський О. А. Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень (Географічні назви на *-ичі*). Київ:
Наукова думка, 1981. 251 с.

39. Лабінська Г. М. Топоніміка України: навч.-метод. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 274 с.

40. Леванда Н., Койло Ю. Ономастика: здобутки і самостійність. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства*: мат-ли V Всеукр. наук. конф. студ., асп., викл. та співроб. Суми, 20–21 квітня, 2017. С.
358–361.

41. Лисенко О. В. «Искра». // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Iskra (дата звернення 22.10.2025)

42. Лучик В. В. Етимологічний словник топонімів України / відп. ред.
В. Г. Скляренко. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 544 с.

43. Лучик В. В. Категорії словотвірні – хронологія, географія. *Słowiańska onomastyka: encyklopedia*. Warszawa; Kraków : Towarzystwo Naukowe Warszawskie, 2003. T. II. S. 58–59

44. Лучик В. В. Топоніміка // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe (дата звернення: 18.03.2025).

45. Макеєва К. С. Про аспекти топонімічних досліджень в сучасній лінгвістиці. *Наукові вісті Київського політехнічного інституту ім. І. Сікорського. Сер. : Філологія*. 2012. Вип. 24. С. 189–193.

46. Мальовнича Дворічанщина: краєзнавча мандрівка. *Харківська обласна бібліотека для дітей*; уклад. В. Лопата. Харків, 2020. 6 с.

47. Маркова О. Є., Шандра В. С. Чернігівська губернія. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України.
Інститут історії України. Київ: Наукова думка. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/e (дата звернення: 18.03.2025).

48. Маслійчук В. Л. Слобідська Україна. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка.
URL:http://www.history.org.ua/?termin=Slobidska_Ukraina (дата звернення: 18.03.2025).

49. Мацюк Г. П. Лінгвістичний ландшафт України як взаємодія мови та ідеології: минуле і сьогодення. *Мова і суспільство*. Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2017. Випуск 8. С. 71–82.

50. Михайличенко Н. Є. Структурно-семантичні типи українських ойконімів із формантами *-ець*, *-иця*: автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.01.
Львів, 2011. 18 с.

51. Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації. / за ред. Юліане Бестерс-Дільґер. 2-ге вид. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. 363 с.

52. Мосур О. С. Мікротопонімія кінця XVIII – початку XIX століття: Самбірський циркул: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «українська мова», Львів, 2019. 804 с.

53. Мюллер В. Великий німецько-український словник. Київ:
Чумацький шлях, 2005. С. 758 с.

54. Нуждак Л. В. Теоретичні здобутки в галузі еколінгвістики. *Лінгвістичні дослідження* : зб. наук. пр. Харків : Харківський національний педагогічний університет ім. Г. Сковороди, 2013. Вип. 36. С. 206–209.

55. Німчук В. В. Українська ономастична термінологія : проект. *Повідомлення Української ономастичної комісії.* Київ : Наукова думка, 1966.
Вип. 1. С. 24–43.

56. Павліченко Ю. Білінгвізм в Україні: причини й наслідки. Управління розвитком. 2013. № 15. С. 36–38.

57. Панич Г. І., Іщенко О. С. Мовне законодавство // Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. 2019. URL: https://esu.com.ua/article-68169 (дата звернення: 04.01.2025).

58. Перелік назв населених пунктів, які містять символіку російської імперської політики. *Український інститут національної пам'яті*. URL:

https://uinp.gov.ua/dekomunizaciya-ta-reabilitaciya/podolannya-naslidkivrusyfikaciyi-ta-totalitaryzmu-v-ukrayini/ (дата звернення: 12.10.2025).

59. Перелік населених пунктів, назви яких містять російську імперську символіку. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://uinp.gov.ua/dekomunizaciya-ta-reabilitaciya/ (дата звернення: 15.03.2025).

60. Перелік осіб та подій, що містять символіку російської імперської політики. *Український інститут національної пам'яті* URL: https://uinp.gov.ua/dekomunizaciya-ta-reabilitaciya (дата звернення 15.03.2025).

61. Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 рр.: Закон України від 09.04.2015 р. №316VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/316-19#Text (дата звернення: 04.01.2025).

62. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270419#Text (дата звернення: 04.01.2025).

63. Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки: Закон України від 09.04.2015 р №317-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19#Text (дата звернення: 04.01.2025).

64. Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії: Закон України від 15.06.2023 р. №3005-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20#Text (дата звернення: 09.01.2025).

65. Про затвердження Переліку пунктів пропуску через державний кордон, у яких здійснюється санітарний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, екологічний контроль, контроль Служби міжнародних

автомобільних перевезень та контроль за переміщенням культурних цінностей»:
Наказ Державної Митної Служби України від 15.06.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0564-09#Text (дата звернення: 25.10.2025).

66. Про порядок вирішення окремих питань адміністративнотериторіального устрою України: Закон України від 28.07.2023 р. №3285-IX.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text (дата звернення: 25.10.2025).

67. Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті: Закон України від 09.04.2015 р. №314-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/315-19#Text (дата звернення: 04.01.2025).

68. Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 рр.: Закон України від 09.04.2015 р. № 315-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/315-19#Text (дата звернення: 04.01.2025).

69. Рева І. О. Психологічні причини несприйняття декомунізації частиною українського суспільства. *Перейменувальні процеси в топоніміці як ціннісний вибір українського суспільства* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.
Миколаїв : ФОП Жаган, 2015. С. 85–87.

70. Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ: У 2-х тт. / Ред.
Д. Гринчишин. – Львів: Наукове товариство ім. Т. Шевченка, 2007. / Т. 1: А–М. – XXVI+720 с.

71. Рибаков М. О. Невідомі та маловідомі сторінки історії Києва. Київ : Кий, 1997. 370 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe (дата звернення: 04.01.2025).

72. Семистяга В. Ф. «Молода гвардія». // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Moloda_hvardiia (дата звернення: 22.10.2025).

73. Семчинський С. В. Загальне мовознавство : підруч. для студ. філол. фак. Київ : АТ «ОКО», 1996. 328 с.

74. Сидоров С. В. Радянська армія. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Radianska_armiia (дата звернення: 22.10.2025)

75. Словник гідронімів України / Ред. кол.: А. П. Непокупний, О. С.

Стрижак (заст. голови), К. К. Цілуйко (голова); Укладачі: І. М. Желєзняк, А. П. Корепанова, Л. Т. Масенко, А. П. Непокупний, В. В. Німчук, Є. С. Отін, О. С. Стрижак, К. К. Цілуйко. АН УРСР; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Українська ономастична комісія. Київ: Наукова думка, 1979. 782 с.

76. Словник української мови: в 11 томах. / за ред. І. К. Білодіда. Київ:

Наукова думка, 1970–1980.

77. Словник української ономастичної термінології / Д. Г. Бучко, Н. В.

Ткачова. Харків : Ранок-НТ, 2012. С. 85.

78. Список осіб, які підпадають під закон про декомунізацію. *Український інститут національної пам'яті*. URL: https://old.uinp.gov.ua/publication/spisok-osib- (дата звернення 15.03.2025).

79. Стрижак О. С. Українська ономастика на зламі тисячоліть. *Укр. мова*. 2003. № 3–4. С. 107–129.

80. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. закл. освіти / В. О. Горпинич, Київ: Вища школа, 1999. 206 с.

81. Таранова Н. Б. До питання про класифікацію топонімів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер.: Географія*. Тернопіль, 2015. Вип. 2. С. 15–20.

82. Титаренко А. А. Місце урбанонімів у загальній класифікації онімів. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького національного університету* : зб. наук. пр. Кривий Ріг : Криворізький національний університет, 2013. Вип. 9. Ч. 2. С. 171–180.

83. Титаренко А. А. Урбанонімія Кривого Рогу: структура, семантика, функціонування : автореф. дис. … канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Дніпропетровськ, 2015. 20 с.

84. Томащук О. І. Відонімні ойконіми Східної України до реформи декомунізації: лексико-семантичний аналіз: зб. ст. за матеріалами Всеукраїнської студентської наукової онлайн-конференції «Коворкінг 3.0: мовознавство, літературознавство, журналістикознавство» (8 квітня 2025 року), Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. С. 130–134.

85. Томащук О. І. Лексико-семантичні групи відонімних ойконімів Східної України до та після реформи декомунізації. *Vivat Academia* : зб. наук. праць / редкол.: Р. Крохмальний, О. Моторний. Вип. 8, Львів, 2025. С. 118–123.

86. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови :
монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Хмельницький.: Авіст, 2008. С. 156–170.

87. Торчинський М. М., Торчинська Н. М. Граматичні особливості власних назв. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2022. Вип. 25. С. 45–51.

88. Усенко П. Г. Кутузов Михайло Іларіонович. // Енциклопедія історії України: В 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України.

Інститут історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Kutuzov_M (дата звернення: 22.10.2025)

89. Худаш М. Л., Демчук М. О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімні утворення). Київ : Наук. думка, 1991. 267 с.

90. Царалунга І. Б. Українські топоніми на *-ани (-яни)*: автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 2006. 17 с.

91. Циба В. М. Декомунізація і легітимізація правлячої еліти в Україні.

Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. 2017. №1. С. 152–171.

92. Чебанюк О. Календарні хрононіми в українській традиційній культурі та фольклорі. *Українознавчий альманах*. 2012. Вип. 8. С. 194–196. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2012_8_62 (дата звернення: 18.03.2025).

93. Шульган О. В. Ойконімія України 20 століття (еко- та соціолінгвістичні аспекти) : дис. … канд. філол. наук: 10.02.01.Тернопіль. 2017. 302 с.

94. Kis-Marck Alexia. La guerre, des lieux et des noms. L'Ukraine à l'heure de la décommunisation. *OpenEdition Journals*. URL: https://journals.openedition.org/lengas/1173 (дата звернення: 09.01.2025).

95. Rospond S. Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna slowiańskich nazw geograficznych. Wrocław, 1957. 76 s.

Інтернет-джерела:

96. Бетманове. Очеретинська громада. Покровський район. Донецька область. *Instagram*, 5 грудня 2024 р. URL: https://www.instagram.com/p/DDMpFfMbnQ/?img_index=1 (дата звернення: 12.10.2025).

97. Блог Сергія Луковенка «Старий Рудник». Грецька історія. *Facebook*. 23 травня 2024. URL:https://www.facebook.com/sergiylukovenko/posts (дата звернення: 20.10.2025).

98. Блохтур А. Українська мова за роки незалежності. URL: https://glavcom.ua/publications/1 (дата звернення: 04.01.2025).

99. В Україні торік знесли 28 пам'ятників Пушкіну і чотири – Суворову.

Мультимедійна платформа іномовлення України: Укрінформ. Дата оновлення: 10.04.2023. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-culture (дата звернення: 09.01.2025).

100. Ганна Гопко: «Чого ні в кого не виникає питання, чому в нас не може діяти нацистська партія?». *Телекритика*. Дата оновлення: 19 квітня 2015. URL: http://ru.telekritika.ua/kontekst/2015-04-19/106201 (дата звернення: 04.01.2025).

101. День в історії. 13 лютого 1934 року в Чукотському морі затонув пароплав «Челюскін» URL: https://24tv.ua/den_v_istoriyi_13_lyutogo_1934_roku_v_chukotskomu_mori_z (дата звернення: 05.08.2025).

102. Джерела (с. Федорівка (Луначарського)). *Телекомпанія Орбіта*. 29.08.2017. URL: http://orbita.dn.ua/dzherela-s-fedorivka-lunacharskogo-29-082017-hd.html (дата звернення: 12.10.2025).

103. Донеччани-державотворці: Євген Стахів. *Донецька обласна державна адміністрація*. 24 липня 2024 р. URL: https://dn.gov.ua/news/donechchani-derzhavotvorci-yevgen-stahiv (дата звернення: 12.10.2025).

104. Інститут мовознавства імені О. О. Потебні. *Facebook*. 11 травня 2022. URL: https://www.facebook.com/photo.php?fbid (дата звернення: 22.10.2025).

105. Історична довідка: Прелесне. URL: https://ch.gov.ua/kartka-gromadi(дата звернення: 19.10.2025)

106. Катеринівка. *MistaUA*. URL : https://mista.ua/% (дата звернення : 25.02.2025)

107. Книга пам'яті полеглих за Україну. *Facebook*, 9 серпня 2025 р. URL: https://www.facebook.com/Memorybook.org.ua/posts (дата звернення: 18.03.2025).

108. Коловрат-Бутенко Ю. О. До історії Височинівки. Історія Зміївського краю. 05.07.2025. URL: https://colovrat.org/publ/1-1-0-436 (дата звернення: 12.10.2025).

109. Колонія Бергталь. URL: http://buildingonthepast.net (дата звернення: 20.10.2025).

110. На Закарпатті з початку повномасштабного вторгнення перейменували понад 500 вулиць. *Мультимедійна платформа іномовлення України : Укрінформ*. Дата оновлення: 07.02.2023. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/ (дата звернення: 09.01.2025).

111. Набока О. Село Макарів Яр. *Веб-сайт : Науково-дослідний інститут селянства та вивчення аграрної історії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.* URL: http://ndis.cdu.edu.ua/index.php/naukova-diialnist/proekty/moie-selo/selo-makarivyar (дата звернення: 12.10.2025).

112. Нові/старі назви на мапі Донеччини: м. Хрестівка. *Офіційний вебсайт Донецького обласного краєзнавчого музею*. URL: https://muzeydokm.pp.ua/novi-stari-nazvy (дата звернення: 22.10.2025).

113. Німецький спадок Сходу України. *Район Історія*. 4 травня 2021. URL: https://history.rayon.in.ua/topics/388228-nimetskii-spadok- (дата звернення: 20.10.2025).

114. Олександрівка. *Веб-сайт : Україна інкогніта – проєкт ентузіастів краєзнавства*. URL : https://ukrainaincognita.com/mista/oleksandrivka-2 (дата звернення: 18.03.2025).

115. Онлайн путівник Сонцівкою. *Travels inclusive Ukraine*. URL: https://travels.in.ua/uk-UA/locality/18346/sontsivka (дата звернення: 12.10.2025).

116. Парламент ухвалив рішення про перейменування 10 міст 4 районів та більше 300 сіл та селищ в Україні. Дата оновлення: 19.09.2024. URL: https://decentralization.ua/news/18645 (дата звернення: 09.01.2025).

117. Петрак Д. Хроніки занепаду в «ЛНР»: Як живе місто Кіровськ, яке могло б стати українським «Лас-Вегасом». *Депо.Донбас*, 2 листопада 2021. URL: https://dn.depo.ua/ukr/lugansk/khroniki-zanepadu-v-lnr (дата звернення: 12.10.2025).

118. Протистояння з імперією: як українські міста за останні два роки перейменовували топоніми. Дата оновлення: 24.06.2024. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3878305-protistoanna-z-imperieu- (дата звернення: 09.01.2025).

119. Підпільник Кіндрат. Від боротьби за Бахмут до незалежності Дону.
Історична правда. 25.05.2023. URL: https://www.istpravda.com.ua/articles/2023/05/25/162724/ (дата звернення: 18.03.2025)

120. Рідні. *Генеалогічне товариство*: онлайн-карта поширення українських прізвищ. URL: https://ridni.org/karta/ (дата звернення: 12.10.2024).

121. Річки Приазов'я. URL: https://river.land.kiev.ua/sea-azov.php (дата звернення: 20.09.2025)

122. Серед опитаних українців 66 % виступає за усунення російської мови зі сфери офіційного спілкування: КМІС URL:

https://suspilne.media/culture/704064-sered-opitanih-ukrainciv-66 (дата звернення: 03.01.2025).

123. Тарас Кремінь: Українська мова стала маркером ставлення до війни (інтерв'ю) URL: https://mova-ombudsman.gov.ua/news/taras-kremin (дата звернення: 04.01.2025).

124. Тиравський В. І. Українська мова стала додатковим полем битви під час війни з Росією. URL: https://foreignukraines.com/2023/04/06/the-ukrainianlanguage- (дата звернення: 04.01.2025).

125. Топ-10 радянських назв сіл і селищ, які варто перейменувати. *Facebook* : Університет національної пам’яті України. URL: https://www.facebook.com/uinp.gov.ua/photos/ (дата звернення: 11.11.2025)

126. У Золочівському районі відсвяткували перейменування села Жовтневе в Калинове. *Офіційний веб-сайт Харківської обласної військової адміністрації*. URL: http://kharkivoda.gov.ua/news/80071 (дата звернення: 21.04.2023).

127. Цікаві факти Сорокине – день міста 2023. Історія, герб, прапор Сорокиного. URL: https://tsikavi-fakty.com.ua/sorokyne/ (дата звернення: 21.03.2025).

128. Шурхало Д. Олександр Невський: київський князь, який напевно не бачив Києва, *Радіо Свобода*, 16 травня 2021 р. URL: https://www.radiosvoboda.org/a/oleksandr-nevsky(дата звернення: 12.03.2025)

129. Як створювали новий герб Пролісного: коментар начальника СВА. *Слобідський край.* 11.12.2024. URL: https://www.slk.kh.ua/oblast-online/prolisne (дата звернення: 25.10.2025).

130. Як у селі на Донеччині «гадюк ганяли». *Мультимедійна платформа іномовлення України : Укрінформ*. 19.04.2025. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3982368 (дата звернення: 12.10.2025)

131. «Нам пощастило, ми тепер – Леонтовичі». *Суспільне Донбас*. 24 вересня 2024 р. URL: https://suspilne.media/donbas/843167 (дата звернення: 12.10.2025).

Джерельна база:

132. Постанова Верховної Ради України від 04.02.2016 р. №984-VIII. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів». URL: http.s://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984-19#Text (дата звернення: 17.10.2022).

133. Постанова Верховної Ради України від 17.03.2016 р. №1037-VIII. «Про перейменування окремих населених пунктів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1037-19#Text (дата звернення: 17.10.2022).

134. Постанова Верховної Ради України від 12.05.2016 р. №1351-VIII. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-19#Text (дата звернення: 17.10.2022).

135. Постанова Верховної Ради України від 19.05.2016 р. №1377-VIII. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1377-19#Text (дата звернення: 25.10.2024).

136. Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України від 14.06.2016 р. №1466-VIII. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1466-19#Text (дата звернення: 25.10.2024).

137. Постанова Верховної Ради України 19.09.2024 р. №.3984-IX «Про перейменування окремих населених пунктів та районів». URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3984-IX#Text (дата звернення: 25.10.2024).

138. Постанова Верховної Ради України 05.06.2025 р. №4483-IX. «Про перейменування окремих населених пунктів, назви яких містять символіку російської імперської політики або не відповідають стандартам державної мови». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4483-IX#Text (дата звернення: 10.10.2025).

139. Постанова Верховної Ради України 05.06.2025 р. №4484-IX.. «Про перейменування окремих населених пунктів» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4484-20#Text (дата звернення: 10.10.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Алфавітний покажчик власних назв населених пунктів Східної України до та після реформи декомунізації

Примітка
НП – номенклатурне позначення
ННП – назва населеного пункту

кть	НП	ННП до декомунізації	ННП після декомунізації	Область	Дата рішення
1	сел.	Андріївка	Суханівка	Донецька	19.09.2024
2	с.	Анискине	Анищине	Харківська	05.06.2025
3	с.	Аношкине	Старовірове	Луганська	19.09.2024
4	с.	Артема	Жереб’яче	Луганська	12.05.2016
5	с.	Артема	Надія	Донецька	04.02.2016
6	с.	Артема	Любомирівка	Луганська	19.09.2024
7	сел.	Артема	Довга Балка	Донецька	19.05.2016
8	с.	Артемівка	Софіївка	Донецька	04.02.2016
9	с.	Артемівка	Благодатне	Харківська	17.03.2016
10	с.	Артемівка	М’ясожарівка	Луганська	19.05.2016
11	м.	Артемівськ	Бахмут	Донецька	04.02.2016
12	м.	Артемівськ	Кипуче	Луганська	12.05.2016

13	сел.	Артемівське	Хромове	Донецька	19.05.2016
14	м.	Артемове	Залізне	Донецька	19.05.2016
15	с.	Безмятежне	Млинки	Харківська	05.06.2025
16	сел.	Більшовик	Троїцьке	Харківська	19.05.2016
17	смт	Бірюкове	Криничне	Луганська	12.05.2016
18	с.	Бойове	Свято-Покровське	Донецька	05.06.2025

19	с.	Валер’яновка	Валер’янівка	Харківська	05.06.2025
20	с.	Ванюшкине	Фролівське	Донецька	19.09.2024
21	м.	Вахрушеве	Боково-Хрустальне	Луганська	12.05.2016
22	с.	Войкове	Кам’яне	Донецька	12.05.2016
23	смт[334]	Войкове	Благодатне	Донецька	12.05.2016
24	смт	Войковський	Копані	Донецька	12.05.2016
25	сел.	Володарівка	Мала Іванівка	Харківська	19.05.2016
26	смт	Володарськ	Ведмеже	Луганська	12.05.2016
27	смт	Володарське	Нікольське	Донецька	04.02.2016
28	сел.	Володарського	Верхньоосикове	Донецька	12.05.2016
29	с.	Воровське	Верхокам’янка	Донецька	12.05.2016
30	сел.	Восход	Східне	Донецька	19.09.2024
31	сел.	Горького	Дачне	Донецька	04.02.2016
32	сел.	Горького	Щасливе	Харківська	19.09.2024
33	с.	Гречишкине	Гречищине	Луганська	05.06.2025

[334] Згідно Закону України від 28.07.2023: «Про порядок вирішення окремих питань адміністративнотериторіального устрою України», населені пункти віднесені до категорії ***селищ міського типу***, з дня набрання чинності Закону відносяться до категорії ***селищ***.

34	с.	Гусельщикове	Гусельникове	Донецька	05.06.2025
35	с.	Дар-Надежда	Дар Надії	Харківська	05.06.2025
36	с.	Дегтярне	Дігтярне	Харківська	05.06.2025
37	с.	Денежникове	Петропавлівське	Луганська	05.06.2025
38	с.	Дзержинське	Березове	Луганська	04.02.2016
39	м.	Дзержинськ	Торецьк	Донецька	04.02.2016
40	с.	Дзержинське	Азов	Донецька	12.05.2016
41	сел.	Дзержинське	Зразкове	Луганська	12.05.2016
42	сел.	Дзержинське	Мирне	Донецька	04.02.2016

43	смт	Дзержинський	Любимівка	Луганська	12.05.2016
44	с.	Димитрова	Українське	Харківська	17.03.2016
45	с.	Димитрова	Відродження	Донецька	12.05.2016
46	сел.	Димитрове	Котлине	Донецька	19.05.2016
47	смт	Енгельсове	Буран	Луганська	12.05.2016
48	с.	Єпіфанівка	Єпифанівка	Луганська	19.09.2024
49	сел.	Єсаулівка	Осавулівка	Луганська	05.06.2025
50	сел.	Желанне	Благодатне	Донецька	19.09.2024
51	с.	Желанне Друге	Бажане Друге	Донецька	19.09.2024
52	с.	Желанне Перше	Бажане Перше	Донецька	19.09.2024
53	с.	Жовтень	Сугарівське	Харківська	19.05.2016
54	с.	Жовтневе	Калинівка	Харківська	17.03.2016
55	с.	Жовтневе	Богданівське	Харківська	19.05.2016
56	с.	Жовтневе	Миколаївка	Харківська	04.02.2016
57	с.	Жовтневе	Високе	Харківська	17.03.2016

58	с.	Жовтневе	Джерельне	Луганська	04.02.2016
59	с.	Жовтневе	Високе	Харківська	04.02.2016
60	с.	Жовтневе	Замулівка	Харківська	04.02.2016
61	с.	Жовтневе	Лиман	Харківська	04.02.2016
62	с.	Жовтневе	Лемзяківка	Луганська	19.09.2024
63	сел.	Жовтневе	Калинове	Харківська	17.03.2016
64	сел.	Жовтневе	Лагідне	Харківська	04.02.2016
65	сел.	Жовтневе	Слобожанське	Харківська	04.02.2016
66	сел.	Жовтневе	Покровське	Харківська	17.03.2016
67	с.	Жовтневе Друге	Миколаївка	Харківська	04.02.2016
68	с.	Зоря	Афіни	Донецька	19.09.2024

69	с.	Івашкине	Іващине	Харківська	05.06.2025
70	с.	Ілліча	Нова Козача	Харківська	04.02.2016
71	с.	Ілліча	Іллінівка	Донецька	04.02.2016
72	с.	Іллічівка	Озерне	Донецька	04.02.2016
73	с.	Іллічівка	Зайцеве	Луганська	19.05.2016
74	с.	Іллічівське	Покровське	Донецька	17.03.2016
75	с.	Індустріальне	Північне	Луганська	19.05.2016
76	с.	Інтернаціональне	Батюшки	Харківська	04.02.2016
77	с.	Іскра	Андріївка-Клевцове	Донецька	19.09.2024
78	с.	Калинівка	Сторожівка	Луганська	19.05.2016
79	сел.	Калініна	Калинівка	Донецька	04.02.2016
80	сел.	Калініна	Манжиків Кут	Донецька	12.05.2016
81	с.	Калініне	Калинове	Донецька	17.03.2016
82	с.	Калініне	Білокриничне	Донецька	12.05.2016

83	с.	Калініне	Калинівка	Донецька	04.02.2016
84	с.	Калініне	Джерельне	Луганська	19.05.2016
85	смт	Калінінський	Кундрюче	Луганська	12.05.2016
86	с.	Карла Лібкнехта	Мар’ївка	Луганська	12.05.2016
87	с.	Карла Маркса	Мирне	Донецька	04.02.2016
88	смт	Карло-Марксове	Софіївка	Донецька	12.05.2016
89	смт	Кірове	Північне	Донецька	19.05.2016
90	с.	Кірове	Келерівка	Донецька	04.02.2016
91	с.	Кірове	Свято-Покровське	Донецька	04.02.2016
92	сел.	Кірове	Верезамське	Донецька	12.05.2016
93	м.	Кіровськ	Голубівка	Луганська	12.05.2016
94	с.	Кіровське	Діанівка	Донецька	04.02.2016
95	смт	Кіровськ	Зарічне	Донецька	04.02.2016
96	м.	Кіровське	Хрестівка	Донецька	12.05.2016
97	с.	Комінтерн	Слобожанське	Харківська	04.02.2016
98	с.	Комінтернове	Пікузи	Донецька	14.07.2016
99	сел.	Комісарівка	Голубівка	Луганська	19.09.2024
100	с.	Комсомолець	Хутірське	Харківська	04.02.2016
101	сел.	Комсомолець	Кам’яний Пласт	Луганська	12.05.2016
102	смт	Комсомольське	Слобожанське	Харківська	04.02.2016
103	м.	Комсомольське	Кальміуське	Донецька	12.05.2016
104	с.	Комсомольське	Новопросянське	Харківська	04.02.2016
105	сел.	Комсомольське	Трійчате	Харківська	17.03.2016
106	сел.	Комсомольське	Бузова	Харківська	04.02.2016
107	сел.	Комсомольське	Миролюбівка	Харківська	04.02.2016

108	смт	Комсомольський	Графське	Донецька	19.05.2016
109	смт	Комсомольський	Дубове	Луганська	12.05.2016
110	сел.	Комсомольський	Лагідне	Луганська	04.02.2016
111	с.	Комуна	Дебальцівське	Донецька	19.05.2016
112	с.	Комуна	Деркулове	Луганська	19.05.2016
113	с.	Комунар	Котляри	Харківська	04.02.2016
114	сел.	Комунар	Курортне	Харківська	04.02.2016
115	с.	Комунарівка	Сарабаш	Донецька	12.05.2016
116	с.	Комунарка	Новоіванівка	Харківська	04.02.2016
117	с.	Комунарське	Козацьке	Харківська	04.02.2016
118	с.	Коробкине	Коробчине	Луганська	05.06.2025
119	с.	Коропове	Коробів Хутір	Харківська	05.06.2025
120	с.	Котляри	Котлярі	Харківська	05.06.2025
121	с.	Коробочкине	Коробчине	Харківська	19.09.2024
122	с.	Котовського	Котівка	Харківська	04.02.2016
123	сел.	Котовського	Калинове	Донецька	12.05.2016
124	с.	Красна Зоря	Чорногорівка	Луганська	14.07.2016
125	с.	Красна Поляна	Нова Каракуба	Донецька	19.09.2024
126	с.	Красна Чапліївка	Чапліївка	Луганська	19.05.2016
127	с.	Красне	Іванівське	Донецька	19.05.2016
128	с.	Красне	Сонцівка	Донецька	19.05.2016
129	с.	Красне Поле	Маринопіль	Луганська	19.09.2024
130	с.	Красний Колос	Лобівські Копальні	Луганська	19.05.2016
131	м.	Красний Лиман	Лиман	Донецька	04.02.2016
132	с.	Красний Луч	Мамушеве	Луганська	12.05.2016

133	м.	Красний Луч	Хрустальний	Луганська	12.05.2016
134	смт	Красний Октябр	Липське	Донецька	12.05.2016
135	с.	Красний Октябр	Майорове	Донецька	12.05.2016
136	сел.	Красний Партизан	Бетманове	Донецька	12.05.2016
137	сел.	Красний Пахар	Ступакове	Донецька	14.07.2016
138	с.	Красний Пахар	Воздвиженка	Донецька	04.02.2016
139	с.	Красноармійське	Хрещатицьке	Донецька	12.05.2016
140	с.	Красноармійське	Новоселівка	Донецька	17.03.2016
141	с.	Красногорівка	Ясногорівка	Донецька	19.09.2024
142	м.	Красноград	Берестин	Харківська	19.09.2024
143	сел.	Краснодарський	Прикордонне	Луганська	19.09.2024
144	м.	Краснодон	Сорокине	Луганська	12.05.2016
145	смт	Краснодон	Тепле	Луганська	12.05.2016
146	сел.	Красноярське	Чернігівка	Донецька	19.09.2024

147	сел.	Крупської	Зарічне	Харківська	04.02.2016
148	с.	Курочкине	Куроччине	Харківська	05.06.2025
149	сел.	Кутейникове	Попова Балка	Донецька	19.09.2024
150	с.	Кутузовка	Степи	Донецька	19.09.2024
151	с.	Ландишове	Конвалії	Харківська	05.06.2025
152	сел.	Ласточкине	Криничне	Донецька	19.09.2024
153	смт	Леніна	Марія	Луганська	12.05.2016
154	с.	Леніна	Мирне	Донецька	04.02.2016
155	с.	Леніне	Молодецьке	Донецька	04.02.2016
156	с.	Ленінка	Роздольне	Харківська	04.02.2016
157	с.	Ленінка	Зоряне	Харківська	04.02.2016

158	с.	Ленінське	Верхньоєланчик	Донецька	12.05.2016
159	с.	Ленінське	Любівка	Донецька	12.05.2016
160	с.	Ленінське	Григорівка	Донецька	04.02.2016
161	с.	Ленінське	Ужівка	Донецька	12.05.2016
162	смт	Ленінське	Південне	Донецька	19.05.2016
163	смт	Ленінське	Вальянівське	Луганська	12.05.2016
164	сел.	Ленінське	Дружба	Харківська	04.02.2016
165	с.	Лопаскине	Лопащине	Луганська	05.06.2025
166	смт	Лотикове	Іванівське	Луганська	12.05.2016
167	с.	Луначарське	Федорівка	Донецька	04.02.2016
168	с.	Мала Юр’ївка	Мала Юріївка	Луганська	05.06.2025
169	сел.	Мануїлівка	Григорівка	Харківська	04.02.2016
170	с.	Мар’їне	Затишне	Харківська	05.06.2025
171	сел.	Метьолкіне	Метьолчине	Луганська	05.06.2025
172	с.	Мечнікове	Мечникове	Харківська	05.06.2025
173	с.	Мічуріне	Грінталь	Донецька	19.09.2024
174	с.	Мічурінське	Симиренківське	Харківська	19.09.2024
175	с.	Мойка	Мийка	Харківська	05.06.2025
176	м.	Молодогвардійськ	Отаманівка	Луганська	19.09.2024
177	с.	Морокине	Морочине	Харківська	05.06.2025
178	с.	Московка	Мирове	Харківська	05.06.2025
179	с.	Московське	Козацьке	Донецька	19.09.2024
180	сел.	Московське	Куликівське	Донецька	19.09.2024
181	с.	Надеждине	Надіїне	Харківська	05.06.2025
182	с.	Надеждине	Надійне	Харківська	05.06.2025

183	с.	Надеждине	Корніївка	Харківська	05.06.2025
184	сел.	Надеждинка	Надіївка	Донецька	19.09.2024
185	с.	Надеждівка	Надія	Донецька	19.09.2024
186	с.	Надеждівка	Надіївка	Харківська	05.06.2025
187	с.	Невське	Балка Журавка	Луганська	19.09.2024
188	с.	Никанорівка	Заповідне	Донецька	19.09.2024
189	сел.	Нікольське	Микільське	Донецька	19.09.2024
190	с.	Нова Астрахань	Гузіївка	Луганська	19.09.2024
191	с.	Новий Труд	Відродження	Донецька	19.09.2024
192	с.	Новоастраханське	Новослобідське	Луганська	19.09.2024
193	с.	Новожеланне	Бажане	Донецька	19.09.2024
194	с.	Новокомсомольське	Приморське	Харківська	04.02.2016
195	с.	Новокраснівка	Ямбург	Донецька	05.06.2025
196	сел.	Новомосковське	Тихе	Донецька	19.09.2024
197	с.	Новонадеждине	Нововолодимирське	Харківська	05.06.2025
198	с.	Новопетрівське	Садове	Донецька	12.05.2016
199	с.	Новопетрівське	Вільхівчик	Донецька	12.05.2016
200	сел.	Новопсков	Айдар	Луганська	19.09.2024
201	с.	Новорозсош	Плотина	Луганська	19.09.2024
202	с.	Новоселівка	Заозерне	Харківська	05.06.2025
203	сел.	Новосімейкіне	Новосімейчине	Луганська	05.06.2025
204	с.	Нянчине	Няньчине	Луганська	19.09.2024
205	с.	Октябр	Верхньошироківське	Донецька	12.05.2016
206	сел.	Октябр	Благодатне	Донецька	04.02.2016
207	с.	Октябрське	Стрітенка	Донецька	04.02.2016

208	с.	Октябрське	Олександрівське	Донецька	12.05.2016
209	с.	Октябрське	Чирилянське	Донецька	12.05.2016
210	с.	Октябрське	Кисличе	Донецька	12.05.2016
211	с.	Октябрське	Криничне	Донецька	04.02.2016
212	с	Октябрське	Маячка	Донецька	17.03.2016
213	сел.	Октябрське	Керменчик	Донецька	04.02.2016
214	с.	Олександрівка	Клинова-Новоселівка	Харківська	19.09.2024
215	с.	Олійники	Мотузівка	Харківська	19.09.2024
216	сел.	Орджонікідзе	Нижня Шевирівка	Луганська	12.05.2016
217	с.	Орлово-Іванівка	Сулинівка	Донецька	19.09.2024
218	с.	Островерхівка	Гостроверхівка	Харківська	05.06.2025
219	с.	Островського	Костянтинопольське	Донецька	19.05.2016
220	с.	Пантюхине	Пантюшине	Луганська	19.09.2024
221	сел.	Панютине	Лиманівка	Харківська	19.09.2024
222	с.	Пархоменко	Макарів Яр	Луганська	12.05.2016
223	с.	Первомайськ	Травневе	Луганська	04.02.2016
224	м.	Первомайськ	Сокологірськ	Луганська	19.09.2024

225	с.	Первомайськ	Попівка	Луганська	19.09.2024
226	с.	Первомайське	Мирове	Донецька	19.09.2024
227	с.	Первомайське	Чорне	Донецька	19.09.2024
228	с.	Первомайське	Кам’янувате	Донецька	19.09.2024
229	с.	Первомайське	Янохіне	Харківська	19.09.2024
230	с.	Первомайське	Мирне	Харківська	19.09.2024
231	с.	Первомайське	Домаха	Донецька	19.09.2024
232	с.	Первомайське	Паланка	Донецька	19.09.2024

233	с.	Первомайське	Авдіївське	Донецька	19.09.2024
234	с.	Первомайське	Степкове	Луганська	19.09.2024
235	м.	Первомайський	Златопіль	Харківська	19.09.2024
236	с.	Первухинка	Лісове	Харківська	19.09.2024
237	с.	Перемога	Степове	Донецька	05.06.2025
238	сел.	Перше Травня	Озарянівка	Донецька	04.02.2016
239	сел.	Перше Травня	Леонтовичі	Донецька	19.09.2024
240	с.	Першотравневе	Карлівка	Харківська	19.09.2024
241	сел.	Першотравневе	Мандричине	Харківська	19.09.2024
242	с.	Першотравневе	Молодіжне	Харківська	19.09.2024
243	с.	Першотравневе	Велетень	Харківська	19.09.2024
244	с.	Першотравневе	Затишне	Харківська	19.09.2024
245	сел.	Першотравневе	Рідне	Харківська	19.09.2024
246	с.	Першотравневе	Степи	Донецька	19.09.2024
247	с.	Першотравневе	Мирне	Харківська	19.09.2024
248	с.	Першотравневе	Мануйлівка	Харківська	19.09.2024
249	с.	Першотравневе	Затока	Харківська	19.09.2024
250	сел.	Першотравневе	Наукове	Харківська	19.09.2024

251	с.	Петрівка	Коржове	Луганська	19.05.2016
252	смт	Петрівка	Петропавлівка	Луганська	19.05.2016
253	сел.	Петрівка	Новоспаське	Донецька	19.09.2024
254	с.	Петрівське	Пазено	Донецька	17.03.2016
255	с.	Петрівське	Петрівка	Донецька	04.02.2016
256	с.	Петрівське	Кринички	Донецька	12.05.2016
257	с.	Петрівське	Греківка	Луганська	19.05.2016

258	с.	Петрівське	Петрівка	Харківська	04.02.2016
259	с.	Петрівське	Петрівка	Донецька	04.02.2016
260	с.	Петрівське	Українське	Харківська	04.02.2016
261	с.	Петрівське	Вестатівка	Луганська	19.05.2016
262	с.	Петрівське	Степове	Харківська	04.02.2016
263	с.	Петрівське	Давидовське	Донецька	19.09.2024
264	с.	Петрівське	Стахівське	Донецька	19.09.2024
265	с.	Петрівське	Звитяжне	Донецька	19.09.2024
266	сел.	Петрівське	Степове	Донецька	19.05.2016
267	сел.	Петрівське	Нова Оленівка	Донецька	19.05.2016
268	м.	Петровське	Петрово-Красносілля	Луганська	12.05.2016
269	с.	Петровського	Горіхове	Донецька	19.05.2016
270	с.	Пищевик	Кальміуське	Донецька	05.06.2025
271	сел.	Піонер	Курганне	Харківська	17.03.2016
272	с.	Піонерське	Суходіл	Луганська	19.05.2016
273	сел.	Піонерське	Степове	Харківська	17.03.2016
274	с.	Побєда	Перемога	Донецька	05.06.2025
275	с.	Побєда	Рідне	Харківська	05.06.2025
276	сел.	Побєда	Перемога	Луганська	05.06.2025
277	с.	Половинкине	Толоківка	Луганська	19.09.2024
278	сел.	Правда	Слобідське	Харківська	19.05.2016
279	с.	Правдівка	Стара Миколаївка	Донецька	19.05.2016
280	с.	Прелесне	Прилісне	Донецька	05.06.2025
281	сел.	Прелесне	Прилісне	Харківська	05.06.2025
282	с.	Придорожне	Придорожнє	Луганська	05.06.2025

283	сел.	Пролетар	Малі Феськи	Харківська	19.05.2016
284	с.	Пролетарське	Височинівка	Харківська	19.05.2016
285	с.	Пролетарське	Кленове	Харківська	04.02.2016
286	с.	Пролетарське	Лосівка	Харківська	04.02.2016
287	с.	Пролетарське	Степове	Харківська	17.03.2016
288	смт	Пролетарське	П’ятипілля	Донецька	12.05.2016
289	смт	Пролетарський	Картушине	Луганська	12.05.2016
290	сел.	Профінтерн	Вишневе	Харківська	04.02.2016
291	сел.	Пушкіне	Чумацьке	Донецька	19.09.2024
292	с.	Радгоспне	Веселе	Харківська	19.05.2016
293	сел.	Радгоспне	Затишне	Харківська	17.03.2016
294	сел.	Радгоспне	Мале Веселе	Харківська	19.05.2016
295	сел.	Радгоспне	Елітне	Харківська	04.02.2016
296	сел.	Радгоспний	Малокалинове	Луганська	12.05.2016
297	сел.	Радгоспний	Зелений Гай	Луганська	19.05.2016
298	сел	Радгоспний	Селезнівське	Луганська	12.05.2016
299	с.	Радянська Україна	Приміське	Донецька	19.05.2016
300	с.	Радянське	Степове	Харківська	04.02.2016
301	с.	Радянське	Лавринове	Донецька	12.05.2016
302	с.	Радянське	Горіхова Балка	Луганська	12.05.2016

303	с.	Радянське	Графське	Харківська	04.02.2016
304	с.	Реводарівка	Водолага	Харківська	04.02.2016
305	с.	Революційне	Бугаївка	Харківська	19.05.2016
306	с.	Республіка	Бергталь	Донецька	05.06.2025
307	с.	Рибалкине	Рибалчине	Харківська	05.06.2025

308	с.	Роднички	Кринички	Луганська	19.09.2024
309	с.	Рози Люксембург	Нове Шахове	Донецька	19.05.2016
310	с.	Рози Люксембург	Олександрівське	Донецька	12.05.2016
311	с.	Розівка	Андріївка	Луганська	19.05.2016
312	с.	Розівка	Олександропіль	Донецька	19.05.2016
313	смт	Свердлове	Холодне	Донецька	12.05.2016
314	с.	Свердловка	Твердохлібове	Луганська	19.05.2016
315	м.	Свердловськ	Довжанськ	Луганська	12.05.2016
316	сел.	Сєверне	Північне	Донецька	19.09.2024
317	м.	Сєвєродонецьк	Сіверськодонецьк	Луганська	19.09.2024
318	с.	Синичено	Синичине	Харківська	05.06.2025
319	сел.	Сімейкине	Сімейчине	Луганська	05.06.2025
320	с.	Скучне	Сонячне	Донецька	19.09.2024
321	с.	Совєтське	Степове	Харківська	17.03.2016
322	с.	Стара Московка	Джерельне	Харківська	19.09.2024
323	с.	Старченкове	Темрюк	Донецька	19.05.2016
324	м.	Стаханов	Кадіївка	Луганська	12.05.2016
325	с.	Суворове	Затишок	Донецька	19.09.2024
326	с.	Тавричеське	Таврійське	Донецька	05.06.2025
327	с.	Тев’яшеве	Горіхове	Луганська	19.09.2024
328	смт	Тельманове	Бойківське	Донецька	12.05.2016
329	с.	Толстой	Товсте	Донецька	05.06.2025
330	м.	Торез	Чистякове	Донецька	12.05.2016
331	с.	Улянівка	Олянівка	Харківська	17.03.2016
332	с.	Улянівка	Олександрівське	Харківська	04.02.2016

333	с.	Урицьке	Весна	Донецька	04.02.2016
334	с.	Уткине	Утчине	Луганська	05.06.2025
335	с.	Уткине	Утчине	Луганська	05.06.2025
336	с.	Фартуківка	Фартухівка	Луганська	19.09.2024
337	смт	Фрунзе	Сентянівка	Луганська	12.05.2016
338	сел.	Фрунзе	Слобідське	Харківська	17.03.2016
339	с.	Цепочкине	Бардаківка	Харківська	19.09.2024
340	сел.	Чапаєва	Роздольне	Харківська	04.02.2016
341	с.	Чапаєве	Вишневе	Харківська	04.02.2016
342	смт	Чапаєве	Слобожанське	Харківська	04.02.2016
343	с.	Чапаєвка	Залізничне	Луганська	12.05.2016
344	сел.	Челюскінець	Титаренкове	Луганська	19.09.2024
345	с.	Червона Гусарівка	Нова Гусарівка	Харківська	17.03.2016
346	сел.	Червона Діброва	Діброва	Луганська	19.05.2016
347	с.	Червона Зірка	Рання Зоря	Луганська	17.03.2016
348	с.	Червона Зірка	Зірка	Донецька	04.02.2016
349	с.	Червона Зоря	Шелестівка	Луганська	19.05.2016
350	с.	Червона Перемога	Перемога	Харківська	17.03.2016
351	с.	Червона Поляна	Поляна	Харківська	04.02.2016
352	с.	Червона Україна	Українка	Донецька	04.02.2016
353	с.	Червоне Знамено	Червоне	Харківська	17.03.2016
354	с.	Червоний Донець	Щасливе	Харківська	17.03.2016
355	с.	Червоний Жовтень	Травневе	Харківська	04.02.2016
356	с.	Червоний Жовтень	Леонове	Луганська	12.05.2016

357	с.	Червоний Жовтень	Сотенне	Луганська	19.05.2016
358	сел.	Червоний Жовтень	Балка	Донецька	12.05.2016
359	с.	Червоний Прапор	Княжа Долина	Харківська	19.05.2016
360	сел.	Червоний Прапор	Старе	Луганська	12.05.2016
361	с.	Червоний Степ	Степок	Харківська	17.03.2016
362	с.	Червоний Шахтар	Співаківка	Харківська	19.05.2016
363	с.	Червоний Шахтар	Рубіжне	Харківська	04.02.2016
364	с.	Червоний Шлях	Сіверське	Харківська	19.09.2024
365	с.	Червоний Яр	Калинівка	Харківська	17.03.2016
366	с.	Червоноармійське	Вишневе	Харківська	04.02.2016
367	с.	Червоноармійське	Полковниче	Харківська	19.05.2016
368	с.	Червоноармійське Друге	Кирилівка	Харківська	04.02.2016
369	смт	Червоногвардійське	Криничанське	Луганська	12.05.2016
370	с.	Червонозоряне	Дружківське	Донецька	19.05.2016
371	м.	Червонопартизанськ	Вознесенівка	Луганська	12.05.2016
372	с.	Чичеріне	Новоапостолівка	Донецька	19.05.2016
373	сел.	Чкаловське	Пролісне	Харківська	19.09.2024
374	сел.	Чорнухине	Чорнушине	Луганська	05.06.2025

375	с.	Шигимагине	Шигимажине	Харківська	05.06.2025
376	смт	Ювілейне	Катеринівка	Луганська	12.05.2016
377	с.	Юганівка	Булавіне	Луганська	05.06.2025
378	м.	Юнокомунарівськ	Бунге	Донецька	12.05.2016
379	с.	Юр’ївка	Юріївка	Донецька	19.09.2024
380	с.	Юр’ївка	Юріївка	Донецька	05.06.2025

381	с.	Юр’ївка	Юріївка	Харківська	05.06.2025
382	с.	Юр’ївка	Юріївка	Харківська	05.06.2025
383	с.	Юр’ївка	Юріївське	Донецька	05.06.2025
384	сел.	Юр’ївка	Юріївка	Луганська	05.06.2025

Додаток Б

Список лексико-семантичних груп до реформи декомунізації

Відапелятивні		
Утворені за допомогою прикметника червоний як виразника радянської символіки		
Кть	ННП	Семантика найменування
1	с. Красна Зоря	використання рос. прикм. *красный*, замість укр. *червоний*, у символічному значенні «революційний, радянський» [СУМ, Т. 11, С. 296]
2	с. Красна Поляна	так само
3	с. Красна Чаплiївка	так само
4	с. Красне	так само
5	с. Красне	так само
6	с. Красне Поле	так само
7	смт Красний Октябр	так само
8	с. Красний Колос	так само
9	м. Красний Лиман	так само
10	м. Красний Луч	так само
11	с. Красний Луч	так само
12	с. Красний Октябр	так само

13	сел. Красний Партизан	так само
14	сел. Красний Пахар	так само
15	с. Красний Пахар	так само
16	с. Красногорівка	так само
17	м. Красноград	так само
18	смт Краснодон	так само

19	м. Краснодон	так само
20	с. Новокраснівка	так само
21	с. Червона Гусарівка	містить прикм. *червоний*, який стосується революційної діяльності; пов’язаний з радянським соціалістичним ладом [СУМ, Т. 11, С. 296]
22	сел. Червона Діброва	так само
23	с. Червона Зірка	так само
24	с. Червона Зірка	так само
25	с. Червона Зоря	так само
26	с. Червона Перемога	так само
27	с. Червона Поляна	так само
28	с. Червона Україна	так само

29	с. Червоне Знамено	так само
30	с. Червоний Донець	так само
31	сел. Червоний Жовтень	так само
32	с. Червоний Жовтень	так само
33	с. Червоний Жовтень	так само
34	с. Червоний Жовтень	так само
35	сел. Червоний Прапор	так само
36	с. Червоний Прапор	так само
37	с. Червоний Степ	так само
38	с. Червоний Шахтар	так само
39	с. Червоний Шахтар	так само
40	с. Червоний Шлях	так само
41	с. Червоний Яр	так само

42	с. Червонозоряне	так само
43	м. Червонопартизанськ	так само
Утворені від ідеологічно вагомих понять СРСР		

1	сел. Більшовик	від *більшовик* – послідовник більшовизму, члена більшовицької партії (первісно – належного до очолюваної В. І. Леніним революційної більшості на ІІ з'їзді Російської соціал-демократичної робітничої партії) [СУМ, Т. 1, С. 187]
2	с. Зоря	від ідеологеми *червоної зірки*[335] як стандартного означника Радянського Союзу та життя в ньому
3	сел. Комсомолець	від *комсомолець* – член комсомолу [СУМ, Т. 4, С. 253]
4	с. Комсомолець	так само
5	смт Комсомольське	від *комсомол* – скор. Комуністична Спілка Молоді [СУМ, Т. 4, С. 253]
6	сел. Комсомольське	так само
7	сел. Комсомольське	так само
8	сел. Комсомольське	так само
9	с. Комсомольське	так само
10	м. Комсомольське	так само
11	смт Комсомольський	так само
12	смт Комсомольський	так само
13	сел. Комсомольський	так само
14	с. Комуна	від *комуна* – форма сільськогосподарського кооперування, при якій усуспільнюються всі засоби виробництва, а споживання та побутове обслуговування здійснюються на громадських засадах [СУМ, Т. 4, С. 254]

[335] URL: https://glavred.net/life/ (дата звернення: 18.11.2024)

15	с. Комуна	так само
16	сел. Комунар	від *комунар* – член комуни [СУМ, Т. 4, С. 254]
17	с. Комунар	так само

18	с. Комунарівка	так само
19	с. Комунарка	так само
20	с. Комунарське	так само
21	сел. Піонер	від *піонер* – член добровільної масової дитячої комуністичної організації, що об’єднує радянських школярів віком від 9 до 14 років [СУМ, Т. 6, С. 537]
22	сел. Піонерське	так само
23	с. Піонерське	так само
24	сел. Пролетар	від *пролетар* – у капіталістичному суспільстві – найманий робітник, позбавлений власності на засоби виробництва [СУМ, Т. 7, С. 214]
25	смт Пролетарське	так само
26	с. Пролетарське	так само
27	с. Пролетарське	так само
28	с. Пролетарське	так само
29	с. Пролетарське	так само

30	смт Пролетарський	так само
31	с. Радянська Україна	мотивоване прикм. *радянський*, що свідчить про надмірне захоплення владою своїх здобутків
32	с. Радянське	так само
33	с. Радянське	так само
34	с. Радянське	так само
35	с. Радянське	так само
36	с. Реводарівка	від *революційний дар*[336]
37	с. Революційне	від *революція*, знаковий апелятив для радянського правління
38	с. Республіка	від *республіка* – національно-територіальна частина, що входить до складу Радянського Союзу і має органи самоуправління [СУМ, Т. 7, С. 513]
39	м. Юнокомунарівськ	від *юна комуна*
Утворені від абстрактних назв і мотивовані радянськими міфологемами		
1	с. Бойове	від *бойовий* – пов'язаний з веденням бою [СУМ, Т. 1, С. 212]. Ця назва пов'язана з подіями Жовтневої революції [Історія міст і сіл УРСР, С. 257]
3	сел. Желанне	від рос. прикм. *желанне*, що мало на меті увиразнити позитивний настрій СРСР
4	с. Желанне Друге	так само

[336] URL: https://www.facebook.com/uinp.gov.ua/photos/%D1%82%D (дата звернення: 18.11.2024)

5	с. Желанне Перше	так само
6	с. Перемога	від *перемога,* увиразнює позитивні наміри радянської людини або ж принципи нового мирного способу життя
7	сел. Побєда	рос. *победа* (укр. *перемога*)
8	с. Побєда	так само
9	с. Побєда	так само
10	сел. Правда	від *правда,* пропагує, що радянська влада завжди мала в пріоритеті правду
11	с. Правдівка	так само
12	с. Скучне	від прикметника *скучний* – який відчуває нудьгу; невеселий [СУМ, Т. 9, С. 339]
13	смт Ювілейне	від *ювілей* – урочисто відзначувана річниця якої-небудь події [СУМ, Т. 11, С. 612] , засноване у 1955 р. ймовірно на честь 10 річниці перемоги у Другій Світовій війні
Утворені за допомогою російськомовних форм або транслітерованих російських слів українською мовою		
1	сел. Восход	від рос. *восход* на противагу укр. *схід*
2	с. Безмятежне	від рос. *безмятежно* на противагу укр. *спокійно*
3	с. Дегтярне	від рос. *дегтяр* на противагу укр. *дігтяр*
4	с. Денежникове	від рос. *деньги* на противагу укр. *гроші*

5	сел. Єсаулівка	від рос. *есаул* на противагу укр. *осавул*

6	с. Ландишове	від рос. *ландыш* на противагу укр. *конвалія*
7	сел. Ласточкине	від рос. *ласточка* на противагу укр. *ластівка*
8	с. Мойка	від рос. *мойка* на противагу укр. *мийка*
9	с. Нянчине	від *няньчин* – прикм до *нянька* [СУМ, Т. 5, С. 459], назва не відповідає стандартам державної мови
10	с. Островерхівка	використано рос. форму прикм. *гострий*, що не відповідає стандартам державної мови
11	с. Прелесне	від рос. прикм. *чудовий*. Розповідають, що коли Д. БантишКаменський привіз собі наречену, теж здалеку, то вона, побачивши навколишній пейзаж, викрикнула: Прелестно! Звідси й назва[337]
12	с. Придорожне	від прикм. *придорожній*, назва не відповідає стандартам державної мови
13	с. Роднички	від рос. апелятива *родник* на противагу укр. *джерело*
14	с. Совєтське	від рос. *советский* на противагу укр. *радянський*
15	с. Фартуківка	від *фартух* – жіночий одяг у вигляді шматка тканини певного розміру та фасону, який одягають спереду на сукню, спідницю, щоб запобігти забрудненню їх [СУМ, Т. 10, С. 566], зросійщена назва, яка не відповідає стандартам державної мови
16	с. Цепочкине	від зменш.-пест. рос. апелятива *цепочка* на противагу укр. *ланцюжок*
Утворені від назв соціалістичної дійсності, виробничої, робітничої діяльності		

[337] URL: https://ch.gov.ua/kartka-gromadi-23-03-06-12-11-2017/ (дата звернення: 18.11.2024)

1	с. Індустріальне	від *індустріальний* – який має розвинену промисловість: промисловий [СУМ, Т. 4, С. 28], що було вагомим в ідеології СРСР
2	с. Інтернаціональне	від *інтернаціональний* – який відповідає принципам інтернаціоналізму, ґрунтується на них [СУМ, Т. 4, С. 29], політичний рух популярний в радянські часи
3	сел. Комісарівка	від *комісар* – посадова особа, наділена урядом особливими повноваженнями [СУМ, Т. 4, С. 246]
4	с. Новий Труд	утворене за допомогою прикметника *новий* та рос. *труд*, що містить яскраво виражені соціальні конотації
5	с. Новоселівка	від словосполучення *нове село*, ймовірно цю назву змінили, щоб уникнути повторів
6	с. Пищевик	від рос. *пищевик* – працівник харчової промисловості
7	сел. Профінтерн	назва походить від *«профспілкового інтернаціоналу»* [338] , підпорядкованого Комінтерну
8	сел. Радгоспне	від *радгосп* – соціалістичне державне сільськогосподарське підприємство [СУМ, Т. 7, С. 427]
9	сел. Радгоспне	так само
10	сел. Радгоспне	так само
11	сел. Радгоспне	так само
12	с. Радгоспне	так само
13	сел. Радгоспний	так само

[338] URL:https://www.facebook.com/uinp.gov.ua/photos/%D1%82%D0%BE% (дата звернення: 18.11.2024)

14	сел. Радгоспний	так само
15	с. Рибалкине	від *рибалка* – людина, яка ловить рибу, займається рибальством [СУМ, Т. 7, С. 527], назва не відповідає стандартам державної мови
Відонімні		
Відантропонімні		
ННП		Семантика найменування
1	сел. Андріївка	на честь *Андрія Петрунчика* – голова місцевої комуни (1921 р.) [Перелік УІНП]
2	с. Анискине	ймовірно від прізв. Аниськин [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
3	с. Аношкине	ймовірно, на честь генерала *Анохіна*[339]
4	с. Артема	на честь псевд. *Сєргєєва Ф. М.* – Голова Ради Народних Комісарів Донецько-Криворізької радянської республіки у 1918 р. [Список УІНП]
5	сел. Артема	так само
6	с. Артема	так само
7	с. Артема	так само
8	с. Артемівка	так само
9	с. Артемівка	так само

[339] URL: https://troyitske.city/articles/192978/istoriya-sil-troickoi-g (дата звернення: 18.11.2024)

10	с. Артемівка	так само
11	сел. Артемівське	так само
12	м. Артемівськ	так само
13	м. Артемівськ	так само
14	м. Артемове	так само
15	смт Бірюкове	на честь прізв. радянського держ. та партійного діяча *Бірюкова В. М.* [Список УІНП]
16	с. Валер'яновка	на честь *Валеріана Куйбишева* – діяч більшовицької партії
17	с. Ванюшкине	на честь зм.-пест. форми імені *Іван (Ваня)*, що має негативну конотацію та широко популяризоване у рос. культурі
18	м. Вахрушеве	на честь прізв. *Вахрушева В. В.* – Голова РНК РРФСР у 19391940 рр., народний комісар вугільної промисловості СРСР у 1939-1946 рр. [Список УІНП]
19	с. Войкове	на честь прізв. *Войкова П. Л.* – член ВКП(б) [Список УІНП]
20	смт Войкове	так само
21	смт Войковський	так само
22	сел. Володарівка	на честь прізв. *Володарський В.* – діяч комуністичної партії. Член Президії ВЦВК [Список УІНП]
23	смт Володарськ	так само
24	смт. Володарське	так само
25	сел. Володарського	так само

26	с. Воровське	на честь прізв. *Воровського В. В.* – діяч комуністичної партії [Список УІНП]
27	сел. Горького	на честь псевдоніма *Горького М.* (Пєшков О. М.) –

		російського та радянського «пролетарського» письменника та пропагандиста, члена партії більшовиків [Перелік УІНП]
28	сел. Горького	так само
29	с. Гречишкине	від прізв. *Гречишкин* [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
30	с. Гусельщикове	на честь *Гусельщикова А. К.* [340] – російського генералалейтенанта, який заснував поселення
31	с. Дар-Надежда	від *дар* – те, що підноситься, жертвується; подарунок [СУМ, Т. 2, С. 211] + рос. ОІ *Надежда* (імовірно дружина Леніна)
32	с. Дзержинське	на честь прізв. *Дзержинського Ф. Е.* – організатор і Голова ВНК [Список УІНП]
33	с. Дзержинське	так само
34	сел. Дзержинське	так само
35	сел. Дзержинське	так само
36	смт Дзержинський	так само
37	м. Дзержинськ	так само
38	с. Димитрова	на честь прізв. *Димитрова Г.* – Генеральний секретар Комінтерну у 1935-1943 роках [Список УІНП]

[340] URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/51229/1/I_Sribnyak_V_Vlasenko_ (дата звернення:18.11.2024)

39	с. Димитрова	так само
40	сел. Димитрове	так само
41	смт Енгельсове	від імені *Енгельса Фрідріха* – основоположник ідеології марксизму [Список УІНП]
42	с. Єпіфанівка	від імені *Єпифан* (дерос.)
43	с. Івашкине	від прізвища *Івашка* [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
44	с. Ілліча	утв. від по батькові *Леніна В. І.* – Голова Ради Народних Комісарів СРСР з 1923 р. [Список УІНП]
45	с. Ілліча	так само
46	с. Іллічівка	так само

47	с. Іллічівка	так само
48	с. Іллічівське	так само
49	с. Калинівка	на честь прізв. *Калініна М. І* – Голова ЦВК СРСР та Президії Верховної Ради СРСР [Список УІНП]
50	сел. Калініна	так само
51	сел. Калініна	так само
52	с. Калініне	так само
53	с. Калініне	так само

54	с. Калініне	так само
55	с. Калініне	так само
56	смт Калінінський	так само
57	с. Карла Лібкнехта	на честь *Карла Лібкнехта* – діяч Комуністичної партії Німеччини, організатор комуністичного заколоту в Німеччині у 1919 р. [Список УІНП]
58	с. Карла Маркса	на честь *Карла Маркса* – основоположник ідеології марксизму [Список УІНП]
59	смт Карло-Марксове	так само
60	смт Кірове	на честь прізв. *Кірова С. М.* – член ЦК РКП(б) з 1923 р. Організатор масових репресій [Список УІНП]
61	с. Кірове	так само
62	с. Кірове	так само
63	сел. Кірове	так само
64	смт Кіровськ	так само
65	м. Кіровськ	так само
66	с. Кіровське	так само
67	м. Кіровське	так само
68	с. Коробкине	від прізвища *Коробка* [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови

69	с. Коробочкине	від прізвища *Коробочка* [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
70	с. Котляри	від прізвища *Котляр* [СУП, С. 48], не відповідає стандартам державної мови
71	сел. Котовського	на честь прізв. *Котовського Г. І.* – радянський військовий та політичний діяч, учасник встановлення радянської влади в Україні [Список УІНП]
72	с. Котовського	так само
73	сел. Крупської	на честь прізв. *Крупської Н. К.* – дружина В. Леніна. Голова Головполітосвіти у 1920–1929 рр. Ініціатор масових репресій [Список УІНП]
74	с. Курочкине	від прізвища *Курочка* [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
75	сел. Кутейникове	ймовірно від прізвища *Кутейников*[341], переселенці з росії
76	с. Кутузовка	на честь прізв. *Кутузова М. І.* – російський полководець[342]
77	смт Леніна	на честь псевдоніма *Леніна В. І.* – Голова Ради Народних Комісарів СРСР з 1923 р. [Список УІНП]
78	с. Леніна	так само
79	с. Леніне	так само
80	с. Ленінка	так само
81	с. Ленінка	так само
82	смт Ленінське	так само

[341] URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova (дата звернення: 18.11.2024)
[342] URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe? (дата звернення: 18.11.2024)

83	смт Ленінське	так само
84	сел. Ленінське	так само
85	с. Ленінське	так само
86	с. Ленінське	так само
87	с. Ленінське	так само
88	с. Ленінське	так само

89	с. Лопаскине	ймовірно від прізв. *Лопаска* чи *Лопаскин*
90	смт. Лотикове	на честь прізв. *Лотікова І. В.* – червоногвардієць, учасник встановлення радянської влади на Донбасі [Список УІНП]
91	с. Луначарське	на честь прізв. *Луначарського А. В.* – діяча комуністичної партії [Список УІНП]
92	сел. Мануїлівка	на честь прізв. *Мануїльського Д. З.* – Перший секретар ЦК КП(б) [Список УІНП]
93	с. Мар'їне	переважно вбачають не жін. ім'я *Марія*, а радше *відсилання до радянської антропонімії* (часто села називали на честь якихось *Марій*, пов'язаних із комсомолом, партійними діячками тощо). У документах 1920–1930-х років є згадки про перейменування поселень у *Мар'їне* саме з політичних мотивів (деросіянізація)
94	сел. Метьолкіне	від прізв. Метьолкін [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
95	с. Мечнікове	на честь *Мечникова І. І.* – всесвітньо відомий вчений-біолог, народжений в Україні, назва не відповідає стандартам державної мови [Перелік УІНП]

96	с. Мічуріне	на честь прізв. *Мічуріна І. В.* – російського та радянського біолога і селекціонера, почесного члена АН СРСР (1935) [Перелік УІНП]
97	с. Мічурінське	так само
98	с. Морокине	ймовірно від прізвища *Морока* [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
99	с. Надеждине	від рос. імені *Надежда* [ВІЛ, С. 284], ймовірно на честь дружини Леніна В. І. – *Крупської Н. К.*
100	с. Надеждине	так само
101	с. Надеждине	так само
102	сел. Надеждинка	так само
103	сел. Надеждинка	так само
104	с. Надеждівка	так само
105	с. Надеждівка	так само
106	с. Невське	від прізв. *Олександра Невського* – образ рос. пропаганди[343]
107	с. Никанорівка	від імені *Никанора Скорика* – керівника організованого в 1917 р. сільського ревкому [Перелік УІНП]
108	сел. Нікольське	від рос. імені *Никола* [ВІЛ, С. 274], назва не відповідає стандартам державної мови
109	с. Олександрівка	на честь рос. імператора *Олександра II* [Перелік УІНП]

[343] URL: https://www.radiosvoboda.org/a/oleksandr-nevsky-rosiyska-tserkva/312 (дата звернення 18.11.2024)

110	с. Олійники	на честь прізв. *Олійника П. А.* – більшовика, учасника червонопартизанського загону, що займався встановленням радянської влади на Харківщині [Перелік УІНП]
111	сел. Орджонікідзе	на честь псевдо. *Серго Орджонікідзе* – радянський держ. і парт. діяч [Список УІНП]
112	с. Орлово-Іванівка	на честь прізв. *Орлова О. І.* – російського військ. і держ. діяча та ймовірно від прізв. місцевого поміщика *Іванова*[344]
113	с. Островського	на честь прізв. *Островського М. О.* – радянський військовий та партійний діяч [Список УІНП]
114	с. Пантюхине	назва походить від імені першопоселенця Панька, Пантюха (дерос.), назва не відповідає стандартам державної мови
115	сел. Панютине	на честь прізв. *Панютіна В. К.* (1788—1855) – генералмайора російської імператорської армії [Перелік УІНП]
116	с. Пархоменко	від прізв. *Пархоменка О. Я.* – радянського військ. діяча, червоного командира [Список УІНП]
117	с. Первухинка	на честь прізв. *Первухіна К. Г.* – особи, пов'язаної зі встановленням радянської влади та діяльністю комуністичної партії на Богодухівщині [Перелік УІНП]
118	смт. Петрівка	на честь *Петра І* – російський імператор [Перелік УІНП]
119	с. Петрівка	так само
120	сел. Петрівка	так само
121	с. Петрівське	так само
122	с. Петрівське	так само
123	с. Петрівське	так само

[344] URL:https://www.istoriya.in.ua/orlov-oleksij-grigorovich.html (дата звернення 18.11.2024)

124	с. Петрівське	так само
125	с. Петрівське	так само

126	с. Петрівське	так само
127	с. Петрівське	так само
128	с. Петрівське	так само
129	с. Петрівське	так само
130	с. Петрівське	так само
131	с. Петрівське	так само
132	сел. Петрівське	так само
133	сел. Петрівське	так само
134	м. Петровське	на честь *Г. І. Петровського*, радянський державний і політичний діяч. Був одним із ініціаторів створення ВНК та організації Голодомору 1932–1933 [Список УІНП]
135	с. Петровського	так само
136	с. Половинкине	від прізв. заможн. селянина *Половинко О. Д.* [345]
137	сел. Пушкіне	назване на честь *Пушкіна О. С.* (1799-1837), який в росії вшановується як «найбільший національний російський поет» та вважається основоположником сучасної російської літературної мови [Перелік УІНП]

[345] URL:https://polovynkyne.rada.arhiv.org.ua/istoriya-22-00-29-13-03-2017/ (дата звернення: 18.11.2024)

138	с. Рози Люксембург	на честь *Рози Люксембург* – діячка комуністичної партії Німеччини [Список УІНП]
139	с. Рози Люксембург	так само
140	с. Розівка	так само
141	с. Розівка	так само
142	смт Свердлове	на честь прізв. *Свердлова Я. М.* – радянський політичний і державний діяч, член ЦК РСДРП(б), РКП(б) [Список УІНП]
143	с. Свердловка	так само
144	м. Свердловськ	так само
145	с. Синичено	від прізвища *Синичин* [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови

146	сел. Сімейкине	від прізвища *Сімейка* [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
147	с. Старченкове	на честь прізв. *Старченко П. І.* – Голова Київського обласного виконкому (1938) [Список УІНП]
148	м. Стаханов	на честь прізв. *Стаханова О. Г.* – Начальник сектору соціалістичного змагання в Народному комісаріаті вугільної промисловості СРСР (1943–1957) [Список УІНП]
149	с. Суворове	на честь прізв. *Суворова М. П.* – підполковник російської імператорської армії. [Перелік УІНП]
150	с. Тев’яшеве	ймовірно від прізвища *Тевяшев* [Рідні]
151	смт Тельманове	на честь прізв. *Тельмана Ернста* – діяч комуністичної партії Німеччини. Делегат 3 конгресу Комінтерну [Список УІНП]

152	с. Толстой	що названо на честь Л. Толстого – російський письменник
153	м. Торез	на честь прізв. *Тореза Моріса* – генеральний секретар Французької комуністичної партії в 1930-1964 рр. [Список УІНП]
154	с. Улянівка	на імені по батькові *Леніна В. І.* – Голова Ради Народних Комісарів СРСР з 1923 р. [Список УІНП]
155	с. Улянівка	так само
156	с. Урицьке	на честь прізв. *Урицького М. С.* – рос. револ. і парт. діяча[346]
157	с. Уткине	від прізв. Утка [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
158	с. Уткине	так само
159	смт Фрунзе	на честь прізв. *Фрунзе М. В.* – радянський військовий діяч, голова Реввійськради СРСР, нарком з військових і морських справ (1925) [Список УІНП]
160	сел. Фрунзе	так само
161	сел. Чапаєва	на честь прізв. *Чапаєва В. І.* – радянський військовий діяч, командир 25-ї стрілецької дивізії Червоної армії, учасник встановлення радянської влади в росії [Список УІНП]
162	смт Чапаєве	так само
163	с. Чапаєве	так само

164	с. Чапаєвка	так само

[346] URL:https://subjectum.eu/political/encyclopedia/1144.html#google_vignette (дата звернення: 18.11.2024)

165	с. Чичеріне	на честь прізв. *Чичеріна Г. В.* – радянський державний діяч та дипломат [Список УІНП]
166	сел. Чкаловське	на честь прізв. *Чкалова В. П.* (1904-1938) – російського радянського льотчика-випробувача, комбрига (1938) [Перелік УІНП]
167	сел. Чорнухине	від прізв.*Чорнуха* [СУП, С. 68], назва не відповідає стандартам державної мови
168	с. Шигимагине	від прізв. *Шигимага* [Рідні], назва не відповідає стандартам державної мови
169	с. Юганівка	ймовірно від прізв. *Юганов* [Рідні]
170	с. Юр'ївка	від рос. відм. форми імені *Юрій* [ВІЛ, С. 11], назва не відповідає стандартам державної мови
171	с. Юр'ївка	так само
172	с. Юр'ївка	так само
173	с. Юр'ївка	так само
1	с. Юр'ївка	так само
2	сел. Юр'ївка	так само
Відхрононімні		
1	с. Жовтень	назва походить від *Жовтневого перевороту* (жовтеньлистопад 1917), яка була визначною подією в період СРСР[347]
2	с. Жовтневе	так само
3	с. Жовтневе	так само

[347] URL:http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?Z21ID=& (дата звернення: 18.11.2024)

4	с. Жовтневе	так само
5	с. Жовтневе	так само
6	с. Жовтневе	так само
7	с. Жовтневе	так само
8	с. Жовтневе	так само

9	с. Жовтневе	так само
10	с. Жовтневе	так само
11	сел. Жовтневе	так само
12	сел. Жовтневе	так само
13	сел. Жовтневе	так само
14	сел. Жовтневе	так само
15	Жовтневе Друге	так само
16	с. Індустріальне	назва походить від процесу *індустріалізації* в СРСР (1920 – 1930-х р.)[348]
17	сел. Октябр	назва походить від *Жовтневого перевороту* (жовтеньлистопад 1917), яка була визначною подією в період СРСР. Також назва містить транслітероване рос. слово укр. мовою

[348] URL: https://vue.gov.ua/%D0%86%D0%BD%D0%B4%D1%83 (дата звернення: 18.11.2024)

18	с. Октябр	так само
19	сел. Октябрське	так само
20	с. Октябрське	так само
21	с. Октябрське	так само
22	с. Октябрське	так само
23	с. Октябрське	так само
24	с. Октябрське	так само
25	с. Октябрське	так само
26	м. Первомайськ	назва походить від *«Вшанування» 1 травня* як Міжнародного дня солідарності трудящих. Додатково назва містить транслітероване рос. слово укр. мовою [Перелік УІНП]
27	с. Первомайськ	так само
28	с. Первомайськ	так само
29	с. Первомайське	так само

30	с. Первомайське	так само
31	с. Первомайське	так само
32	с. Первомайське	так само

33	с. Первомайське	так само
34	с. Первомайське	так само
35	с. Первомайське	так само
36	с. Первомайське	так само
37	с. Первомайське	так само
38	с. Первомайський	так само
39	сел. Перше Травня	назва походить від *«Вшанування» 1 травня* як Міжнародного дня солідарності трудящих [Перелік УІНП]
40	сел. Перше Травня	так само
41	с. Першотравневе	так само
42	с. Першотравневе	так само
43	с. Першотравневе	так само
44	с. Першотравневе	так само
45	с. Першотравневе	так само
46	с. Першотравневе	так само
47	с. Першотравневе	так само
48	с. Першотравневе	так само
49	сел. Першотравневе	так само

50	сел. Першотравневе	так само
51	сел. Першотравневе	так само
52	сел. Першотравневе	так само

Відтопонімні		
Відойконімні		
1	сел. Краснодарський	походить від рос. *м. Краснодар*
2	сел. Красноярське	походить від рос. *м. Красноярськ*
3	с. Мала Юр'ївка	від с. *Юр'ївка* + прикм. *малий* – невеликий розміром, незначний величиною [СУМ, Т. 4, С. 606]
4	сел. Московське	походить від назви *столиці* росії
5	с. Московське	так само
6	с. Нова Астрахань	походить від рос. *м. Астрахань* + прикметник *новий*, як символ чогось новоствореного
7	с. Новоастраханське	так само
8	с. Новожеланне	від *сел. Желанне* + прикм.*новий*, як символ чогось новоствореного
9	с. Новокомсомольське	від *м. Комсомольське* + прикм. *новий*,як символ чогось новоствореного
10	сел. Новомосковське	походить від назви *столиці* росії + прикметник *новий*, як символ чогось новоствореного

11	с. Новонадеждине	від *сел. Желанне* + прикм.*новий*, як символ чогось новоствореного
12	с. Новопетрівське	від с. *Петрівське* + прикм.*новий*, як символ чогось новоствореного
13	с. Новопетрівське	так само
14	сел. Новопсков	походить від рос. *м. Псков* + прикметник *новий*, як символ чогось новоствореного
15	сел. Новосімейкіне	від *с. Сімейкіне* + прикметник *новий*, як символ чогось новоствореного, назва не відповідає стандартам державної мови
16	с. Новорозсош	походить від рос. *м. Розсош* + прикметник *новий*, як символ чогось новоствореного
Відгідронімні		
1	с. Коропове	походить від назви *оз. Коропове*, історична назва якого *Коробів Хутір*, перейменоване у радянські часи

2	с. Московка	походить від назви струмка *Московка* [СГУ, С. 375–376]
3	м. Сєвєродонецьк	зросійщена назва, яка походить від *р. Сіверський Донець* [СГУ, С. 503]
4	с. Стара Московка	походить від назви струмка *Московка* [СГУ, С. 375–376]
Відхоронімні		
1	с. Таврическое	походить від рос. форми прикм. *таврійський*, від давньої назви Кримського півострова – *Таврія*
Відергонімні		

1	с. Комінтерн	походить від міжнародного об'єднання робітників – *Комуністичний інтернаціонал* [СУМ, Т. 4, С. 26]
2	с. Комінтернове	так само
3	с. Красноармійське	походить від назви радянської армії *«Червона армія»*[349]
4	с. Красноармійське	так само
5	м. Молодогвардійськ	походить від підпільної антинацистської організації – *«Молода гвардія»*[350]
6	с. Червоноармійське	походить від назви радянської армії *«Червона армія»*
7	с. Червоноармійське	так само
8	с. Червоноармійське Друге	так само
9	смт Червоногвардійське	походить від назви військових формувань більшовиків *«Червона гвардія»*
Відхрематонімні		
1	с. Іскра	походить від назви більшовицької газети *«Іскра»*[351]
2	сел. Челюскінець	походить від назви радянського пароплаву *«Челюскін»*[352]

Додаток В

Список лексико-семантичних груп після реформи декомунізації

Відапелятивні

[349] URL: http://www.history.org.ua/?termin=Radianska_armiia (дата звернення: 22.11.2024)
[350] URL: http://www.history.org.ua/?termin=Moloda_hvardiia (дата звернення: 22.11.2024)
[351] URL: http://www.history.org.ua/?termin=Iskra (дата звернення 22.11.2024)
[352] URL: https://24tv.ua/den_v_istoriyi_13_lyutogo_1934_roku_v_ (дата звернення 22.11.2024)

Утворені від лексем, що вказують на ознаку		
Кть	ННП	Семантика найменування
1	с. Бажане	від *бажаний* – такий, якого бажають, чекають, до якого прагнуть [СУМ, Т. 1, С. 87]
2	с. Бажане Друге	від *бажаний* та *другий* – числівник порядковий, відповідний кількісному числівнику два [СУМ, Т. 2, С. 422]
3	с. Бажане Перше	від *бажаний* та *перший* – числівник порядковий, відповідний кількісному числівнику один [СУМ, Т. 6, С. 337]
4	с. Білокриничне	від *білий* – який має колір крейди, молока, снігу [СУМ, Т. 1, С. 181] та *криничний* – прикм до криниця [СУМ, Т. 6, С. 337]
5	сел. Благодатне	від *благодатний* – який дає щастя, добро, радість, достаток [СУМ, Т. 1, С. 192]
6	сел. Благодатне	так само
7	сел. Благодатне	так само
8	с. Благодатне	так само
9	с. Верхньоширокі́вське	від *верхній* – який міститься, знаходиться зверху, вище чого-небудь [СУМ, Т. 1, С. 335] і *широкий* – який має велику ширину [СУМ, Т. 11, С. 456]
10	с. Веселе	від *веселий* – сповнений веселощів, радісного, безтурботного настрою [СУМ, Т. 1, С. 339]
11	с. Високе	від *високий* – який має велику відстань знизу вгору [СУМ, Т. 1, С. 492]
12	с. Високе	так само

13	сел. Дачне	від *дачний* – прикм. до дача [СУМ, Т. 2, С. 215]
14	с. Джерельне	від *джерельний* – прикм. до джерело [СУМ, Т. 2, С. 262]
15	с. Джерельне	так само

16	с. Джерельне	так само
17	сел. Елітне	від *елітний* – який становить собою еліту; добірний, кращий [СУМ, Т. 2, С. 475]
18	м. Залізне	від *залізний* – який відзначається непохитністю, твердістю; незламний [СУМ, Т. 3, С. 189]
19	с. Залізничне	від *залізничний* – прикм. до залізниця [СУМ, Т. 3, С. 189]
20	с. Заповідне	від *заповідний* – який перебуває під охороною держави [СУМ, Т. 3, С. 269]; на честь місцевого заповідника
21	сел. Затишне	від *затишний* – зручний, упорядкований, приємний для перебування в ньому [СУМ, Т. 3, С. 350]
22	с. Затишне	так само
23	с. Затишне	так само
24	с. Звитяжне	від *звитяжний* – стос. до звитяги [СУМ, Т. 3, С. 475]
25	с. Зоряне	від *зоряний* – сяючий, блискучий, як зорі [СУМ, Т. 3, С. 689]
26	сел. Зразкове	від *зразковий* – який може бути прикладом, взірцем для інших [СУМ, Т. 3, С. 698]
27	сел. Криничанське	від *криничаний* – те саме, що криничний [СУМ, Т. 4, С. 348]

28	сел. Криничне	від *криничний* – прикм. до криниця [СУМ, Т. 4, С. 348]
29	сел. Криничне	так само
30	с. Криничне	так само
31	сел. Курганне	від *курганний* – прикм. до курган [СУМ, Т. 4, С. 406]
32	сел. Курортне	від *курортний* – стос. курорту [СУМ, Т. 4, С. 412]
33	сел. Лагідне	від *лагідний* – спокійний, сумирний, тихий [СУМ, Т. 4, С. 431]
34	сел. Лагідне	так само
35	сел. Мирне	від *мирний* – позбавлений ворожих намірів; який провадить політику миру [СУМ, Т. 4, С. 713]
36	с. Мирне	так само

37	с. Мирне	так само
38	с. Мирне	так само
39	с. Мирне	так само
40	с. Мирове	від *мировий* – пов’язаний із полюбовним розв’язанням суперечки [СУМ, Т. 4, С. 714]
41	с. Мирове	так само
42	с. Молодецьке	від *молодецький* – прикм. до молодець [СУМ, Т. 4, С. 785]
43	с. Молодіжне	від *молодіжний* – прикм. до молодь [СУМ, Т. 4, С. 787]

44	с. Надійне	від *надійний* – який викликає повне довір'я, на якого цілком можна покластися [СУМ, Т. 4, С. 787]
45	сел. Наукове	від *науковий* – який базується на принципах науки [СУМ, Т. 5, С. 223]
46	с. Озерне	від *озерний* – який має велику кількість озер [СУМ, Т. 5, С. 653]
47	сел. Рідне	від *рідний* – який має кровну спорідненість, кровний зв'язок із ким-небудь [СУМ, Т. 7, С. 557]
48	с. Рідне	так само
49	сел. Роздольне	від *роздольний* – який розкинувся, розмістився на великій площі; широкий, просторий [СУМ, Т. 7, С. 668]
50	с. Роздольне	так само
51	с. Сонячне	від *сонячний* – сповнений яскравим світлом сонця, з сонцем [СУМ, Т. 9, С. 460]
52	сел. Старе	від *старий* – який існує довгий час, давно створений [СУМ, Т. 9, С. 654]
53	с. Тепле	від *теплий* – який має досить високу температуру [СУМ, Т. 10, С. 77]
54	сел. Тихе	від *тихий* – який звучить не сильно, не голосно [СУМ, Т. 10, С. 130]
55	с. Товсте	від товстий – який має велику, значну товщину [СУМ, Т. 10, С. 166]
56	с. Травневе	від *травневий* – який буває в травні; весняний, теплий [СУМ, Т. 10, С. 221]
57	с. Травневе	так само

58	с. Українське	від *український* – прикм. до українці і Україна [СУМ, Т. 10, С. 423]
59	с. Українське	так само
60	сел. Холодне	від *холодний* – який має низьку або відносно низьку температуру [СУМ, Т. 11, С. 116]
61	сел. Хромове	від *хромовий* – стос. до хрому, який містить хром [СУМ, Т. 11, С. 152]
62	с. Хутірське	від *хутірський* – прикм до хутір [СУМ, Т. 11, С. 177]
63	с. Червоне	від *червоний* – який має забарвлення одного з основних кольорів спектра, що йде перед оранжевим [СУМ, Т. 11, С. 296]
64	с. Чорне	від *чорний* – кольору сажі, вугілля, найтемніший [СУМ, Т. 11, С. 352]
65	сел. Щасливе	від *щасливий* – який має щастя, який зазнає щастя, радості [СУМ, Т. 4, С. 571]
66	с. Щасливе	так само
Утворені від лексем, що вказують на географічно-територіальні особливості та форми ландшафту		
1	сел. Балка	*балка* – яр з пологими схилами [СУМ, Т. 1, С. 96]
2	сел. Діброва	*діброва* – листяний ліс на родючих грунтах, у якому переважає дуб [СУМ, Т. 1, С. 296]
3	сел. Довга Балка	від *довгий* – який має велику довжину [СУМ, Т. 2, С. 330] + *балка* – яр з пологими схилами [СУМ, Т. 1, С. 96]
4	с. Замулівка	від прийм. *за* + *мул* – дуже подрібнена, розтерта земля попелястого кольору, що відкладається на дні рік, озер, морів [СУМ, Т. 4, С. 824]

5	с. Заозерне	від прийм. *за* + *озеро* – природна або штучна водойма, заповнена водою [СУМ, Т. 5, С. 653]
6	сел. Зарічне	*за* + *ріка* – водний потік, що живиться із джерела або стоком атмосферних опадів … [СУМ, Т. 7, С. 579]
7	сел. Зарічне	так само
8	с. Затока	*затока* – частина океану, моря, озера, річки що вдається в сушу [СУМ, Т. 3, С. 354]

9	сел. Зелений Гай	від *зелений* – зробл. із зелені, рослинності [СУМ, Т. 3, С. 553] та *гай* – невеликий, нерев. листяний ліс [СУМ, Т. 2, С. 15]
10	сел. Копані	від *копанка* – невелике водоймище з грунтовою водою, викопане для господарських потреб [СУМ, Т. 4, С. 279]
11	с. Кринички	від *криниця* – глибоко викопана й захищена цямринами від обвалів яма для добування води з водоносних шарів землі; колодязь [СУМ, Т. 4, С. 348]
12	с. Кринички	так само
13	с. Лиман	від *лиман* – затока з морською водою в гирлі річки або озеро поблизу моря [СУМ, Т. 4, С. 485]
14	сел. Лиманівка	так само
15	с. Лісове	від *ліс* – велика площа землі, заросла деревами і кущами [СУМ, Т. 4, С. 485]
16	сел. Південне	від *південь* – одна з чотирьох сторін світу [СУМ, Т. 6, С. 379]
17	сел. Північне	від *північ* – одна з чотирьох сторін світу [СУМ, Т. 6, С. 383–384]
18	сел. Північне	так само

19	с. Поляна	від *поляна* – рівнина, невеликий луг, звичайно на узліссі або серед лісу [СУМ, Т. 8, С. 107]
20	с. Придорожнє	*при* + *дорога* – смуга землі по якій їздять і ходять [СУМ, Т. 2, С. 378]
21	сел. Прикордонне	від прийм. *при* + *кордон* – межа, що розділяє території держав [СУМ, Т. 4, С. 286]
22	с. Прилісне	від прийм. *при* + *ліс* – велика площа землі, заросла деревами і кущами [СУМ, Т. 4, С. 485]
23	сел. Прилісне	так само
24	с. Приміське	*при* + *місто* – великий населений пункт [СУМ, Т. 4, С. 751]
25	с. Приморське	*при* + *море* – … великий водний простір з гірко-солоною водою …[СУМ, Т. 4, С. 802]
26	сел. П’ятипілля	від *п’ять* – назва числа 5 та його цифрового позначення [СУМ, Т. 7, С. 424] + *поле* – безліса рівнина, рівний великий простір [СУМ, Т. 8, С. 61]
27	с. Рубіжне	від *рубіж* – державний кордон [СУМ, Т. 7, С. 893]

28	с. Садове	від *сад* – спеціально відведена значна площа землі, на якій вирощують плодові дерева, кущі тощо [СУМ, Т. 9, С. 9]
29	с. Степи	від *степ* – великий безлісий, вкритий трав’янистою рослинністю, рівнинний простір у зоні сухого клімату [СУМ, Т. 9, С. 686]
30	с. Степи	так само
31	с. Степкове	так само
32	сел. Степове	так само

33	сел. Степове	так само
34	с. Степове	так само
35	с. Степове	так само
36	с. Степове	так само
37	с. Степове	так само
38	с. Степове	так само
39	с. Степок	так само
40	с. Суходіл	від *суходіл* – безводна долина, яку зволожують тільки дощові та снігові води [СУМ, Т. 9, С. 868]
41	сел. Східне	від *схід* – одна з чотирьох сторін світу [СУМ, Т. 9, С. 887–888]
42	с. Чорногорівка	від *чорна гора* (терикони на Донбасі)
Утворені від лексем, що вказують на предметність		
1	сел. Буран	від *буран* – сніжна буря; завірюха [СУМ, Т. 1, С. 257]
2	с. Велетень	від *велетень* – величезного зросту і сили людина в народних повір'ях і легендах [СУМ, Т. 1, С. 318]
3	с. Весна	від *весна* – пора року між зимою і літом, яка характеризується подовженням дня, потеплінням, появою перелітних птахів, розквітом рослин і т. ін. [СУМ, Т. 1, С. 341]
4	с. Відродження	від *відродження* – розквіт, піднесення чого-небудь, що було в стані занепаду або на низькому рівні розвитку [СУМ, Т. 1, С. 632]

5	с. Відродження	так само
6	с. Гостроверхівка	від *гострий* – який має колючий кінець або ріжучий край [СУМ, Т. 2, С. 144] + *верх* – верхня, найвища частина чого-небудь [СУМ, Т. 1, С. 334]
7	сел. Дружба	від *дружба* – стосунки, відносини, в основі яких лежить взаємна прихильність, довір'я, відданість, товариська солідарність, духовна близькість, спільність інтересів і т. ін. [СУМ, Т. 2, С. 423]
8	с. Затишок	від *затишок* – тихе місце, захищене від вітру, течії і т. ін. [СУМ, Т. 3, С. 351]
9	с. Зірка	від *зірка* – самосвітне небесне тіло, що являє собою скупчення розжарених газів [СУМ, Т. 3, С. 576]
10	м. Златопіль	від староукр. *злато* + *піль*, що означає *золоте поле*[353]
11	сел. Кам'яний Пласт	від *кам'яний* – утворений з каменю [СУМ, Т. 4, С. 85] + *пласт* – шар однорідної маси [СУМ, Т. 6, С. 564]
12	с. Мийка	від *мийка* – пристосування для миття, промивання чогонебудь; місце, де щось миють, промивають [СУМ, Т. 4, С. 701]
13	с. М'ясожарівка	від *м'ясо* – туша, частина туші забитих тварин, а також їжа, приготовлена з цих частин [СУМ, Т. 4, С. 839] + жарити – готувати їжу з жиром на вогні, на жару без використання води; смажити [СУМ, Т. 2, С. 509]
14	сел. Миролюбівка	від *мир* – відсутність незгоди, ворожнечі, сварок [СУМ, Т. 4, С. 712] + *любити* – відчувати глибоку відданість, прив'язаність до кого-, чого-небудь [СУМ, Т. 4, С. 562]
15	с. Млинки	від *млин* – споруда, що розмелює зерно на борошно за допомогою вітряної, водяної, парової та ін. енергії [СУМ, Т. 4, С. 764]
16	с. Мотузівка	від *мотузок* – зісуканий із прядива виріб для зв'язування або прив'язування кого-, чого-небудь [СУМ, Т. 4, С. 813]

[353] URL: https://www.facebook.com/photo.php?fbid= (дата звернення: 18.11.2024)

17	с. Новоселівка	від *нове село*
18	сел. Осавулівка	від *осавул* – виборна службова особа, що обіймала одну з адміністративно-військових посад на Україні в XVII-XVIII ст. [СУМ, Т. 5, С. 751]
19	с. Паланка	від *паланка* – на Запорізькій Січі у XVIII ст. — невелике укріплення, обнесене частоколом [СУМ, Т. 6, С. 20]
20	с. Перемога	від *перемога* – повний успіх у бою, остаточна поразка

		військ противника [СУМ, Т. 6, С. 230]
21	с. Перемога	так само
22	сел. Перемога	так само
23	с. Рання Зоря	від *ранній* [СУМ, Т. 7, С. 450] – який являє собою початкову пору або стадію певного періоду, часу, моменту або певної епохи + *зоря* – яскраве освітлення горизонту перед сходом і після заходу сонця [СУМ, Т. 3, С. 689]
24	с. Толоківка	від *толока* – залишене під пар поле, що служить пасовищем для худоби [СУМ, Т. 10, С. 180]
25	с. Фартухівка	від *фартух* – жіночий одяг у вигляді шматка тканини певного розміру та фасону, який одягають спереду на сукню, спідницю, щоб запобігти забрудненню їх [СУМ, Т. 10, С. 566]
26	м. Хрестівка	від *хрест* – предмет і символ культу християнської релігії, який являє собою стрижень з однією або кількома поперечками у верхній половині [СУМ, Т. 11, С. 139]
27	с. Шелестівка	від *шелестівка* – приголосний звук [СУМ, Т. 11, С. 437]

28	с. Ясногорівка	від *ясний* – який випромінює яскраве світло [СУМ, Т. 11, С. 655] + *гора* – значне підвищення над навколишньою місцевістю або серед інших підвищень [СУМ, Т. 2, С. 124]
Утворені від лексем, що вказують на рослинний світ		
1	с. Березове	від *береза* – лісове білокоре дерево … [СУМ, Т. 1, С. 159–160]
2	сел. Вишневе	від *вишня* – плодове дерево (іноді кущ) ... [СУМ, Т. 1, С. 544]
3	с. Вишневе	так само
4	с. Вишневе	так само
5	с. Горіхова Балка	від *горіх* – плодове дерево родини горіхових … [СУМ, Т. 2, С. 134] + *балка* – яр з пологими схилами [СУМ, Т. 1, С. 96]
6	с. Горіхове	від *горіх* – плодове дерево родини горіхових … [СУМ, Т. 2, С. 134]
7	с. Горіхове	так само
8	сел. Дубове	від *дуб* – багаторічне листяне дерево … [СУМ, Т. 2, С. 428]
9	сел. Калинівка	від *калина* – кущова рослина родини жимолостевих … [СУМ, Т. 4, С. 76]
10	с. Калинівка	так само
11	с. Калинівка	так само
12	с. Калинівка	так само

13	сел. Калинове	так само
14	сел. Калинове	так само
15	с. Калинове	так само
16	с. Кленове	від *клен* – дерево, що має лапате листя … [СУМ, Т. 4, С. 179]
17	с. Конвалії	від *конвалія* – багаторічна трав'яниста рослина, що цвіте дрібними білими квітками, схожими на дзвіночки [СУМ, Т. 4, С. 255]
18	сел. Малокалинове	від присл. *мало* + *калина* – кущова рослина родини жимолостевих … [СУМ, Т. 4, С. 76]
Утворені від лексем, що відображають різні професії, види діяльності людини та пов'язані етнічними, класовими і становими приналежностями мешканців		
1	с. Батюшки	від *батюшка* – те саме, що піп [СУМ, Т. 1, С. 112]
2	сел. Графське	від *граф* – у Західній Європі і дореволюційній Росії — дворянський титул (середній між князем і бароном), а також особа, що має цей титул [СУМ, Т. 2, С. 160]
3	с. Графське	так само
4	с. Дігтярне	від *дігтяр* – той, хто виготовляє або продає дьоготь [СУМ, Т. 2, С. 164]
5	с. Козацьке	від *козак* – на Україні в XV-XVIII ст. – вільна людина з кріпосних селян або міської бідноти, що втекла на південні землі України й брала участь у визвольній боротьбі проти татаро-турецьких і польських загарбників [СУМ, Т. 4, С. 209]
6	с. Козацьке	так само
7	с. Майорове	від *майор* – офіцерське звання в армії, наступне після звання капітана, а також особа, що має це звання [СУМ,

		Т. 4, С. 599]
8	с. Новоапостолівка	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + *апостол* – згідно з євангельськими переказами — кожний із дванадцяти учнів Христа, яких він послав проповідувати своє вчення [СУМ, Т. 1, С. 55]
9	с. Няньчине	від *няньчин* – прикм. до нянька; належний няньці [СУМ, Т. 5, С. 459]
10	м. Отаманівка	від *отаман* – виборний або призначений ватажок козацького війська [СУМ, Т. 5, С. 801]
11	с. Полковниче	від *полковник* – офіцерське звання або чин в армії на ранг нижчий від генерал-майора [СУМ, Т. 8, С. 86]
12	с. Рибалчине	від *рибалка* – людина, яка ловить рибу, займається рибальством [СУМ, Т. 7, С. 527]
13	с. Сотенне	від *сотенний (сотник)* – на Україні в XVI-XVIII ст.— особа, яка очолювала сотню (у 5 знач.), обиралася спочатку козаками, а згодом призначалася гетьманом або царем [СУМ, Т. 9, С. 472]
14	с. Сторожівка	від *сторож* – особа, яка охороняє кого-, що-небудь [СУМ, Т. 9, С. 734]
15	с. Українка	від *українці* – один із трьох східнослов'янських народів, що нині становить основне населення України [СУМ, Т. 10, С. 423]
16	сел. Чумацьке	від *чумак* – на Україні в XV-XIX ст.— візник і торговець, який перевозив на волах хліб, сіль, рибу та інші товари для продажу [СУМ, Т. 11, С. 382]
Утворені від назв звірів, птахів, комах тощо		
1	сел. Ведмеже	від *ведмідь* – великий хижий ссавець з незграбним масивним тілом, укритий густою шерстю [СУМ, Т. 1, С. 316]

2	с. Жереб’яче	від *жереб’я* – маля кобили [СУМ, Т. 2, С. 520]
3	с. Лосівка	від *лось* – велика тварина родини оленячих з лопатоподібними рогами у самців [СУМ, Т. 4, С. 549]
4	м. Сокологірськ	від *сокіл* – хижий птах родини соколиних з міцним гачкуватим дзьобом, кривими кігтями і довгими гострими крильми [СУМ, Т. 9, С. 438–439] та *гора* – значне підвищення над навколишньою місцевістю або серед інших підвищень [СУМ, Т. 2, С. 124]

Утворені від лексем іншомовного походження, транслітерованих українською мовою (пов'язано з колишніми колоніями)		
1	с. Бергталь	від нім. *berg tal* – гірська долина, історична назва колишньої колонії http://buildingonthepast.net/%D1%80%
2	с. Вестатівка	ймовірно від нім. *Weststätte* – західний двір
3	с. Грінталь	від нім. *grünes tal – зелена долина.* Це історична назва, яку дали переселенці з маріупольських колоній.
4	с. Келерівка	ймовірно від нім. прізвища *Keller*, що в перекладі означає *льох*, поселення належить до колишніх нім. колоній
5	с. Нова Каракуба	від тюрк. *qara qoba – чорна печера* https://www.facebook.com/sergiylukovenko/posts/%
6	с. Ямбург	історична назва *Ней-Ямбург*, німецька колонія, відповідно сучасна назва німецького походження, де *burg* – укріплене поселення https://history.rayon.in.ua/topics/388228-nimetskii-spadokshodu-ukrayini/amp
Відонімні		
Відантропонімні		
ННП		Семантика найменування
1	с. Андріївка	від чол. імені *Андрій* [ВІЛ, С. 38]
2	с. Андріївка-Клевцове	історична назва, яка походить від прізвища засновника пана *Клевцова* та імені його сина *Андрія*[354]
3	с. Анищине	від прізв. *Аниськин* [Рідні]

[354] URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3982368-ak- (дата звернення: 18.11.2024)
URL:

4	с. Бардаківка	ймовірно від прізвища *Бардак* [ССУП, С. 33]
5	сел. Бетманове	походить від прізвища командира УПА *Володимира Бетмана*[355]
6	сел. Бойківське	від прізв. *Бойко* [СУП, С. 25]
7	с. Бугаївка	від прізв. *Бугай* [Рідні]
8	с. Булавіне	ймовірно на честь *Кіндрата Булавіна*– керівник козацького повстання за звільнення Дону[356]

9	с. Валер'янівка	від чол. імені *Валер'ян* [ВІЛ, С. 224]
10	сел. Вальянівське	ймовірно від прізвища *Вальянов* [Рідні]
11	сел. Верезамське	ймовірно від прізвища *Верезамський* [Рідні]
12	с. Височинівка	історична назва, яка походить від прізвища колишнього власника *Василя Височина*
13	м. Голубівка	від прізвища засновника, поміщика *Петра Голуба*[357]
14	сел. Голубівка	від прізвища *Голуб* [Рідні]
15	с. Гречищине	від прізв. *Гречишкин* [Рідні]
16	сел. Григорівка	від чол. імені *Григорій* [ВІЛ, С. 23]
17	с. Григорівка	так само

[355] URL: https://www.instagram.com/p/DDMpF-fMbnQ/?img_index=1 (дата звернення: 18.11.2024)
[356] https://www.istpravda.com.ua/articles/2023/05/25/162724/ (дата звернення: 18.11.2024)
[357] https://dn.depo.ua/ukr/lugansk/khroniki-zanepadu-v-lnr-yak-zhive-(дата звернення: 18.11.2024)
URL:

18	с. Гузіївка	від прізвища *Гузій* [ССУП, С. 261]
19	с. Гусельникове	ймовірно від прізвища *Гусельник* [Рідні], мешканці не хотіли кардинально змінювати назву
20	с. Давидовське	від прізв. *Давидовський* [ССУП, С. 280]
21	с. Дар Надії	від *дар* – те, що підноситься, жертвується; подарунок [СУЛМ 11, Т. 2, С. 211] + ОІ *Надія*
22	с. Діанівка	від жін. імені *Діана* [ВІЛ, С. 133]
23	с. Єпифанівка	від чол. імені *Єпифан* [ВІЛ, С. 228]
24	сел. Іванівське	від чол. імені *Іван* [ВІЛ, С. 61]
25	с. Іванівське	так само
26	с. Іващине	від прізвища *Івашка* [ССУП, С. 413]
27	с. Іллінівка	від чол. імені *Ілля* [ВІЛ, С. 229]
28	м. Кадіївка	від чол. імені *Кадій* (сина тодішнього очільника поштової контори) [Історія міст і сіл УРСР, Лг, С. 224]
29	с. Карлівка	від нім. чол. імені *Карл*
30	сел. Картушине	ймовірно від прізвища *Картушин* [Рідні]

31	сел. Катеринівка	від жін. імені *Катерина* [ВІЛ, С. 146]
32	с. Кирилівка	від чол. імені *Кирило* [ВІЛ, С. 67]

URL:

33	с. Коржове	від прізвища *Корж* [ССУП, С. 509]
34	с. Корніївка	від прізвища *Корній* [ССУП, С. 512]
35	с. Коробів Хутір	від прізвища *Короб* [Рідні] + *хутір* – відокремлене селянське господарство разом з садибою власника [СУМ, Т. 11, С. 176], повернуто історичну назву
36	с. Коробчине	від прізвища *Коробка* [ССУП, С. 513]
37	с. Коробчине	так само
38	с. Костянтинопольське	від чол. імені *Костянтин* [ВІЛ, С. 69]
39	с. Котівка	від прізв. *Кіт* [ССУП, С. 468]
40	сел. Котлине	ймовірно від прізвища *Котлін* [Рідні]
41	с. Котляри	від прізвища *Котляр* [СУП, С. 48], не відповідає стандартам державної мови
42	с. Котлярі	від прізвища *Котляр* [СУП, С. 48]
43	сел. Куликівське	від прізвища *Куликівський* [ССУП, С. 556]
44	с. Куроччине	від прізвища *Курочка* [ССУП, С. 565]
45	с. Лавринове	від чол. імені *Лаврентій* [ВІЛ, С. 70]
46	с. Лемзяківка	ймовірно від прізвища *Лемзяк* [Рідні]

URL:

47	с. Леонове	від чол. імені *Леон* [ВІЛ, С. 71], можливо на честь імені по батькові українського скульптора *Буніна Миколи Леонтійовича*, який народився у цьому селі[358]
48	сел. Леонтовичі	на честь українського композитора *Миколи Леонтовича*, який жив неподалік цього поселення
49	с. Лобівські Копальні	від прізвища *Лобів* [Рідні, С. 432] + *копальня* – система підземних споруд для добування корисних копалин (руди, солі, благородних металів тощо) [СУМ, Т. 4, С. 279]
50	с. Лопащине	від прізв. *Лопаскин* [Рідні]

[358] https://esu.com.ua/article-37944 (дата звернення: 18.11.2024)
URL:

51	сел. Любимівка	від прізвища *Любим* [ССУП, С. 624]
52	с. Любівка	від жін. імені *Люба* [ВІЛ, С. 154]
53	с. Любомирівка	від чол. імені *Любомир* [ВІЛ, С. 73]
54	с. Макарів Яр	на честь запорозького старшини *Макара Безродного*[359] + *яр* – глибока довга западина [СУМ, Т. 11, С. 647]
55	сел. Манжиків Кут	від прізв. *Манжик* + апел. *кут*
56	с. Мамушеве	ймовірно від прізвища *Мамуш* [Рідні]
57	с. Мануйлівка	від чол. імені *Мануїл* [ВІЛ, С. 232]
58	с. Мар'ївка	від жін. імені *Мар'я* [ВІЛ, С. 158]
59	с. Маринопіль	від жін. імені *Марина* [ВІЛ, С. 157]
60	сел. Марія	від жін. імені *Марія* [ВІЛ, С. 158]
61	сел. Микільське	від чол. імені *Микола* [ВІЛ, С. 77]
62	с. Метьолчине	від прізв. *Метьолкін* [Рідні]
63	с. Мечникове	на честь *Мечникова І. І.* – всесвітньо відомий вченийбіолог, народжений в Україні [Перелік УІНП]
64	с. Миколаївка	від чол. імені *Миколай* [ВІЛ, С. 77]
65	с. Миколаївка	так само

[359] URL: http://ndis.cdu.edu.ua/index.php/naukova-diialnist/proekty/moie-selo/selo-makariv-yar (дата звернення: 18.11.2024)

66	с. Морочине	ймовірно від прізвища *Морока* [ССУП, С. 707]
67	сел. Надіївка	від жін. імені *Надія* [ВІЛ, С. 164]
68	с. Надіївка	так само
69	с. Надіївне	так само
70	с. Надія	так само
71	с. Надія	так само
72	сел. Нікольське	від рос. форми імені *Микола,* назва не відповідає стандартам державної мови

73	с. Нововолодимирське	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + чол. ім'я *Володимир* [ВІЛ, С. 48]
74	сел. Озарянівка	від прізвища *Озарян* [Рідні]
75	с. Олександрівське	від чол. імені *Олександр* [ВІЛ, С. 84]
76	с. Олександрівське	так само
77	с. Олександрівське	так само
78	с. Олександропіль	так само
79	с. Олянівка	ймовірно від жін. імені *Оляна* [ВІЛ, С. 171], колишня назва поселення *Улянівка*, мабуть, перейменували саме таким чином, щоб позбутися радянської символіки.
80	с. Пазено	імовірно від прізвища *Пазенко* [Рідні]

81	с. Пантюшине	від імені першопоселенця *Панька*, *Пантюха*
82	с. Петрівка	від чол. імені *Петро* [ВІЛ, С. 91]
83	с. Петрівка	так само
84	с. Петрівка	так само
85	м. Петрово-Красносілля	від чол. імені *Петро* [ВІЛ, С. 91] + словосполучення *красне село*
86	с. Пікузи	ймовірно від прізвища *Пікуз*
87	с. Попівка	від прізвища *Попів* [СУП, С. 60]
88	сел. Попова Балка	від прізвища *Попов* [СУП, С. 60] + *балка* – яр з пологими схилами [СУМ, Т. 1, С. 96]
89	сел. Селезнівське	від прізвища *Селезнів* [Рідні]
90	сел. Сентянівка	на честь офіцера *Сентяніна*
91	с. Симиренківське	на честь українського помолога і селекціонера плодових культур *Володимира Симеренка* [Перелік УІНП]
92	с. Синичине	від прізвища *Синичин* [Рідні]
93	сел. Сімейчине	від прізвища *Сімейка* [Рідні]

94	с. Сонцівка	історична назва, на честь засновника, полковника *Дмитра Сонцова* [360]
95	м. Сорокине	на честь козака *Сороки* [361], мало б бути Сорочине, але повернуто історичну назву

[360] URL: https://travels.in.ua/uk-UA/locality/18346/sontsivka-village#google_vignette (дата звернення: 18.11.2024)
[361] URL: https://tsikavi-fakty.com.ua/sorokyne/ (дата звернення: 18.11.2024)

96	с. Софіївка	від жін. імені *Софія* [ВІЛ, С. 181]
97	с. Софіївка	так само
98	с. Співаківка	від прізвища *Співак* [СУП, С. 58]
99	с. Стара Миколаївка	прикм. *старий* – який існує довгий час, давно створений [СУМ, Т. 9, С. 654] + чол. ім'я *Миколай* [ВІЛ, С. 77]
100	с. Старовірове	від прізвища *Старовір* [Рідні]
101	с. Стахівське	від прізвища *Євгена Стахіва* – борця за незалежність[362]
102	сел. Ступакове	на честь лейтенанта *Івана Ступака* [УІНП]
103	с. Сугарівське	від прізвища *Сугар* [Рідні]
104	с. Сулинівка	ймовірно від прізвища *Сулин* [Рідні]
105	с. Твердохлібове	від прізвища *Твердохліб* [СУП, С. 176]
106	сел. Титаренкове	на честь воїна ЗСУ *Сергія Титаренка* [УІНП]
107	с. Ужівка	на честь капітана *Степана Криворученка «Уж»)* *(позивний* [УІНП]
108	с. Федорівка	на честь першопоселенця *Федора Співакова*[363]
109	с. Фролівське	від прізвища *Фрол* [Рідні]
110	с. Чаплiївка	від прізвища *Чаплій* [СУП, С. 138]

[362] URL: https://dn.gov.ua/news/donechchani-derzhavotvorci-yevgen-stahiv (дата звернення: 18.11.2024)
[363] URL: Джерела (с. Федорівка (Луначарського) 29.08.2017 (HD) | Телекомпанія «Орбіта» (дата звернення: 18.11.2024)

111	м. Чистякове	від прізвища тогочасного власника – купця помістя *Чистякова*
112	сел. Чорнушине	від прізвища *Чорнуха* [СУП, С. 38]
113	с. Шигимажине	від прізвища *Шигимага* [Рідні]

114	с. Юріївка	від чол. імені *Юрій* [ВІЛ, С. 109]
115	с. Юріївка	так само
116	с. Юріївка	так само
117	с. Юріївка	так само
118	с. Юріївське	так само
119	сел. Юріївка	так само
120	с. Янохіне	ймовірно походить від прізвища *Яноха* [Рідні]
Відтопонімні		
Відгідронімні		
1	с. Азов	ймовірно назва походить від твірної основи *Азовського моря* [ЕСТУ, С. 15], зумовлено місцерозташуванням
2	сел. Айдар	походить від назви *р. Айдар* [СГУ, С. 20], що протікає неподалік
3	с. Балка Журавка	від назви однойменної *р. Балка Журавка* [СГУ, С. 58]

4	м. Бахмут	від назви *р. Бахмут* [СГУ, С. 35]
5	м. Берестин	від назви *р. Берестова* [СГУ, С. 44], місцеве вододільне плато дотикається до долини цієї річки
6	сел. Бузова	від назви *бб. Бузова* [СГУ, С. 75]
7	с. Верхньоєланчик	від назви *р. Сухий Єланчик* [КРУ, С. 136] (каталог річок України)
8	с. Верхокам'янка	від назви *р. Кам'янка* [СГУ, С. 235], що протікає нище села
9	с. Вільхівчик	від назви *р. Вільхівчик* [СГУ, С. 108]
10	с. Водолага	від назви *р. Водолага* [СГУ, С. 116]
11	с. Греківка	від назви *р. Греківка* [СГУ, С. 154]
12	с. Деркулове	від назви *р. Деркул* [СГУ, С. 167–168]
13	м. Довжанськ	від назви *р. Довжик* [СГУ, С. 179]

14	с. Домаха	від назви *р. Домаха* [СГУ, С. 180]
15	с. Зайцеве	від назви *р. Зайцева* [СГУ, С. 237]
16	м. Кальміуське	від назви *р. Кальміус* [СГУ, С. 232], місто на ній розташоване
17	с. Кальміуське	так само
18	с. Кам'яне	від назви *р. Кам'яна Балка* [СГУ, С. 234], яка бере початок у населеному пункті

19	с. Кам’янувате	від назви *р. Кам’янувата* [СГУ, С. 237], яка тече селом
20	с. Кисличе	від назви *р. Кислича* [СГУ, С. 247]
21	с. Княжа Долина	від назви *р. Княжа* [СГУ, С. 255] + *долина* – рівна плоска місцевість, розташована між горбами чи горами [СУМ, Т. 2, С. 358]
22	с. Клинова-Новоселівка	від назви *б. Клинова* [СГУ, С. 301] + *нове село*
23	сел. Кундрюче	від назви *р. Кундрюча* [СГУ, С. 301]
24	м. Лиман	від назви однойменного *оз. Лиман* [ЕСТУ, С. 301], розташованого поблизу
	сел. Липське	від назви *р. Липова* [СГУ, С. 314]
25	сел. Мандричине	від назви *р. Мандричина* [СГУ, С. 351]
26	с. Маячка	від назви *р. Маячка* [СГУ, С. 356]
27	с. Північне	від *р. Північна* [СГУ, С. 356]
28	с. Плотина	від назви *р. Суха Плотина* [СГУ, С. 545]
29	с. Сарабаш	від назви *р. Сара-Баш*[364]
30	с. Сіверське	від назви *р. Сіверський Донець* [СГУ, С. 503]
31	м. Сіверськодонецьк	так само
32	сел. Суханівка	від назви *р. Сухий Торець* [СГУ, С. 549]

[364] URL: https://river.land.kiev.ua/sea-azov.php (дата звернення: 18.11.2024)

33	с. Темрюк	від назви *р. Темрюк* [СГУ, С. 557]

34	м. Торецьк	від назви *р. Кривий Торець* [СГУ, С. 287]
35	с. Хрещатицьке	від *р. Хрещата* [СГУ, С. 594]
36	м. Хрустальний	від назви *р. Хрустальна* [СГУ, С. 595]
37	с. Чирилянське	від назви *р. Балка Чирилянка*[365]
Відойконімні		
1	с. Авдіївське	від назви *м. Авдіївка* [ЕСТУ, С. 13]
2	с. Афіни	грецьке поселення, перейменоване на честь столиці Греції *м. Афіни*
3	м. Боково-Хрустальне	від назви *м. Хрустальний* [ЕСТУ, С. 497]
4	сел. Верхньоосикове	від назви *с. Осикове* [ААТУ, 2021. С. 65] + прикм. *верхній*
5	с. Дебальцівське	від назви *м. Дебальцеве* [ЕСТУ, С. 175]
6	с. Дружківське	від назви *м. Дружківка* [ЕСТУ, С. 197]
7	сел. Керменчик	на честь давньої назви *с. Старий Керменчик* (нині Старомлинівка), жителі цього села заснували це поселення [Історія міст і сіл УРСР]
8	сел. Мала Іванівка	прикм. *малий* – невеликий розміром, незначний величиною [СУМ 1 1, Т. 4, С. 606] + назва *с. Іванівка*

[365] URL: https://river.land.kiev.ua/sea-azov.php (дата звернення: 18.11.2024)

9	с. Мала Юріївка	прикм. *малий* – невеликий розміром, незначний величиною [СУМ, Т. 4, С. 606] + *с. Юріївка* [ВІЛ, С. 109]
10	сел. Мале Веселе	від *малий* – невеликий розміром, незначний величиною [СУМ, Т. 4, С. 606] назва *с. Веселе*
11	сел. Малі Феськи	від назви *с. Феськи*
12	сел. Нижня Шевирівка	від назви *с. Верхньошевирівка*
13	с. Нова Гусарівка	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + назва *с. Гусарівка*
14	сел. Нова Оленівка	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + назва *сел. Оленівка*
15	с. Нове Шахове	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + назва *с. Шахове*

16	с. Новоіванівка	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + назва *с. Іванівка* [ВІЛ, С. 61]
17	сел. Новосімейчине	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + назва с. *Сімейчине*
18	с. Новопросянське	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + назва *с. Просяне*
19	с. Новослобідське	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + назва *сел. Слобідське*
Відхоронімні		
1	сел. Слобідське	пов'язане з історичною назвою регіону – *Слобідська Україна*
2	сел. Слобідське	так само

3	м. Слобожанське	зумовлені давньою назвою цього регіону – *Слобожанщина*
4	сел. Слобожанське	так само
5	сел. Слобожанське	так само
6	с. Слобожанське	так само
7	с. Таврійське	від давньої назви Кримського півострова – *Таврія* [ЕСТУ, С. 461]
8	сел. Чернігівка	від переселення людей із *Чернігівської губернії* на тодішній хутір
	Відхрононімні	
1	с. Воздвиженка	від християнського свята *Воздвиження Чесного Хреста Господнього*
2	м. Вознесенівка	від *Вознесіння Господнього*
3	сел. Новоспаське	від свята *Преображення Господнього (Великий Спас)*
4	сел. Петропавлівка	від християнського свята *Петра і Павла*
5	с. Петропавлівське	так само
6	сел. Покровське	від свята *Покрови*
7	с. Покровське	так само

8	с. Свято-Покровське	так само
9	с. Свято-Покровське	так само

10	с. Стрітенка	від *Стрітення Господнього*
11	сел. Трійчате	на честь *Дня Святої Трійці*
12	сел. Троїцьке	так само
Відергонімні		
1	с. Богданівське	перейменований на честь *Богданівського полку Армії УНР*
2	м. Бунге	на честь колишньої *шахти «Бунге»*, що функціонувала на території міста [Історія міст і сіл УРСР]
3	м. Кипуче	походить від назви залізничної станції *«Кипуча»*
4	с. Нова Козача	прикм. *новий* – який недавно виник, з'явився, не існував раніше [СУМ, Т. 5, С. 433] + назва прикордонної дільничної залізничної станції *Козача Лопань*
5	сел. Пролісне	від назви залізничного зупинного пункту *Пролісний*

Додаток Г

Структурно-словотвірна характеристика ойконімів до реформи декомунізації

І. Прості ойконіми

Лексико-семантичний спосіб деривації

Онімізація

1. Більшовик < *більшовик* – послідовник більшовизму, члена більшовицької партії (первісно – належного до очолюваної В. І. Леніним революційної більшості на ІІ з'їзді Російської соціал-демократичної робітничої партії) [СУМ, Т. 1, С. 187];
2. Восход < рос. *восход* (укр. *схід*) – одна з чотирьох сторін світу; протилежне захід [СУМ, Т. 9, С. 887–888];
3. Зоря < *зоря* < імовірно, від ідеологеми *червона зірка*;
4. Комсомолець < *комсомолець* – член комсомолу;
5. Комсомолець < *комсомолець* – член комсомолу;
6. Комуна < *комуна*;
7. Комуна< *комуна* – форма сільськогосподарського кооперування, при якій усуспільнюються всі засоби виробництва, а споживання та побутове обслуговування здійснюються на громадських засадах [СУМ, Т. 4, С. 254];
8. Комунар < *комунар*;
9. Комунар < *комунар* – член комуни [СУМ, Т. 4, С. 254];
10. Мойка < рос. *мойка* (укр. *мийка*) – пристосування для миття, промивання чого-небудь; місце, де щось миють, промивають [СУМ, Т. 4, С. 701];
11. Перемога < *перемога* – повний успіх у бою, остаточна поразка військ противника [СУМ, Т. 6, С. 230];
12. Пищевик < рос. *пищевик* – працівник харчової промисловості;
13. Побєда < рос. *победа* (укр. *перемога*);
14. Побєда < рос. *победа* (укр. *перемога*);
15. Побєда < рос. *победа* (укр. *перемога*);
16. Правда < *правда* – те, що відповідає дійсності; істина [СУМ, Т. 8, С. 497];
17. Пролетар < *пролетар* – у капіталістичному суспільстві – найманий робітник, позбавлений власності на засоби виробництва [СУМ, Т. 8, С. 214];
18. Республіка < *республіка* – національно-територіальна частина, що входить до складу Радянського Союзу і має органи самоуправління [СУМ, Т. 7, С. 513];
19. Роднички < рос. *роднички* < зм.-пест. до рос. *родник* (укр. *джерело*);
20. Челюскінець < *челюскінець* – учасник експедиції < пароплав «*Челюскін*»;

Трансонімізація

1. Іскра < більшовицька газета *«Іскра»*;
2. Дзержинський < прізв. *Дзержинський Ф. Е*;
3. Жовтень < *Жовтень* < Велика Жовтнева соціалістична революція;
4. Коропове < оз. *Коропове*;
5. Котляри < мн. *Котлярі* < прізв. *Котляр*;
6. Московка < бб. *Московка* [СГУ, С. 375–376];
7. Октябр < рос. *Октябрь* (укр. *Жовтень*) < Велика Жовтнева соціалістична революція;
8. Октябр < рос. *Октябрь* (укр. *Жовтень*) < Велика Жовтнева соціалістична революція;
9. Олійники < мн. *Олійники* < прізв. *Олійник П. А.*;
10. Орджонікідзе < псевд. *Серго Орджонікідзе*;
11. Пархоменко < прізв. *Пархоменко О. Я.* ;
12. Стаханов < прізв. *Стаханов О. Г.*;

13. Толстой < прізв. *Толстой Л.* ;
14. Торез < прізв. *Торез Моріс*;
15. Фрунзе < прізв. *Фрунзе М. В.*;
16. Фрунзе < прізв. *Фрунзе М. В.*;

Афіксальний спосіб деривації

Суфіксальний спосіб ➔

ойконіми з суфіксом *-івк-а*:

1. Єпіфанівка < ОІ *Єпифан* + суф. *-івк-а*;
2. Єсаулівка < рос. апел. *есаул* (укр. *осавул*) + суф. *-івк-а*;
3. Іллічівка < ім. по батькові *Ілліч* + суф. *-івк-а*;
4. Іллічівка < ім. по батькові *Ілліч* + суф. *-івк-а*;
5. Андріївка < ОІ *Андрій Петрунчик* + суф. *-івк-а*;
6. Артемівка < псевд. *Артем* + суф. *-івк-а*;
7. Артемівка < псевд. *Артем* + суф. *-івк-а*;
8. Артемівка < псевд. *Артем* + суф. *-івк-а*;
9. Валер'яновка < ОІ *Валер'ян Куйбишев* + суф. *-овк-а*;
10. Володарівка < від усіч. прізв. *Володарський В.* + суф. *-івк-а*;
11. Калинівка < прізв. *Калінін М. І.* + суф. *-івк-а*;
12. Комунарівка < апел. *комунар* + суф. *-івк-а*;
13. Комісарівка < апел. *комісар* + суф. *-івк-а*;
14. Мануїлівка < усіч. прізв. *Мануїльський Д. З.* + суф. *-івк-а*;
15. Надеждівка < рос. ОІ *Надежда* + суф. *-івк-а*;
16. Надеждівка < рос. ОІ *Надежда* + суф. *-івк-а*;
17. Никанорівка < ОІ *Никанор Скорик* + суф. *-івк-а*;
18. Олександрівка < ОІ *Олександр II* + суф. *-івк-а*;
19. Петрівка < ОІ *Петро I* + суф. *-івк-а*;
20. Петрівка < ОІ *Петро I* + суф. *-івк-а*;
21. Петрівка < ОІ *Петро I* + суф. *-івк-а*;
22. Правдівка < апел. *правда* + суф. *-івк-а*;
23. Розівка < ОІ *Роза Люксембург* + суф. *-івк-а*;
24. Розівка < ОІ *Роза Люксембург* + суф. *-івк-а*;
25. Фартуківка < рос. апел. *фартук* (укр. *фартух*) + суф. *-івк-а*;
26. Юганівка < прізв. *Юганов* + суф. *-івк-а*;
27. Юр'ївка < ОІ *Юрій* + суф. *-івк-а*;
28. Юр'ївка < ОІ *Юрій* + суф. *-івк-а*;
29. Юр'ївка < ОІ *Юрій* + суф. *-івк-а*;
30. Юр'ївка < ОІ *Юрій* + суф. *-івк-а*;
31. Юр'ївка < ОІ *Юрій* + суф. *-івк-а*;
32. Юр'ївка < ОІ *Юрій* + суф. *-івк-а*;

➔ **ойконіми з суфіксом *-к-а*:**

1. Комунарка < апел. *комунар* + суф. *-к-а*;
2. Кутузовка < прізв. *Кутузов* + суф. *-к-а*;
3. Ленінка < псевд. *Леніна В. І.* + суф. *-к-а*;
4. Ленінка < псевд. *Леніна В. І.* + суф. *-к-а*;
5. Надеждинка < ОІ *Надежда* + суф. *-(ин)к-а*;
6. Первухинка < прізв. *Первухін К. Г.* + суф. *-к-а*;
7. Свердловка < прізв. *Свердлов Я. М.* + суф. *-к-а*;

8. Улянівка < прізв. *Ульянов (Ленін В. І.)* + суф. *-к-а*;
9. Улянівка < прізв. *Ульянов* + суф. *-к-а*; 10. Чапаєвка < прізв. *Чапаєв В. І.* + суф. *-к-а*;

➔ ойконіми з суфіксом *-(ів)ськ*:

1. Артемівськ < псевд. *Артем (Сєргєєва Ф. М.)* + суф. *-(ів)ськ*;
2. Артемівськ < псевд. *Артем (Сєргєєва Ф. М.)* + суф. *-(ів)ськ*;
3. Кіровськ < прізв. *Кіров С. М.* + суф. *-ськ*;
4. Кіровськ < прізв. *Кіров С. М.* + суф. *-ськ*; 5. Свердловськ < прізв. *Свердлов Я. М.* + суф. *-ськ*;

➔ ойконіми, утворені *усіченням* антропонімів:

1. Володарськ < прізв. *Володарський В.*;
2. Дзержинськ < прізв. *Дзержинський Ф. Е.*;

Морфолого-синтаксичний спосіб деривації

**зараховуємо ойконіми, які містять один і два корені*

Субстантивація прикметників

1. Безмятежне < рос. *безмятежный* (укр. *спокійний*);
2. Бойове < *бойовий*;
3. Дегтярне < рос. *дегтярный* (укр. *дігтярний*);
4. Денежникове < імовірно рос. *денежный* + суф. *-ов*;
5. Желанне < рос. *желанный* (укр. *бажаний*);
6. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
7. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
8. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
9. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
10. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
11. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
12. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
13. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
14. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
15. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
16. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
17. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
18. Жовтневе < *жовтневий* у символічному значенні *соціалістичний*;
19. Індустріальне < *індустріальний*;
20. Інтернаціональне < *інтернаціональний*;
21. Комсомольське < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
22. Комсомольське < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
23. Комсомольське < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
24. Комсомольське < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
25. Комсомольське < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
26. Комсомольське < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
27. Комсомольське < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
28. Комсомольський < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
29. Комсомольський < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
30. Комсомольський < *комсомольський* < *комсомол* + суф. *-ськ*;
31. Комунарське < *комунар* + суф. *-ськ*;

32. Красне < рос. *красный* у значенні *червоний, революційний, більшовицький, радянський*;
33. Красне < рос. *красный* у значенні *червоний, революційний, більшовицький, радянський*;
34. Красноармійське < рос. *Красная армия* (укр. Червона армія) + суф. *-ськ*;
35. Красноармійське < рос. *Красная армия* (укр. Червона армія) + суф. *-ськ*;
36. Ландишове < рос. *ландыш* (укр. *конвалії*) + суф. *-ов*;
37. Ласточкине < рос. зм. пест. апел. *ласточка* + суф. *-ин*;
38. Нянчине < прикм. *няньчин*;
39. Октябрське < рос.*октябрський* (укр. *жовтневий)* у символічному значенні *соціалістичний*;
40. Октябрське < рос.*октябрський* (укр. *жовтневий)* у символічному значенні *соціалістичний*;
41. Октябрське < рос.*октябрський* (укр. *жовтневий)* у символічному значенні *соціалістичний*;
42. Октябрське < рос.*октябрський* (укр. *жовтневий)* у символічному значенні *соціалістичний*;
43. Октябрське < рос.*октябрський* (укр. *жовтневий)* у символічному значенні *соціалістичний*;
44. Октябрське < рос.*октябрський* (укр. *жовтневий)* у символічному значенні *соціалістичний*;
45. Октябрське < рос.*октябрський* (укр. *жовтневий)* у символічному значенні *соціалістичний*;
46. Первомайське < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
47. Первомайське < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
48. Первомайське < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
49. Первомайське < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
50. Первомайське < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
51. Первомайське < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
52. Первомайське < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
53. Первомайське < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
54. Первомайське < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
55. Первомайський < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
56. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
57. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
58. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
59. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
60. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
61. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
62. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
63. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
64. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
65. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
66. Першотравневе < *першотравневий* < *Перше Травня* + суф. *-ев*;
67. Прелесне < рос. *прелестный* (укр. *чудовий*);
68. Прелесне < рос. *прелестный* (укр. *чудовий*);
69. Придорожне < *придорожній*;
70. Пролетарське < *пролетарський* < *пролетар* + суф. *-ськ*;
71. Пролетарське < *пролетарський* < *пролетар* + суф. *-ськ*;
72. Пролетарське < *пролетарський* < *пролетар* + суф. *-ськ*;
73. Пролетарське < *пролетарський* < *пролетар* + суф. *-ськ*;

74. Пролетарське < *пролетарський* < *пролетар* + суф. *-ськ*;
75. Пролетарський < *пролетарський* < *пролетар* + суф. *-ськ*;
76. Піонерське < *піонерський* < *піонер* + суф. *-ськ*;
77. Піонерське < *піонерський* < *піонер* + суф. *-ськ*;;
78. Радгоспне < *радгоспний*;
79. Радгоспне < *радгоспний*;
80. Радгоспне < *радгоспний*;
81. Радгоспне < *радгоспний* < *радгосп* скорочення від *радянське господарство*;
82. Радгоспний < *радгоспний*;
83. Радгоспний < *радгоспний*;
84. Радгоспний < *радгоспний*;
85. Радянське < *радянський*;
86. Радянське < *радянський*;
87. Радянське < *радянський*;
88. Радянське < *радянський*;
89. Революційне < *революційний*;
90. Рибалкине < апел. *рибалка* + суф. *-ин*;
91. Скучне < *скучний*;
92. Совєтське < рос. *советский* (укр. *радянський*);
93. Сєверне < рос. *северный* (укр. *північний*);
94. Тавричеське < рос. *таврический* (укр. *таврійський*);
95. Цепочкине < рос. апел. *цепочка* + суф. *-ин*;
96. Червоноармійське < *Червона армія* + суф. *-ськ*;
97. Червоноармійське < *Червона армія* + суф. *-ськ*;
98. Червоногвардійське < *Червона Гвардія* + суф. *-ськ*;
99. Ювілейне < *ювілейний*; ***Відонімні***

➔ субстантивація прикметників:

1. Анискине < прізв. *Аниськін*;
2. Аношкине < прізв. *Аношкин*;
3. Бірюкове < прізв. *Бірюков В. М.;*
4. Вахрушеве < прізв. *Вахрушев В. В.;*
5. Войкове < прізв. *Войков П. Л.*;
6. Войкове < прізв. *Войков П. Л.*;
7. Володарське < прізв. *Володарський В.*;
8. Воровське < прізв. *Воровський В. В.*;
9. Гречишкине < прізв. *Гречишкин*;
10. Гусельщикове < прізв. *Гусельщиков А. К.;*
11. Гусельщикове < прізв. *Гусельщиков А. К.*;
12. Дзержинське < прізв. *Дзержинський Ф. Е.;*
13. Дзержинське < прізв. *Дзержинський Ф. Е.;*
14. Дзержинське < прізв. *Дзержинський Ф. Е.;*
15. Дзержинське < прізв. *Дзержинський Ф. Е.;*
16. Димитрове < прізв. *Димитров Г.;*
17. Калініне < прізв. *Калінін М. І.;*
18. Калініне < прізв. *Калінін М. І.;*
19. Калініне < прізв. *Калінін М. І.;*
20. Калініне < прізв. *Калінін М. І.;*
21. Красноярське < рос. *м. Красноярськ;*

22. Кутейникове < прізв. *Кутейников;*
23. Кірове < прізв. *Кіров С. М.;*
24. Кірове < прізв. *Кіров С. М.;*
25. Кірове < прізв. *Кіров С. М.;*
26. Кірове < прізв. *Кіров С. М.;*
27. Леніне < псевд. *Леніна В. І.;*
28. Лопаскине < імовірно від прізв. *Лопаскин*;
29. Лотикове < прізв. *Лотікова І. В.;*
30. Луначарське < прізв. *Луначарський А. В.;*
31. Метьолкіне < прізв. *Метьолкін;*
32. Мечнікове < прізв. *Мечников І. І.;*
33. Мічуріне < прізв. *Мічурін І. В.;*
34. Невське < прізв. *Невський О.*;
35. Панютине < прізв. *Панютін В. К.*;
36. Петровське < прізв. *Петровський Г. І.*;
37. Пушкіне < прізв. *Пушкін О. С.;*
38. Свердлове < прізв. *Свердлов Я. М.;*
39. Суворове < прізв. *Суворов М. П.;*
40. Тев'яшеве < прізв. *Тевяшев М. П.;*
41. Урицьке < прізв. *Урицький М. С.;*
42. Чапаєве < прізв. *Чапаєв В. І.;*
43. Чапаєве < прізв. *Чапаєв В. І.;*
44. Чичеріне < прізв. *Чичерін Г. В.;*

➔ ойконіми з посесивним суф. *-ов (-ев)*

1. Артемове < псевд. *Артем (Сєргєєва Ф. М.)* + суф. *-ов*;
2. Енгельсове < ОІ *Енгельса Фрідріха* + суф. *-ов*;
3. Старченкове < ОІ *Старченко П. І.* + суф. *-ов*;
4. Тельманове < прізв. *Тельмана Ернста* + суф. *-ов*;
5. Карло-Марксове < ОІ *Карл Маркс* < *Карл* + (о) + *Маркс* + суф. *-ов*;
6. Комінтернове < *Комінтерн* + суф. *-ов*;

➔ ойконіми з посесивним *суф. -ин:*

1. Івашкине < прізв. *Івашка* + суф. *-ин*;
2. Ванюшкине < зм. пест. ОІ *Ванюшка (рос. Ваня)* + суф. *-ин*;
3. Коробкине < прізв. *Коробка* + суф. *-ин*;
4. Коробочкине < прізв. *Коробочка* + суф. *-ин*;
5. Курочкине < прізв. *Курочка* [СУП, С. 148] + суф. *-ин*;
6. Мар'їне < ОІ *Мар'я* + суф. *-ін*;
7. Морокине < прізв. *Морока* + суф. *-ин*;
8. Надеждине < рос. ОІ *Надежда* + суф. *-ин*;
9. Надеждине < рос. ОІ *Надежда* + суф. *-ин*;
10. Надеждине < рос. ОІ *Надежда* + суф. *-ин*;
11. Пантюхине < прізв. *Пантюха* + суф. *-ин*;
12. Половинкине < прізв. *Половинко О. Д.* + суф. *-ин*;
13. Сімейкине < прізв. *Сімейко* + суф. *-ин*;
14. Уткине < прізв. *Утка* + суф. *-ин*;
15. Уткине < прізв. *Утка* + суф. *-ин*;
16. Чорнухине < прізв. *Чорнуха* + суф. *-ин*;

17. Шигимагине < прізв. *Шигимага* + суф. *-ин*;

➔ ойконіми з релятивним *суф. -(ів)ськ:*

1. Артемівське < псевд. *Артем (Сєргєєва Ф. М.)* + суф. *-(ів)ськ*;
2. Войковський < прізв. *Войков П. Л.* + суф. *-ськ*;
3. Іллічівське < ім. по батькові *Ілліч* + суф. *-(ів)ськ*;
4. Калінінський < прізв. *Калінін М. І.* + суф. *-ськ*;
5. Краснодарський < рос. *м. Краснодар* + суф. *-ськ*;
6. Кіровське < прізв. *Кіров С. М.* + суф. *-ськ*;
7. Кіровське < прізв. *Кіров С. М.* + суф. *-ськ*;
8. Ленінське < псевд. *Ленін В. І.* + суф. *-ськ*;
9. Ленінське < псевд. *Ленін В. І.* + суф. *-ськ*;
10. Ленінське < псевд. *Ленін В. І.* + суф. *-ськ*;
11. Ленінське < псевд. *Ленін В. І.* + суф. *-ськ*;
12. Ленінське < псевд. *Ленін В. І.* + суф. *-ськ*;
13. Ленінське < псевд. *Ленін В. І.* + суф. *-ськ*;
14. Ленінське < псевд. *Ленін В. І.* + суф. *-ськ*;
15. Московське < рос. *м. Москва* + *-(ов)ськ*;
16. Московське < рос. *м. Москва* + *-(ов)ськ*;
17. Мічурінське < прізв. *Мічурін І. В.* + суф. *-ськ*;
18. Новоастраханське < прикм. *новий* + *м. Астрахань* + суф. *-ськ*;
19. Нікольське < рос. *Никола* (укр. *Микола*) + суф. *-ськ*;
20. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
21. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
22. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
23. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
24. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
25. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
26. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
27. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
28. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
29. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
30. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
31. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
32. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
33. Петрівське < ОІ *Петро І* + суф. *-(ів)ськ*;
34. Чкаловське < прізв. *Чкалова В. П.* + суф. *-ськ*;

Відантропонімні ойконіми у формі Р.в. зі значенням приналежності.

1. Артема < НП Артема < псевд. *Артем (Сєргєєва Ф. М.)*;
2. Артема < НП Артема < псевд. *Артем (Сєргєєва Ф. М.)*;
3. Артема < НП Артема < псевд. *Артем (Сєргєєва Ф. М.)*;
4. Артема < НП Артема < псевд. *Артем (Сєргєєва Ф. М.)*;
5. Володарського < НП Володарського < прізв. *Володарський В.*;
6. Горького < НП Горького < псевд. *Горький М. (Пєшков О. М.)*;
7. Горького < НП Горького < псевд. *Горький М. (Пєшков О. М.)*;
8. Димитрова < НП Димитрова < прізв. *Димитров Г.*;
9. Димитрова < НП Димитрова < прізв. *Димитров Г.*;
10. Іллича < НП *Іллича* < від імені по батькові *Ілліч* < Ленін В. І.;

11. Ілліча < НП *Ілліча* < від імені по батькові *Ілліч* < Ленін В. І.;
12. Калініна < НП Калініна < прізв. *Калінін М. І.*;
13. Калініна < НП Калініна < прізв. *Калінін М. І.*;
14. Карла Лібкнехта < НП Карла Лібкнехта < ОН *Карл Лібкнехт*;
15. Карла Маркса < НП Карла Маркса < ОН *Карл Маркс*;
16. Котовського < НП Котовського < прізв. *Котовський Г. І.;*
17. Котовського < НП Котовського < прізв. *Котовський Г. І.;*
18. Крупської < НП Крупської < прізв. *Крупська Н. К.* – дружина В. Леніна;
19. Леніна < НП Леніна < псевд. *Ленін В. І.*;
20. Леніна < НП Леніна < псевд. *Ленін В. І.*;
21. Островського < НП Островського < *Островський М. О.*;
22. Петровського < НП Петровського < прізв. *Петровський Г. І.*;
23. Рози Люксембург < НП Рози Люксембург < ОН *Роза Люксембург*;
24. Рози Люксембург < НП Рози Люксембург < ОН *Роза Люксембург*;
25. Синичено < НП Синичено (калька) < імовірно, від прізв. *Синичин;*
26. Чапаєва < НП Чапаєва < прізв. *Чапаєв В. І.*;

ІІ. Складні ойконіми

Зрощення

1. Дар-Надежда < ім. *дар* + ОІ *Надежда*;

Основоскладання

1. Комінтерн < *Комуністичний Інтернаціонал*;
2. Красноград < *красный* «революційний, радянський» + компонент *град* – город з відтінком урочистості;
3. Краснодон < *красный* «революційний, радянський» + відгідрон. компонент *дон*;
4. Краснодон < *красный* «революційний, радянський» + відгідрон. компонент *дон*;
5. Новожеланне < прикм. *новий* + *с. Желанне*
6. Новокомсомольське < прикм. *новий* + *с. Комсомольське*;
7. Новомосковське < прикм. *новий* + *с. Московське*;
8. Новонадеждине < прикм. *новий* + *с. Надеждине*;
9. Новопетрівське < прикм. *новий* + *с. Петрівське*;
10. Новопетрівське < прикм. *новий* + *с. Петрівське*;
11. Новопсков < прикм. *новий* + рос. *м. Псков*;
12. Новорозсош < прикм. *новий* + рос. *м. Розсош*;
13. Новосімейкіне < прикм. *новий* + *сел. Сімейкине*;

Абревіація

1. Комінтерн < *Комуністичний Інтернаціонал*;
2. Профінтерн < *профспілковий інтернаціонал*;

Суфіксально-складний спосіб

1. Красногорівка < прикм. *красный* «революційний, радянський» + апел. *гора* + суф. *-івка*;
2. Молодогвардійськ < *Молода Гвардія* + суф. *-ськ*;
3. Новокраснівка < прикм. *новий* + прикм. *красный* «революційний, радянський» + суф. *-івка*;
4. Новоселівка < прикм. *новий* + апел. *село* + суф. *-івка*;
5. Орлово-Іванівка < прізв. Орлов + ОІ Іван + + суф. *-івк-а;*
6. Островерхівка < рос. прикм. *острый* + апел. *верх* + суф. *-івка*;

7. Первомайськ < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
8. Первомайськ < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
9. Первомайськ < рос. *Первое Мая* + суф. *-ськ*;
10. Реводарівка < прикм. *революційний* + апел. *дар* + суф. *-івка*;
11. Сєвєродонецьк < рос. *Северский Донец* + суф. *-цьк*;
12. Червонопартизанськ < прикм. *червоний* «революційний, радянський» + апел. *партизан* + суф. *-ськ*;
13. Юнокомунарівськ < прикм. *юний* + апел. *комунар* + суф. *-івськ*;

ІІІ. Складені ойконіми

**проаналізовано за семантико-синтаксичними відношеннями*

***прикметник + іменник*:**

1. Красна Зоря < рос. прикм. *красный* + апел. *зоря* → ***ознака за кольором***;
2. Красна Поляна < рос. прикм. *красный* + апел. *поляна* → ***ознака за кольором***;
3. Красна Чапліївка < рос. прикм. *красный* + НП *Чапліївка* → ***ознака за кольором***;
4. Красне Поле < рос. прикм. *красный* + апел. *поле* → ***ознака за кольором***;
5. Красний Колос < рос. прикм. *красный* + апел. *колос* → ***ознака за кольором***;
6. Красний Лиман < рос. прикм. *красный* + апел. *лиман* → ***ознака за кольором***;
7. Красний Луч < рос. прикм. *красный* + рос. апел. *луч* → ***ознака за кольором***;
8. Красний Луч < рос. прикм. *красный* + рос. апел. *луч* → ***ознака за кольором***;
9. Красний Октябр < рос. прикм. *красный* + рос. *Октябрь* → ***ознака за кольором***;
10. Красний Октябр < рос. прикм. *красный* + рос. *Октябрь* → ***ознака за кольором***;
11. Красний Партизан < рос. прикм. *красный* + апел. *партизан* → ***ознака за кольором***;
12. Красний Пахар < рос. прикм. *красный* + апел. *пахар* → ***ознака за кольором***;
13. Красний Пахар < рос. прикм. *красный* + апел. *пахар* → ***ознака за кольором***;
14. Мала Юр'ївка < прикм. *малий* + *с. Юр'ївка* → ***розмір***;
15. Нова Астрахань < прикм. *новий* + *м. Астрахань* → ***час виникнення***;
16. Новий Труд < прикм. *новий* + апел. *труд* → ***час виникнення***;
17. Радянська Україна < прикм. *радянський* + *Україна*;
18. Стара Московка < прикм. *старий* + *бб. Московка* → ***час виникнення***;
19. Червона Гусарівка < прикм. *червоний* + НП *Гусарівка* → ***ознака за кольором***;
20. Червона Діброва < прикм. *червоний* + апел. *діброва* → ***ознака за кольором***;
21. Червона Зоря < прикм. *червоний* + апел. *зоря* → ***ознака за кольором***;
22. Червона Зірка < прикм. *червоний* + апел. *зірка* → ***ознака за кольором***;
23. Червона Зірка < прикм. *червоний* + апел. *зірка* → ***ознака за кольором***;
24. Червона Перемога < прикм. *червоний* + апел. *перемога* → ***ознака за кольором***;
25. Червона Поляна < прикм. *червоний* + апел. *поляна* → ***ознака за кольором***;
26. Червона Україна < прикм. *червоний* + *Україна* → ***ознака за кольором***;
27. Червоне Знамено < прикм. *червоний* + апел. *знамено* → ***ознака за кольором***;
28. Червоний Донець < прикм. *червоний* + *Донець* (компонент гідроніма) → ***ознака за кольором***;
29. Червоний Жовтень < прикм. *червоний* + *Жовтень* → ***ознака за кольором***;
30. Червоний Жовтень < прикм. *червоний* + *Жовтень* → ***ознака за кольором***;
31. Червоний Жовтень < прикм. *червоний* + *Жовтень* → ***ознака за кольором***;
32. Червоний Жовтень < прикм. *червоний* + апел. *прапор* → ***ознака за кольором***;
33. Червоний Прапор < прикм. *червоний* + апел. *прапор* → ***ознака за кольором***;
34. Червоний Прапор < прикм. *червоний* + апел. *прапор* → ***ознака за кольором***;
35. Червоний Степ < прикм. *червоний* + апел. *степ* → ***ознака за кольором***;

36. Червоний Шахтар < прикм. *червоний* + апел. *шахтар* → ***ознака за кольором***;
37. Червоний Шахтар < прикм. *червоний* + апел. *шахтар* → ***ознака за кольором***;
38. Червоний Шлях < прикм. *червоний* + апел. *шлях* → ***ознака за кольором***; 39. Червоний Яр < прикм. *червоний* + апел. *прапор* → ***ознака за кольором***;

числівник + іменник:

40. Желанне Друге < *сел. Желанне* + числ. *другий* → ***час виникнення***;
41. Желанне Перше < *сел. Желанне* + числ. *перший* → ***час виникнення***;
42. Жовтневе Друге < *с. Жовтневе* + числ. *другий* → ***час виникнення***;
43. Перше Травня < числ. *перше* + апел. *травня* (може також бути трансонімізованих хрононімом);
44. Перше Травня < числ. *перше* + апел. *травня* (може також бути трансонімізованих хрононімом);
45. Червоноармійське Друге < прикм. *Червоноармійське* + числ. *другий* → ***час виникнення***;

Додаток Д Структурно-словотвірна характеристика ойконімів після реформи декомунізації

І. Прості ойконіми

Лексико-семантичний спосіб деривації

***Онімізація*:**

1. Балка < *балка* – яр з пологими схилами [СУМ, Т. 1, С. 96];
2. Батюшки < мн. *батюшки* < *батюшка* – те саме, що піп [СУМ, Т. 1, С. 112];
3. Буран < *буран* – сніжна буря; завірюха [СУМ, Т. 1, С. 257];
4. Велетень < *велетень* – величезного зросту і сили людина в народних повір'ях і легендах [СУМ, Т. 1, С. 318];
5. Весна < *весна* – пора року між зимою і літом, яка характеризується подовженням дня, потеплінням, появою перелітних птахів, розквітом рослин і т. ін. [СУМ, Т. 1, С. 341];
6. Відродження < *відродження*;
7. Відродження < *відродження* – розквіт, піднесення чого-небудь, що було в стані занепаду або на низькому рівні розвитку [СУМ, Т. 1, С. 632];
8. Дружба < *дружба* – стосунки, відносини, в основі яких лежить взаємна прихильність, довір'я, відданість, товариська солідарність, духовна близькість, спільність інтересів і т. ін. [СУМ, Т. 2, С. 423];
9. Діброва < *діброва* – листяний ліс на родючих грунтах, у якому переважає дуб [СУМ, Т. 1, С. 296];
10. Затишок < *затишок* – тихе місце, захищене від вітру, течії і т. ін. [СУМ, Т. 3, С. 351]; 11. Затока < *затока* – частина океану, моря, озера, річки що вдається в сушу [СУМ, Т. 3, С. 354];
12. Зірка < від *зірка* – самосвітне небесне тіло, що являє собою скупчення розжарених газів [СУМ, Т. 3, С. 576];
13. Конвалії < мн. *конвалії* < *конвалія* – багаторічна трав'яниста рослина, що цвіте дрібними білими квітками, схожими на дзвіночки [СУМ, Т. 4, С. 255];
14. Копані < мн. *копані* < *копань* – невелике водоймище з грунтовою водою, викопане для господарських потреб [СУМ, Т. 4, С. 279];
15. Кринички < мн. *кринички* < зм.-пест. до *криниця* [СУМ, Т. 4, С. 348];
16. Кринички < мн. *кринички* < зм.-пест. до *криниця* – глибоко викопана й захищена цямринами від обвалів яма для добування води з водоносних шарів землі; колодязь [СУМ, Т. 4, С. 348];
17. Лиман < *лиман* – затока з морською водою в гирлі річки або озеро поблизу моря [СУМ, Т. 4, С. 485];

18. Мийка < *мийка* – пристосування для миття, промивання чого-небудь; місце, де щось миють, промивають [СУМ, Т. 4, С. 701];
19. Млинки < мн. млинки < зм.-пест. до *млин* – споруда, що розмелює зерно на борошно за допомогою вітряної, водяної, парової та ін. енергії [СУМ, Т. 4, С. 764];
20. Паланка < *паланка* – на Запорізькій Січі у XVIII ст. – невелике укріплення, обнесене частоколом [СУМ, Т. 6, С. 20];
21. Перемога < *перемога* [СУМ, Т. 6, С. 230];
22. Перемога < *перемога* [СУМ, Т. 6, С. 230];
23. Перемога < *перемога* – повний успіх у бою, остаточна поразка військ противника [СУМ, Т. 6, С. 230];
24. Поляна < *поляна* – рівнина, невеликий луг, звичайно на узліссі або серед лісу [СУМ, Т. 8, С. 107];
25. Степи < мн. степи < *степ* [СУМ, Т. 9, С. 686];
26. Степи < мн. степи < *степ* – великий безлісий, вкритий трав'янистою рослинністю, рівнинний простір у зоні сухого клімату [СУМ, Т. 9, С. 686];
27. Степок < зм.-пест. до *степ* [СУМ, Т. 9, С. 686];
28. Суходіл < *суходіл* – безводна долина, яку зволожують тільки дощові та снігові води [СУМ, Т. 9, С. 868];
29. Українка < ж. р. *українка* < *українці* – один із трьох східнослов'янських народів, що нині становить основне населення України [СУМ, Т. 10, С. 423]; 30. Шелестівка < *шелестівка* – приголосний звук [СУМ, Т. 11, С. 437].

***Трансонімізація*:**

1. Азов < розм. *Азов* < Азовське море [ЕСТУ, С. 15];
2. Айдар < *р. Айдар* [СГУ, С. 20];
3. Афіни < м. *Афіни*;
4. Балка Журавка < *р. Балка Журавка* [СГУ, С. 58];
5. Бахмут < *р. Бахмут* [СГУ, С. 35];
6. Бузова < бб. *Бузова* [СГУ, С. 75]
7. Бунге < кол. шахта *«Бунге»*;
8. Водолага < *р. Водолага* [СГУ, С. 116];
9. Вільхівчик < *р. Вільхівчик* [СГУ, С. 108];
10. Греківка < *р. Греківка* [СГУ, С. 154];
11. Домаха < *р. Домаха* [СГУ, С. 180];
12. *Керменчик* < *с. Старий Керменчик* [Історія міст і сіл УРСР];
13. Котляри < мн. *Котлярі* < прізв. *Котляр* [СУП, С. 48], назва не відповідає нормам державної мови, тому населений пункт був повторно перейменований↓;
14. Котлярі < мн. *Котлярі* < прізв. *Котляр* [СУП, С. 48];
15. Леонтовичі < мн. *Леонтовичі* < прізв. Леонтович < *Микола Леонтович*;
16. Лиман < *оз. Лиман* [ЕСТУ, С. 301];
17. Марія < ОІ *Марія* [ВІЛ, С. 158];
18. Маячка < *р. Маячка* [СГУ, С. 356];
19. Надія < ОІ *Надія* [ВІЛ, С. 164];
20. Надія < ОІ *Надія* [ВІЛ, С. 164];
21. Плотина < *р. Суха Плотина* [СГУ, С. 545];
22. Пікузи < мн. *Пікузи* < прізв. *Пікуз* [Рідні];
23. Сарабаш < *р. Сара-Баш*;
24. Темрюк < *р. Темрюк* [СГУ, С. 557];

Афіксальний спосіб деривації

Суфіксальний спосіб

➔ ойконіми з суфіксом *-івк-а*:

1. Єпифанівка < ОІ *Єпифан* [ВІЛ, С. 228] + *-івк-а*;
2. Іллінівка < ОІ *Ілля* [ВІЛ, С. 229] < *Іллін* + *-івк-а*;
3. Андріївка < ОІ *Андрій* [ВІЛ, С. 38] + суф. *-івк-а*;
4. Бардаківка < прізв. *Бардак* [ССУП, С. 33] + суф. *-івк-а*;
5. Бугаївка < прізв. *Бугай* [Рідні] + суф. *-івк-а*;
6. Валер'янівка < ОІ *Валер'ян* [ВІЛ, С. 224] + суф. *-івк-а*;
7. Вестатівка < ймовірно від нім. *Weststätte* – західний двір + суф. *-івк-а*;
8. Височинівка < прізв. *Височин* < кол. власник помістя *Василь Височин* + суф. *-івк-а*;
9. Вознесенівка < свято *Вознесіння Господнього* + суф. *-івк-а*;
10. Голубівка < прізв. *Голуб* [Рідні] + *-івк-а*;
11. Голубівка < прізв. *Голуб* < *Петро Голуб* – засновник помістя + *-івк-а*;
12. Григорівка < ОІ *Григорій* [ВІЛ, С. 23] + *-івк-а*;
13. Григорівка < ОІ *Григорій* [ВІЛ, С. 23] + *-івк-а*;
14. Гузіївка < прізв. *Гузій* [ССУП, С. 261] + *-івк-а*;
15. Діанівка < ОІ *Діана* [ВІЛ, С. 133] + *-івк-а*;
16. Кадіївка < ОІ *Кадій* + *-івк-а*;
17. Калинівка < апел. *калина* [СУМ, Т. 4, С. 76] + *-івк-а*;
18. Калинівка < апел. *калина* [СУМ, Т. 4, С. 76] + *-івк-а*;
19. Калинівка < апел. *калина* [СУМ, Т. 4, С. 76] + *-івк-а*;
20. Калинівка < апел. *калина* – кущова рослина родини жимолостевих … [СУМ, Т. 4, С. 76] + *-івк-а*;
21. Карлівка < ОІ *Карл* + *-івк-а*;
22. Катеринівка < ОІ *Катерина* [ВІЛ, С. 146] + *-івк-а*;
23. Келерівка < імовірно від нім. прізв. *Keller* + *-івк-а*;
24. Кирилівка < ОІ *Кирило* [ВІЛ, С. 67] + *-івк-а*;
25. Корніївка < ОІ *Корній* [ССУП, С. 512] + *-івк-а*;
26. Котівка < прізв. *Кіт*[ССУП, С. 468] + *-івк-а*;
27. Лемзяківка < прізв. *Лемзяк* [Рідні] + *-івк-а*;
28. Лиманівка < апел. *лиман* [СУМ, Т. 4, С. 485] + *-івк-а*;
29. Лосівка < апел. *лось* – велика тварина родини оленячих з лопатоподібними рогами у самців [СУМ, Т. 4, С. 549] + *-івк-а*;
30. Любимівка < прізв. *Любим* [ССУП, С. 624] + *-івк-а*;
31. Любомирівка < ОІ *Любомир* [ВІЛ, С. 73] + *-івк-а*;
32. Любівка < ОІ *Люба* [ВІЛ, С. 154] + *-івк-а*;
33. Мануйлівка < ОІ *Мануїл* [ВІЛ, С. 232] + *-івк-а*;
34. Мар'ївка < ОІ *Мар'я* [ВІЛ, С. 158] + *-івк-а*;
35. Миколаївка < ОІ *Миколай* [ВІЛ, С. 77] + *-івк-а*;
36. Миколаївка < ОІ *Миколай* [ВІЛ, С. 77] + *-івк-а*;
37. Мотузівка < апел. *мотузок* – зісуканий із прядива виріб для зв'язування або прив'язування кого-, чого-небудь [СУМ, Т. 4, С. 813] + *-івк-а*;
38. Надіївка < ОІ *Надія* [ВІЛ, С. 164] + *-івк-а*;
39. Надіївка < ОІ *Надія* [ВІЛ, С. 164] + *-івк-а*;
40. Озарянівка < прізв. *Озарян* [Рідні] + *-івк-а*;
41. Олянівка < ОІ *Оляна* [ВІЛ, С. 171] + *-івк-а*;

42. Осавулівка < апел. *осавул* – виборна службова особа, що обіймала одну з адміністративно-військових посад на Україні в XVII-XVIII ст. [СУМ, Т. 5, С. 751] + *івк-а*;
43. Отаманівка < апел. від *отаман* – виборний або призначений ватажок козацького війська [СУМ, Т. 5, С. 801] + *-івк-а*;
44. Петрівка < ОІ *Петро* [ВІЛ, С. 91] + *-івк-а*;
45. Петрівка < ОІ *Петро* [ВІЛ, С. 91] + *-івк-а*;
46. Петрівка < ОІ *Петро* [ВІЛ, С. 91] + *-івк-а*;
47. Сентянівка < прізв. *Сентянін* + *-івк-а*;
48. Сонцівка < прізв. *Сонцов* < полковник (засновник) *Дмитро Сонцов* + *-івк-а*;
49. Софіївка < ОІ *Софія* [ВІЛ, С. 181] + *-івк-а*;
50. Софіївка < ОІ *Софія* [ВІЛ, С. 181] + *-івк-а*;
51. Співаківка < прізв. *Співак* [СУП, С. 58] + *-івк-а*;
52. Сторожівка < *сторож* – особа, яка охороняє кого-, що-небудь [СУМ, Т. 9, С. 734] + *-івк-а*;
53. Сулинівка < прізв. *Сулин* + *-івк-а*;
54. Суханівка < *р. Сухий Торець* [СГУ, С. 549] + *-івк-а*;
55. Толоківка < *толока* – залишене під пар поле, що служить пасовищем для худоби [СУМ, Т. 10, С. 180];
56. Ужівка < позивний Уж (кап. Степана Кривоpученка) + *-івк-а*;
57. Фартухівка < апел. *фартух* – жіночий одяг у вигляді шматка тканини певного розміру та фасону, який одягають спереду на сукню, спідницю, щоб запобігти забрудненню їх [СУМ, Т. 10, С. 566] + *-івк-а*;
58. Федорівка < ОІ *Федор* < першопоселенець *Федор Співаков* + *-івк-а*;
59. Хрестівка < апел. хрест < хрестоподібний дороговказ «Таганрог – Бахмут» + *-івк-а*;
60. Чаплiївка < прізв.*Чаплій* [СУП, С. 138] + *-івк-а*;
61. Чернігівка < м. Чернігів < переселення людей із *Чернігівської губернії* + *-івк-а*;
62. Юріївка < ОІ *Юрій* [ВІЛ, С. 109] + *-івк-а*;
63. Юріївка < ОІ *Юрій* [ВІЛ, С. 109] + *-івк-а*;
64. Юріївка < ОІ *Юрій* [ВІЛ, С. 109] + *-івк-а*;
65. Юріївка < ОІ *Юрій* [ВІЛ, С. 109] + *-івк-а*;
66. Юріївка < ОІ *Юрій* [ВІЛ, С. 109] + *-івк-а*;

➔ ойконіми з суфіксом *-к-а*:

1. Воздвиженка < свято *Воздвиження (Чесного Хреста Господнього)* + суф. *-к-а*;
2. Попівка < *Попів* [СУП, С. 60] + суф. *-к-а*;
3. Стрітенка < свято *Стрітення Господнього* + суф. *-к-а*;

➔ ойконіми з суфіксом *-ськ (-цьк)*:

1. Довжанськ < *р. Довжик* [СГУ, С. 179] + суф. *-(ан)ськ*;
2. Торецьк < *р. Сухий Торець* [СГУ, С. 549] + суф. *-цьк*;

Морфолого-синтаксичний спосіб деривації

Відапелятивні

➔ субстантивація прикметників:

1. Бажане < *бажане* < *бажаний* – такий, якого бажають, чекають, до якого прагнуть [СУМ, Т. 1, С. 87] → формант *-н-*;

2. Березове < березове < *березовий* < *береза* – лісове білокоре дерево … [СУМ, Т. 1, С. 159–160] →формант *-ов-*;
3. Благодатне < *благодатне*;
4. Благодатне < *благодатне*;
5. Благодатне < *благодатне*;
6. Благодатне < *благодатне* < *благодатний* – який дає щастя, добро, радість, достаток [СУМ, Т. 1, С. 192] → формант *-н-*;
7. Білокриничне < *білокриничне* < прикм. *білий* + (о) + ім. *криниця*;
8. Ведмеже < *ведмеже* < *ведмежий* < *ведмідь* [СУМ, Т. 1, С. 316];
9. Верхньошироківське < прикм. *верхній* + (о) + прикм. *широкий* + суф. *-ськ*;
10. Веселе < *веселе* < *веселий* – сповнений веселощів, радісного, безтурботного настрою [СУМ, Т. 1, С. 339];
11. Високе < *високе*;
12. Високе < *високе* < *високий* – який має велику відстань знизу вгору [СУМ, Т. 1, С. 492];
13. Вишневе < *вишневе*;
14. Вишневе < *вишневе*;
15. Вишневе < *вишневе* < *вишневий* < *вишня* – плодове дерево (іноді кущ) ... [СУМ, Т. 1, С. 544] →формант *-ев-*;
16. Горіхове < *горіхове*;
17. Горіхове < *горіхове* < *горіховий* < *горіх* – плодове дерево родини горіхових … [СУМ, Т. 2, С. 134] → формант *-ев-*;
18. Графське < *графське*;
19. Графське < *графське* < *графський* < *граф* →формант *-ськ-*;
20. Дачне < *графське* < *дачний* < *дача* → формант *-н-*;
21. Джерельне < *джерельне*;
22. Джерельне < *джерельне*;

23. Джерельне < *джерельне* < *джерельний* < *джерело* →формант *-н-*;
24. Дубове < *дубове* < *дубовий* < *дуб* → формант *-ов-*;
25. Дігтярне < *дігтярне* < *дігтярний* < *дігтяр* → формант *-н-*;
26. Елітне < *елітне* < *елітний* < *еліта* → формант *-н-*;
27. Жереб'яче < *жереб'яче* < *жереб'ячий* < *жереб'я* – маля кобили [СУМ, Т. 2, С. 520]→ формант *-ач-*;
28. Залізне < *залізне* < *залізний* < *залізо* → формант *-н-*;
29. Залізничне < *залізничне* < *залізничний* < *залізниця* → формант *-н-*;
30. Заозерне < *заозерне* < *заозерний* < *за* + *озеро* + *-н-*;
31. Заповідне < *заповідне* < *заповідний* → формант *-н-*;
32. Зарічне < *зарічне*;
33. Зарічне < *зарічне* < *зарічний* < *за* + *ріка* + *-н-*;
34. Затишне < *затишне*;
35. Затишне < *затишне*;
36. Затишне < *затишне* < *затишний* < *затишок* → формант *-н-*;
37. Звитяжне < *звитяжне* < *звитяжний* < *звитяга* [СУМ, Т. 3, С. 475] → формант *-н-*;
38. Зоряне < *зоряне* < *зоряний* – сяючий, блискучий, як зорі [СУМ, Т. 3, С. 689];
39. Зразкове < *зразкове* < *зразковий* – який може бути прикладом, взірцем для інших [СУМ, Т. 3, С. 698] → формант *-ов-*;
40. Калинове < *калинове*;
41. Калинове < *калинове*;
42. Калинове < *калинове* < *калиновий* < *калина* → формант *-ов-*;
43. Кленове < *кленове* < *кленовий* < *клен* → формант *-ов-*;
44. Козацьке < *козацьке*;
45. Козацьке < *козацьке* < *козацький* < *козак* → формант *-цьк-*;
46. Криничанське < імовірно *криничаний* – те саме, що криничний [СУМ, Т. 4, С. 348] →формант *-ськ-*;
47. Криничне < *криничне*;
48. Криничне < *криничне*;
49. Криничне < *криничне* < *криничний* < *криниця* → формант *-н-*;
50. Курганне < *курганне* < *курганний* < *курган* [СУМ, Т. 4, С. 412] → формант *-н-*;
51. Курортне < *курортне* < *курортний* < *курорт* [СУМ, Т. 4, С. 412] → формант *-н-*;
52. Лагідне < *лагідне*;
53. Лагідне < *лагідне* < *лагідний* – спокійний, сумирний, тихий [СУМ, Т. 4, С. 431] → формант *-н-*;
54. Лісове < *лісове* < *лісовий* < *ліс* → формант *-ов-*;
55. Майорове < *майорове* < *майоровий* < *майор* → формант *-ов-*;
56. Малокалинове < *мало* + *калина* → формант *-ов-*;
57. Мирне < *мирне*;
58. Мирне < *мирне*;
59. Мирне < *мирне*;
60. Мирне < *мирне*;
61. Мирне < *мирне* < *мирний* < *мир* → формант *-н-*;
62. Мирове < *мирове* < *мировий* → формант *-ов-*;
63. Молодецьке < *молодецьке* < *молодець* – молода неодружена людина; парубок [СУМ, Т. 4, С. 785] → формант *-цьк-*;;
64. Молодіжне < *молодіжне* < *молодіжний* < *молодь* [СУМ, Т. 4, С. 787] →формант *-н-*;
65. Надійне < *надійне* < *надійний* → формант *-н-*;

<

66. Наукове < *наукове* < *науковий* < *наука* → формант *-ов-*;
67. Няньчине < *няньчине* < *няньчин* < *нянька* → формант *-ин-*;
68. Озерне < *озерне* < *озерний* < *озеро* → формант *-н-*;
69. Полковниче *полковниче* < *полковничий* < *полковник* → формант *-ий-*;
70. Придорожнє < *придорожнє* < *придорожній*;
71. Прикордонне < *прикордонне* < *прикордонний*;
72. Прилісне < *прилісне* < *прилісний*;
73. Прилісне < *прилісне* < *прилісний*;
74. Приморське < *приморське* < *приморський*;
75. Приміське < *приміське* < *приміський*;
76. Південне < *південне* < *південний* < *південь* → формант *-н-*;
77. Північне < *північне* < *північний* < *північ* → формант *-н-*;
78. Рибалчине < *рибалчине* < *рибалчин* < *рибалка* → формант *-ин-*;
79. Роздольне < *роздольне* < *роздольний* → формант *-н-*;
80. Рубіжне < *рубіжне* < *рубіжний* → формант *-н-*;
81. Рідне < *рідне* < *рідний* → формант *-н-*;
82. Рідне < *рідне* < *рідний* → формант *-н-*;
83. Садове < *садове* < *садовий* < *сад* → формант *-ов-*;
84. Сонячне < *сонячне* < *сонячний* → формант *-ачн-*;
85. Сотенне < *сотенне* < *сотенний* < *сотник* → формант *-н-*;
86. Старе < *старе* < *старий*;
87. Степкове < *степкове* < *степковий* < *степок* → формант *-ов-*;
88. Степове < *степове*;
89. Степове < *степове*;
90. Степове < *степове*;
91. Степове < *степове*;
92. Степове < *степове*;
93. Степове < *степове*;
94. Степове < *степове* < *степовий* < *степ* → формант *-ов-*;
95. Східне < *східне* < *східний* < *схід* → формант *-н-*;
96. Тепле < *тепле* < *теплий* < *тепло* → формант *-ий-*;
97. Тихе < *тихе* < *тихий* < *тиша* → формант *-ий-*;
98. Товсте < *товсте* < *товстий*;
99. Травневе < *травневе* < *травневий*;
100. Травневе < *травневе* < *травневий*;
101. Українське < *українське* < *український* < *українці* → формант *-ськ-*;
102. Українське < *українське* → формант *-ськ-*;
103. Холодне < *холодне* < *холодний* → формант *-н-*;
104. Хромове < *хромове* < *хромовий* → формант *-ов-*;
105. Хутірське < *хромове* < *хутірський* < *хутір* → формант *-ськ-*;
106. Червоне < *червоне* < *червоний*;
107. Чорне < *чорне* < *чорний*;
108. Щасливе < *щасливе* < *щасливий* → формант *-лив-*;
109. Щасливе < *щасливе* < *щасливий* → формант *-лив-*;

Відонімні

<

➔ субстантивація прикметникових словоформ:

1. Андріївка-Клевцове < ОІ *Андрій* + суф. *-івка* + прізв. *Клевцов* (назва походить від засновника пана Клевцова та імені його сина Андрія);
2. Анищине < прізв. Аниськин [Рідні];
3. Боково-Хрустальне < прикм. *боковий* + (о) + *м. Хрустальний*;
4. Булавіне < прізв. *Булавін* < *Кіндрат Булавін*;
5. Верезамське < прізв. *Верезамський* [Рідні]
6. Гречищине < прізв. *Гречишкин* [Рідні];
7. Давидовське прізв. *Давидовський* [ССУП, С. 280];
8. Зайцеве < *р. Зайцева* [СГУ, С. 237];
9. Кам'яне < *р. Кам'яна Балка* [СГУ, С. 234];
10. Кам'янувате < *р. Кам'янувата* [СГУ, С. 237];
11. Кипуче < залізнична станція *«Кипуча»*;
12. Кисличе < *р. Кислича* [СГУ, С. 247];
13. Котлине < прізв. *Котлін* [Рідні];
14. Куликівське < прізв. *Куликівський* [ССУП, С. 556];
15. Кундрюче < *р. Кундрюча* [СГУ, С. 301];
16. Лопащине < прізв. *Лопаскин* [Рідні];
17. Мандричине < *р. Мандричина* [СГУ, С. 351];
18. Метьолчине < прізв. *Метьолкін* [Рідні];
19. Мечникове < прізв. *Ілля Мечников*;
20. Пазено < імовірно прізв. *Пазен* [Рідні];
21. Пролісне < залізничний зупинний пункт *Пролісний*;
22. Північне < *р. Північна* [СГУ, С. 356];
23. Синичине < *Синичин* [Рідні];
24. Сіверське < *р. Сіверський Донець* [СГУ, С. 503];
25. Хрустальний < *р. Хрустальна* [СГУ, С. 595];
26. Чистякове < прізв. *Чистяков*;

➔ ойконіми з посесивним суф. *-ин*:

1. Іващине < прізв. *Івашка* [ССУП, С. 413] + суф. *-ин*;
2. Берестин < *р. Берестова* [СГУ, С. 44] < основа Берест + суф. *-ин*;
3. Картушине < прізв. *Картушин* [Рідні] + суф. *-ин*;
4. Коробчине < прізв. *Коробка* [ССУП, С. 513] + суф. *-ин*;
5. Коробчине < прізв. *Коробка* [ССУП, С. 513] + суф. *-ин*;
6. Куроччине < прізв. *Курочка* [ССУП, С. 565] + суф. *-ин*;
7. Морочине < прізв. *Морока* [ССУП, С. 707] + суф. *-ин*;
8. Надіїне < ОІ *Надія* [ВІЛ, С. 164] + суф. *-ин*;
9. Пантюшине < прізв. *Панька*, *Пантюха* + суф. *-ин*;
10. Сорокине < прізв. *Сорока* < на честь козака *Сороки* + суф. *-ин,* сучасна назва не відповідає нормам словотвору;
11. Сімейчине < прізв. *Сімейка* [Рідні] + суф. *-ин*;
12. Утчине < прізв. *Утка* [Рідні] + суф. *-ин*;
13. Утчине < прізв. *Утка* [Рідні] + суф. *-ин*;
14. Чорнушине < прізв. *Чорнуха* [СУП, С. 68] + суф. *-ин*;
15. Шигимажине < прізв. *Шигимага* [Рідні] + суф. *-ин*;
16. Янохіне < прізв. *Яноха* [Рідні] + суф. *-ін*;

<

➔ ойконіми з релятивним суф. *-(ів)ськ*

1. Іванівське < ОІ *Іван* [ВІЛ, С. 61] + суф. *-(ів)ськ*;
2. Іванівське < ОІ *Іван* [ВІЛ, С. 61] + суф. *-(ів)ськ*;
3. Авдіївське < *м. Авдіївка* [ЕСТУ, С. 13] + суф. *-ськ*;
4. Богданівське < *Богданівський полк Армії УНР* < осн. Богдан + суф. *-ськ*;
5. Бойківське < прізв. *Бойко* [СУП. С. 25] + суф. *-ськ*;
6. Вальянівське < прізв. *Вальянов* [Рідні] + суф. *-ськ*;
7. Дебальцівське < *м. Дебальцеве* [ЕСТУ, С. 175] + суф. *-ськ*;
8. Дружківське < *м. Дружківка* [ЕСТУ, С. 197] + суф. *-ськ*;
9. Кальміуське < *р. Кальміус* [СГУ, С. 232] + суф. *-ськ*;
10. Кальміуське < *р. Кальміус* [СГУ, С. 232] + суф. *-ськ*;
11. Костянтинопольське < імовірно м. *Констянтинополь* + суф. *-ськ*;
12. Куликівське прізв. *Кулик* [СУП, С. 98] + суф. *-ськ*;

<

13. Липське < імовірно *с. Липове* + суф. *-ськ* (розташоване неподалік);
14. Микільське < *Микола* [ВІЛ, С. 77] + суф. *-ськ*;
15. Нікольське < рос. *Никола* (укр. *Микола*) + суф. *-ськ*, назва не відповідає нормам державної мови, тому населений пункт був повторно перейменований↑;
16. Олександрівське < ОІ *Олександр* [ВІЛ, С. 84] + суф. *-(ів)ськ*;
17. Олександрівське < ОІ *Олександр* [ВІЛ, С. 84] + суф. *-(ів)ськ*;
18. Олександрівське < ОІ *Олександр* [ВІЛ, С. 84] + суф. *-(ів)ськ*;
19. Петропавлівське < свято *Петра* і *Павла* (зрощення імен двох апостолів) + *-ськ*;
20. Покровське < свято *Покрови* + суф. *-ськ*;
21. Покровське < свято *Покрови* + суф. *-ськ*;
22. Свято-Покровське < *свята* + (о) + *Покрова* + суф. *-ськ*;
23. Свято-Покровське < *свята* + (о) + *Покрова* + суф. *-ськ*;
24. Селезнівське < прізв. *Селезнів* [ЕСУП, С. 653] + суф. *-ськ*;
25. Симиренківське < прізв. *Симиренко* < *Володимир Симиренко* – український помолог і селекціонер плодових культур + суф. *-ськ*;
26. Слобожанське < *Слобожанщина* + суф. *-ськ*;
27. Слобожанське < *Слобожанщина* + суф. *-ськ*;
28. Слобожанське < *Слобожанщина* + суф. *-ськ*;
29. Слобожанське < *Слобожанщина* + суф. *-ськ*;
30. Слобідське < *Слобідська* Україна < слобода + суф. *-ськ*;
31. Слобідське < *Слобідська* Україна < слобода + суф. *-ськ*;
32. Стахівське < прізв. Стахів < *Євген Стахів* – борець за незалежність + суф. *-ськ*;
33. Сугарівське < прізв. *Сугар* [ЕСУП, С. 706] + суф. *-ськ*;
34. Таврійське < *Таврійський* < *Таврія* + суф. *-ськ*;
35. Троїцьке < *троїцьке* < *День Святої Трійці* < *Трійця* + суф. *-цьк*;
36. Фролівське < ОІ *Фрол* [ВІЛ, С. 107] + суф. *-(ів)ськ*;
37. Хрещатицьке < *р. Хрещата* [СГУ, С. 594] + суф. *-цьк*;
38. Чирилянське < *р. Балка Чирилянка* + суф. *-ськ*;
39. Юріївське < ОІ *Юрій* [ВІЛ, С. 109] + *-(ів)ськ*;

➔ ойконіми з посесивним суф. *-ів (-ов, -ев)*:

1. Бетманове < прізв. *Бетман* < ком. УПА *Володимир Бетман* + суф. *-ов*;
2. Гусельникове < прізв. Гусельник [Рідні] + суф. *-ов*;
3. Деркулове < *р. Деркул* [СГУ, С. 167–168] + суф. *-ов*;
4. Коржове < прізв. *Корж* [ССУП, С. 509] + суф. *-ов*;
5. Лавринове < *Лаврентій (скор. Лаврин)* [ВІЛ, С. 70] + суф. *-ов*;
6. Леонове < *Леон* [ВІЛ, С. 71] + суф. *-ов* (припускаємо, що від скор. форми ім. по батькові *Буніна Миколи Леонтійовича*);
7. Мамушеве < прізв. *Мамуш* [Рідні] + суф. *-ев*;
8. Старовірове < прізв. *Старовір* [Рідні] + суф. *-ов*;
9. Ступакове < прізв. *Ступак* < воїн ЗСУ *Іван Ступак*+ суф. *-ов*;
10. Твердохлібове < прізв. *Твердохліб* [СУП, С. 176] + суф. *-ов*;
11. Титаренкове < прізв. *Титаренко* < воїн ЗСУ *Сергій Титаренко* + суф. *-ов*;

➔ ойконім з суф. *-ат*:

1. Трійчате < *трійчате* < *День Святої Трійці* < *Трійця* + суф. *-ат*;

ІІ. Складні ойконіми

Лексико-синтаксичний спосіб деривації

1. Бергталь < нім. *berg tal* (укр. гірська долина);
2. Грінталь < нім. *grünes tal* (укр. зелена долина);
3. Ямбург < укр. *ям* – поштова станція [СУМ, Т. 11, С. 644] + нім. *burg (укр. укріплення)*;

Основоскладання

1. Верхньоосикове < прикм. *верхній* + *с. Осикове* [ААТУ, 2021. С. 65];
2. Верхньоєланчик < прикм. *верхній* + *р. Сухий Єланчик* [КРУ, С. 136];
3. Верхокам'янка < ім. *верх* + *р. Кам'янка* [СГУ, С. 235];
4. Златопіль < прикм. *злато* + *поле*;
5. Маринопіль < ОІ *Марина* + *поле*;
6. Новослобідське < прикм. *новий* + *с. Слобідське*;
7. Новоспаське < прикм. *новий* + *с. Спаське*;
8. Новосімейчине < прикм. *новий* + *с. Сімейчине*;
9. Новоіванівка < прикм. *новий* + *с. Іванівка*;
10. Олександропіль < ОІ *Олександр* + *поле*;

Суфіксально-складний спосіб

1. Гостроверхівка < прикм. *гострий* + ім. *верх* + суф. *івк-а*;
2. Замулівка < *за* + ім. *мул* + суф. *-івк-а*;
3. Клинова-Новоселівка < *б. Клинова* [СГУ, С. 301] + *нове село* + суф. *-івк-а*;
4. Миролюбівка < ім. *мир* + дієсл. *любити* + суф. *івк-а*;
5. М'ясожарівка < ім. *м'ясо* + дієсл. *жарити* + суф. *івк-а*;
6. Новоапостолівка < прикм. *новий* + апел. *апостол* + суф. *івк-а*;
7. Новопросянське < прикм. *новий* + с. *Просяне* + суф. *-ськ*;
8. Новоселівка < *нове село* + суф. *івк-а*;
9. Петрово-Красносілля < присвійний прикм. *Петрів* + словосполучення *красні села* + **j*;
10. Петропавлівка < свято *Петра* і *Павла* (зрощення імен двох апостолів) + *-івк-а*;
11. П'ятипілля < *п'ять* + (и) + *полів* + **j*;
12. Сокологірськ < апел. *сокіл* + апел. *гора* + суф. *-ськ*;
13. Сіверськодонецьк < *р. Сіверський Донець* [СГУ, С. 503] + суф. *-цьк*;
14. Чорногорівка < *чорна гора* + *-івк-а* (натяк на терикони);
15. Ясногорівка < прикм. *ясний* + апел. *гора* + суф. *-івк-а*;

ІІІ. Складені ойконіми

**проаналізовано за семантико-синтаксичними відношеннями*

1. Бажане Друге < *с. Бажане* + числ. *другий* → ***час виникнення***;
2. Бажане Перше < *с. Бажане* + числ. *перший* → ***час виникнення***;
3. Горіхова Балка < прикм. *горіховий* + ім. *балка* → ***ознака***;
4. Дар Надії < ім. *дар* + ОІ *Надія* → ***приналежність у формі Р.в.***;
5. Довга Балка < прикм. *довгий* + ім. *балка* → ***ознака***;
6. Зелений Гай < прикм. *зелений* + ім. *гай* → ***ознака***;
7. Кам'яний Пласт < прикм. *кам'яний*+ ім. *пласт* → ***ознака***;
8. Коробів Хутір < прізв. *Короб* + ім. *хутір* → ***приналежність***;
9. Лобівські Копальні < прізв. *Лобів* + ім. *копальні* → ***приналежність***;
10. Макарів Яр < прізв. *Манжик* + ім. *кут* → ***приналежність***;
11. Мала Іванівка < прикм. *малий* + с. *Іванівка* → ***розмір***;
12. Мала Юріївка < прикм. *малий* + с. *Юріївка* → ***розмір***;

13. Мале Веселе < прикм. *малий* + с. *Веселе* → ***розмір***;
14. Малі Феськи < прикм. *малий* + с. *Феське* → ***розмір***;
15. Манжиків Кут < прізв. *Манжик* + ім. *кут* → ***приналежність***;
16. Нижня Шевирівка < прикм. *нижній* + с. *Верхньошевирівка* → ***розташування***;
17. Нова Гусарівка < прикм. *новий* + НП *Гусарівка* → ***час виникнення***;
18. Нова Каракуба < прикм. *новий* + іст. назва *Каракуба* (з тюрк. *qara qoba – чорна печера*) → ***час виникнення***;
19. Нова Козача < прикм. *новий* + пункт пропуску *Козача Лопань* → ***час виникнення***;
20. Нова Оленівка < прикм. *новий* + м. *Оленівка* → ***час виникнення***;
21. Нове Шахове < прикм. *новий* + с. *Шахове* → ***час виникнення***;
22. Попова Балка < прізв. *Попов* [СУП, С. 60] + ім. *балка* → ***приналежність***;
23. Рання Зоря < прикм. *ранній* + ім. *зоря* → ***ознака***;
24. Стара Миколаївка < прикм. *старий* + с. *Миколаївка* → ***час виникнення***;